

Rijksgebouwendienst
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

EUROPOL

- 10 | Directeur Wainwright: 'Europol maakt grote stap vooruit'
- 22 | Een tocht langs 27 EU-landen door het gebouw
- 32 | Schepping Wintermans is een zilvergrijze sculptuur
- 54 | Kunstmatig duinlandschap is verbindende schakel
- 58 | Epoxy-ruggengraat is blikvanger in het atrium

SMAAK

BLAD VOOR DE RIJKSHUISVESTING | JULI 2011 | JAARGANG 11 | SPECIAL EUROPOL

- 10 | Rob Wainwright: 'Europol has taken a great step forwards.'
- 22 | A tour of the building covers 27 EU countries
- 32 | Frank Wintermans' creation is a silver-grey sculpture
- 54 | Artificial dune landscape is connecting link
- 58 | Epoxy spine is eye-catcher in the atrium

EUROPOL

SMAAK, blad voor de rijkshuisvesting, is een uitgave van de Rijksgebouwendienst. SMAAK verschijnt vijf maal per jaar. Het aanvragen van nummers kan schriftelijk via de Rgd-Infofoon (IPC 465), Postbus 20952, 2500 EZ Den Haag of per email info.infofoon@minvrom.nl. Via deze adressen zijn ook vorige nummers van smaak te bestellen.
Meer info bij de Rgd-Infofoon 0800-899 11 03 of op www.rijksgebouwendienst.nl.

Abonneren op smaak kan via info.infofoon@minvrom.nl, via smaak@pondres.nl, via nummer 0800-899 11 03 of via www.rijksgebouwendienst.nl
Prijs voor een jaargang is 25 euro, losse nummers 5 euro.
SMAAK is te koop bij Selexyz (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam), Atheneum Nieuwscentrum (Amsterdam) en de NAI Bookshop (Rotterdam).

HOOFDREDACTEUR/EINDREDACTIE

EDITOR IN CHIEF

Jaap Huisman

MEDEWERKERS AAN DIT NUMMER /

CONTRIBUTORS TO THIS ISSUE

Rolf de Boer, Xandra de Jongh, Ben Maandag, Anka van Voorthuysen, and Michiel Zonneveld.

FOTOGRAFIE / PHOTOGRAPHIE

Taco Anema, Janine Schrijver, Levien Willemse.

VORMGEVING / DESIGN

Barlock.be

DRUK / PRINT

DeltaHage, Den Haag

VERSPREIDING / DISTRIBUTION

Pondres, Tilburg

VERTALING / TRANSLATION

Bookmakers, Nijmegen

- 04 | Internationaal gezelschap moet zich thuisvoelen
- 10 | Verhuizing is historische gebeurtenis
- 17 | Grafisch datalint omringt het complex
- 19 | Gea van Craaikamp en Anneke van Zanen over de zorgvuldigheid van het proces
- 22 | De ontmoeting is het belangrijkste voor de specialisten
- 30 | Fotografie Schoenaerts geënt op nationale culturen
- 32 | Architect Wintermans moest ontwerp bijstellen
- 39 | Beveiliging en ict zijn de sleutels van het gebouw
- 47 | Voormalig Rijksbouwmeester Jo Coenen: 'Het moest heel precies'
- 51 | De plant Arabidopsis hangt als een mobile in de wintertuin
- 54 | Park bij Europol verbindt alle internationale instellingen
- 58 | Een epoxy gordijn druift in het atrium
- 60 | World Forum, de buurman van Europol
- 64 | Een pilaar met geschiedenis siert de entree
- 66 | NASMAAK: Adela Pavlikova, over the wellbeing in het gebouw

ENGLISH >>

- 04 | International employees and visitors must be made to feel at home
- 10 | Move is historic occasion
- 17 | Graphic data ribbon surrounds complex
- 19 | Gea van Craaikamp and Anneke van Zanen on meticulous care taken during process
- 22 | Of paramount importance to specialists: meeting
- 30 | Corriette Schoenaerts' photographs grafted onto national cultures
- 32 | Architect Frank Wintermans had to adjust design
- 39 | Security and ICT are key to the building
- 47 | Former Chief Government Architect Jo Coenen: 'Everything had to be very precise.'
- 51 | Arabidopsis hangs like 'plant-mobile' in the winter garden
- 54 | Park near Europol links all international organisations
- 58 | An epoxy curtain drips in the atrium
- 60 | World Forum, Europol's neighbour
- 64 | A pillar incised with history graces the entrance
- 66 | Adela Pavlikova on the 'well-being' in the building

EUROPOL INTRODUCTIE / INTRODUCTION

TEKST/TEXT: JAAP HUISMAN
FOTO/PHOTO: TACO ANEMA EN
JANINE SCHRUIJVER

Een werkpaleis van glas en steen

- ↑ Mockup van een xtc-laboratorium in het semipublieke gedeelte van Europol.
- De middengebieden tussen de kantoren zijn ruim en comfortabel.

A glass and stone
'work palace'

Op de negende verdieping van het gloednieuwe Europol-gebouw heeft de Deense assistent directeur van the operation department zich in zijn nieuwe kantoor achter een blinde muur verschanst. De ramen ernaast geven uitzicht op een eigentijds 'Panorama Mesdag', het Joegoslavië-Tribunaal er pal naast, het Crown Plaza Promenade-hotel erachter, daarachter de duinen en de kuststrook van Scheveningen. Op de zee drijft een rood containerschip.

De Deense Europol-functionaris verexcuseert zich voor de plaats van zijn bureau. 'Ik word anders alleen maar afgeleid door het uitzicht'. En dat is goed voor te stellen in een kantoorafdeling met een breed middengebied waarin een pantry, een hoek met kopieerapparaten en een zitje zijn ondergebracht. De kantoren aan weerszijden geven wisselende vergezichten op Den Haag en op de roodbruine sedumdaken van Europol zelf. Het moet een voorrecht zijn in zo'n lucht-en-licht-ambiance te werken.

De afgelopen jaren is er tussen het Joegoslavië Tribunaal en het Gemeentemuseum, en achter het World Forum een no-nonsense hoofdkwartier verzezen. Vier in hoogte verschillende beuken, doorsneden met atrijs, bieden onderdak aan ongeveer 700 medewerkers van Europol. De naambordjes op de

deuren verraden dat ze uit alle EU-landen afkomstig zijn. De oorspronkelijke hoofdingang aan de Eisenhowerlaan is vanwege veiligheidsmaatregelen gereserveerd voor hoog bezoek; de dagelijkse ingang bevindt zich aan de toekomstige binnentuinen die het komende jaar zullen veranderen in een soort duingebied. Voor leveranciers is er een ingang aan de zijkant.

Het bijzondere aan het Europol-hoofdkwartier is dat de complexiteit van de opgave aan interieur noch exterieur is af te lezen. Dat komt door de heldere opzet van de plattgrond, de transparantie en het licht dat via koepels op onverwachte

plekken naar binnenvalt. Rustige grijstinten – van de vloeren –, het lichte beukenhout van de wanden en het lichtgroene glas vormen het palet van het interieur. Felle kleuren worden ingebracht door het meubilair, zoals een vuurrode fluisterbank in de plaza bij de entree van de kantoren. Daar kunnen medewerkers op gedempte toon met elkaar of via de gsm converseren.

Adela Pavlikova, belast met de detaillering in het interieur en het meubilair (en intermediair tussen externe en interne partijen) legt een miniem aspect uit dat je gemakkelijk over het hoofd zou kunnen zien. In de bewegwijzering op de 2e en 3e

ENGLISH >>

On the ninth floor of the brand new Europol building, the Danish assistant-director of the operations department is ensconced behind a blind wall. The adjacent windows provide a view of a contemporary Panorama Mesdag; the Yugoslavia Tribunal is right next door, with the Crown Plaza Promenade hotel behind it and, stretching behind that, Scheveningen's dunes and coastal strip, with a red container ship floating out at sea. The Danish Europol official excuses the location of his desk: 'I would be constantly distracted by the view otherwise.'

And it is easy to see why, in an office block whose wide corridor includes a pantry, a photocopy centre in one corner and a sitting area. The offices on either side provide different panoramic views of The Hague and of Europol's red-brown sedum roofs. It must be a privilege to work in an ambiance as light and airy as this. Over the last few years, a no-nonsense headquarters has taken shape behind the World Forum between the Yugoslavia Tribunal and the Gemeentemuseum. Four office blocks, varying in height and transected by atrijs, house Europol's staff of approximately 700 people. The nameplates on the doors indicate their countries of origin: they come from all of the EU's Member States. For security

verdieping is een kleurtje verwerkt dat ook terugkeert in het meubilair. Op alle verdiepingen zijn de bordjes in het Engels maar de 2e en 3e ook in het Nederlands.

Zo zijn er meer subtiliteiten. De verrassingen bevinden zich doorgaans achter gesloten deuren. Zo is de keuken achter het restaurant een mekka voor koks en fijnproevers met alle denkbare apparatuur. Er is – uiteraard – gedacht aan de bereiding van halal- of koshere maaltijden. In het hart van het gebouw toont een Deense specialist zijn xtc-laboratorium en vraagt gekscherend of het bezoek prijs stelt op een tabletje. Dit vertrek, met de grondstoffen voor xtc en amfetamine, en de hogedruk-gasflessen, moeten rechercheurs uit uiteenlopende landen duidelijk maken hoe een laboratorium er uitziet. De Deen is bereid tot een demonstratie, maar we moeten door. Naar twee imposante vergaderzalen bijvoorbeeld, omlijst door kamers voor tolken, en met aansluitingen voor

laptops. De grootste, het auditorium, is geschikt voor druk bezochte congressen. De vergaderzalen, het restaurant en de bar bevinden zich in de semi-publieke begane grond, net als de gezondheidszorg en het stiltecentrum. Europol, zo veel wordt duidelijk bij de rondgang, is een volcontinu-bedrijf, waar 24 uur per dag gewerkt kan worden, omdat de voorzieningen erop zijn afgestemd. Dat blijkt al helemaal op de 1e etage waar twee geluiddichte en raamloze kamers zijn ingebouwd. Ze zijn zowel bedoeld voor de opslag van data, maar ook voor gesprekken die niet tot de buitenwereld mogen doordringen. Ernaast zijn drie eenpersoons slaapkamers ingericht met douches en toiletten. In alles, maar dan ook in alles lijkt het gebouw afgestemd te zijn op zijn nieuwe taak: opsporing en bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit.

De eerste medewerkers lopen door het hoofdkwartier met een gretige blik, beproeven het meubilair of

nemen een cappuccino in de coffeebar. Het is de opwinding van een generale repetitie. Vanaf 1 juli gaat de voorstelling beginnen – om als het even kan, niet meer op te houden. Gerard Beelen, de program manager van Europol, die ons rondleidt, weet het zeker: ‘Hiermee vestigt Den Haag een internationale reputatie.’ Beelen heeft inmiddels vertegenwoordigers van het Internationaal Strafhof op bezoek gehad. Zo’n gebouw zouden ze ook wel willen. Een geluk is dat daarmee de Internationale Zone van Gerechtigheid is voltooid: Europol, ontworpen door Frank Wintermans, heeft de toon gezet. Aan Eurojust de taak om de volgende stap te maken.

↑ De keuken van het restaurant

reasons, the original main entrance on the Eisenhowerlaan is reserved for VIPs; the main entrance is now located in the enclosed gardens that will be turned into a sort of dune area in the coming year. An entrance for deliveries is located at the side of the building.

What makes the Europol headquarters special is that neither the interior nor the exterior betray the project's complexity. This is due to the clear design of the floor plan, the transparency, and the light that floods through domes in unexpected places. The colour scheme for the interior consists of the floor's subdued greys, the light-green glass and the light beech of the walls. The furnishings add touches of bright colours, such as the flame-coloured 'whispering bench' in the plaza at the entrance to the offices, where staff can converse with each other in low tones or via mobile phones.

Adela Pavlikova is involved in itemising the interior and the furnishings, as well as with liaising

between internal and external parties. She explains a tiny detail that might otherwise go unnoticed: the signposting on all floors includes a colour that also recurs in the furnishings. The signs on all floors are in English, but the 2th and 3th also in Dutch.

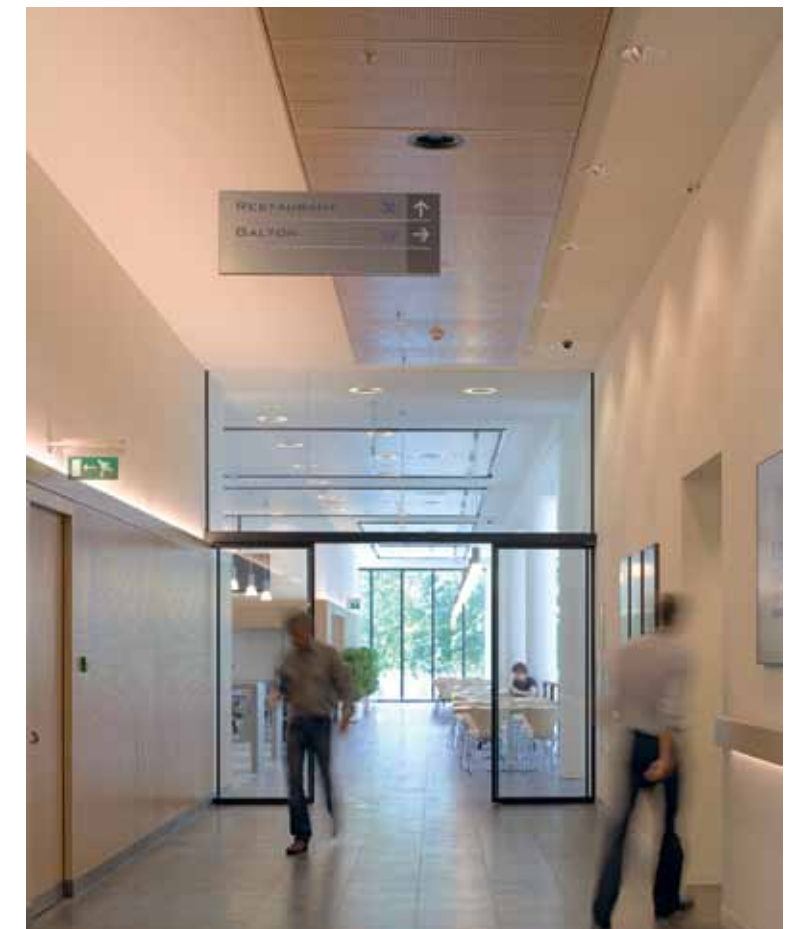
And there are more subtleties, although the surprises are usually situated behind closed doors. Take, for example, the restaurant's kitchen: with every conceivable piece of equipment, it is a Mecca for cooks and connoisseurs, and, naturally, the preparation of halal and kosher meals has been taken into account. At the heart of the building, a Danish specialist shows his XTC laboratory and jokingly asks whether we would like a pill. This laboratory, which contains the raw materials for XTC and amphetamines and high-pressure gas cylinders, is intended to show investigators from different countries what a real XTC laboratory looks like. The Dane is prepared to give a demonstration but we have to

continue our tour, which takes us to two impressive conference halls that are surrounded by offices for interpreters and have connections for laptops. The bigger of the two, the auditorium, is suitable for large conferences.

The conference halls, restaurant and bar are located on the semi-public ground floor, as are the medical facilities and the silence centre. It becomes obvious from our tour that Europol is a non-stop organisation whose facilities are geared to enabling people to work 24 hours a day.

This is made abundantly clear by the two soundproof and windowless rooms on the first floor. They are intended for the storage of data but also talks whose contents must be kept within the building's four walls. Next door are three single rooms with showers and lavatories. Everything about the building, down to the smallest detail, has been done with its new mission in mind: tracing and fighting serious crime and terrorism.

The first staff members walk through the headquarters with an eager look, feeling the furniture or having a cappuccino in the coffee bar. It is reminiscent of a dress rehearsal for the show that will open on 1 July with, hopefully, no end in sight. Our guide is Gerard Beelen, Europol's Programme Manager, and he has no doubts: 'Through this building, The Hague has secured its international reputation.' Beelen has already received representatives from the International Criminal Court. They would also like have had a building like this. It is also a stroke of luck that its construction means that the International Zone of Justice is complete now: Europol, designed by Frank Wintermans, has set the tone. To Eurojust to make the next step in de zone.

Christian Jechoutek

Christian Jechoutek, New Headquarters Program Executive and Assistant Director of the Capabilities Department

Veiligheid en Beveiliging, de filosofie van het gebouw, de voorzieningen en de ICT. Ze werden bewaakt door het programma voor het nieuwe hoofdkwartier.

Elk project had een projectdirectie en een team of werkgroep die bestond uit deskundigen van Europol op het desbetreffende terrein. Op deze manier waren we ervan verzekerd dat de vereisten voor een nieuw gebouw gebaseerd zouden zijn op nieuwe en toekomstige behoeften van de organisatie. Het kernteam van het nieuwe hoofdkwartier telde 10 leden maar veel personeel van Europol en Liaison Officers waren bij het hele proces betrokken en droegen bij aan het uiteindelijke resultaat.

De eerste beloning hiervoor was de samenwerking met een zeer goed gekwalificeerd team, dat het principe van de Drie Musketers volgde: 'Allen voor een en een voor allen'. Al die jaren wist het team de positieve geest te bewaren en werkte, als dat vereist was, dag en nacht door. In 2007 wilden we weten hoe goed we eigenlijk in programma-management waren en deden we mee aan een internationale competitie waarbij Europol de eerste prijs ontving op het gebied van project-management.

De tweede beloning verkregen we via het onderzoek naar nieuwe werkvormen en in het bijzonder het

kantoorconcept en de dienstverlening aan de medewerkers van Europol en zijn bezoekers. Zo konden we met behulp van adviseurs die ons werden verschaft door het ministerie van Veiligheid en Justitie, onze groepen identificeren en hun behoeften om werkplekken op hun maat te produceren. Daarnaast werd er aandacht gegeven aan de filosofie van het gebouw, dit keer gericht op het interieur en het welzijn van het personeel. Het nieuwe hoofdkwartier verschaft Europol nu een werkomgeving die het maximum aan flexibiliteit kent en de uitdagingen aankan in de strijd tegen misdaad en terrorisme. Een ander doel was om de medewerkers uit hun kantoren te halen en onderlinge communicatie te bevorderen. Dit bereikten we door de kantoorvertrekken te verkleinen en ruime, door licht beschenen corridors met ontmoetingstafels te scheppen. De eerste dagen in het gebouw hebben aangetoond dat het concept werkt, zelfs als het betekent dat we onze gewoontes moesten veranderen. De derde beloning was dat we meer hebben geleerd van de Nederlandse manier van onderhandelen en de positieve en ongecompliceerde werkverhoudingen die we opbouwden met onze Nederlandse partners, inclusief de secretaris-generaal van Veiligheid en Justitie, mevrouw Van Zanen.

Deze goede verhoudingen zijn stevig gebleven, zelfs in periodes toen de werkdruk hoog was en we te maken kregen met de consequenties van een jaar vertraging. Alles bij elkaar geloof ik dat we zes bevredigende jaren samen hebben doorgebracht, werkend aan het nieuwe hoofdkwartier van Europol, dat op zichzelf eenvoudigweg een statement is en een gebouw dat een volmaakt thuis is voor de Europese politie.

Ik wil het team van het nieuwe hoofdkwartier van Europol danken net als onze vrienden van het gastland voor hun inspanningen gedurende zo'n lange periode.

Three rewards

Christian Jechoutek, New Headquarters Program Executive and Assistant Director of the Capabilities Department

ENGLISH >>

I joined Europol in January 2006. It was part of my job description to be "responsible for the new Europol building". Upon arrival I found one person dedicated to the new Europol Headquarters – Gerard Beelen – a young and dynamic engineer, who already had experience with previous building projects at Europol. I joined in a period where many changes were made to the original building design, in particular to the security features.

The first thing we did was to set up a dedicated team where we tried to balance the individual strengths and characters.

In parallel, the changes to the design needed to be agreed with many stakeholders on the host state side – the Ministry of Justice, the Government Building Agency, the Municipality and of course the architect, whose vision of the building did not always coincide with ours.

Later in 2006, when we knew what a complex undertaking was ahead of us, the New Europol Headquarters Programme and a complex project structure were established. The projects were established based on different disciplines, i.e. Safety and Security, Building Philosophy, Facilities and ICT. They were governed by the New Headquarters Programme. Each project had a project board and

a team or working group consisting of experts of Europol in a given topic. This way it was ensured that the requirements for the new building were based on actual and future business needs. The new Headquarters core team had 10 members but many Europol staff and Liaison Officers were involved in the whole process and contributed to its final result.

The first reward was working together with a high performance team, following the three musketeers' principle "all for one and one for all" and their commitment to provide Europol with a suitable new building. Over many years the team main-

tained this positive spirit and, when required, they worked day and night. In 2007 we wanted to know how good we really were in programme management and participated in an international competition where Europol received first prize in the area of project management. The second reward was through exploring new ways of working and in particular the office concept and services to Europol staff and visitors. Here, with the help of consultants provided by the Ministry of Security and Justice, we identified user groups and their needs in order to produce tailor-made work places. In addition, importance was given to the building philosophy which focused on the interior and the well-being of staff. The new Headquarters now provides Europol with a working environment which has maximum flexibility for the challenges faced in fighting crime and terrorism. One objective was to bring people out of their offices and enhance communication. We achieved this by making the offices smaller and

created wide, light-flooded corridors with meeting tables. The first days in the building have shown that the concept is working, even if it means changing our habits. The third reward was learning more about the Dutch culture of negotiation and the positive and uncomplicated working relationship we had with our Dutch partners, including the Secretary of State, Mrs Van Zanen. These good relationships remained robust, even in periods where the work pressure was high or we had to cope with the consequences of a delay of one year. All together I believe we spent almost six rewarding years together working on the new Europol Headquarters, which simply is a statement on its own and the building is the perfect home for the European Police Office.

I want to thank the Europol new Headquarters team and our friends from the Host State for all their efforts over such a long period.

Drie beloningen

'Ik ging in januari 2006 bij Europol werken. In een deel van mijn functiebeschrijving stond dat 'ik verantwoordelijk was voor het nieuwe Europol-gebouw'. Vanaf het begin had ik te maken met een persoon die het nieuwe hoofdkwartier van Europol zeer was toegewijd – Gerard Beelen – een jonge en dynamische ingenieur, die ervaring had met eerdere bouwprojecten bij Europol. Ik rolde een periode in waar veel veranderingen ten opzichte van het oorspronkelijke ontwerp werden doorgevoerd, in het bijzonder de veiligheidsaspecten.

Het eerste dat we deden was een toegewijd team oprichten, waarbij we probeerden het evenwicht tussen

individuele krachten en karakters te vinden. Tegelijk daarmee moesten de veranderingen in het ontwerp worden afgestemd met de vele belanghebbenden aan de kant van het gastland – het ministerie van Veiligheid en Justitie, de Rijksgebouwendienst, de gemeente en natuurlijk de architect, wiens visie op het gebouw niet altijd correspondeerde met die van ons.

Later in 2006, toen we wisten welke gecompliceerde onderneming op ons afkwam, werden het nieuwe programma voor het Europol-hoofdkwartier en de ingewikkelde projectstructuur vastgesteld. De projecten waren gebaseerd op verschillende disciplines, te weten

EUROPOL

TEKST/TEXT: JAAP HUISMAN
FOTO/PHOTO: JANINE SCHRIJVER

Rob Wainwright

EUROPOL INTERVIEW

TEKST/TEXT: MICHEL ZONNEVELD
FOTO/PHOTO: TACO ANEMA & JANINE
SCHRIJVER

Europol is de cruciale schakel binnen de EU op het gebied van informatie-uitwisseling over misdaad en misdaadbestrijding. De organisatie heeft een enorme vlucht genomen: er werken nu bijna 700 mensen uit allerlei landen. Directeur is Rob Wainwright, van huis uit econoom en liefhebber van literatuur. Wainwright is trots op zijn organisatie en op het nieuwe gebouw waar nu alle specialisten onder een dak kunnen werken, en waar congressen kunnen worden gehouden in het auditorium.

Rob Wainwright, directeur van Europol Verhuizing is historische gebeurtenis

“Dit is toch wel een heel bijzonder moment voor mij,” zegt directeur Rob Wainwright van Europol met een mengeling van ironie en plechtigheid in zijn stem. “Want je kan dit interview beschouwen als mijn eerste officiële activiteit in ons nieuwe hoofdkwartier.” Ik spreek hem kort voor de verhuizing. In zijn

toekomstige werkkamer vormen een kleine tafel en twee kunststof stoeltjes het tijdelijk meubilair. Als hij gaat zitten blijkt de tafel net iets te laag voor zijn postuur. Voor de 44-jarige Wainwright is de verhuizing een historische gebeurtenis. “Het markeert de betekenis die Europol heeft gekregen,” vertelt hij

nadat een beveiligingsagent twee mokken koffie van elders in het gebouw heeft gehaald. “In een paar korte zinnen schetst hij de vlucht die Europol sinds haar oprichting heeft genomen. “Het allereerste begin was in Straatsburg. Maar dat was maar voor enkele maanden. Sinds begin jaren negentig zit Europol in Den

Haag. We begonnen in deze stad met zes mensen, die als projectteam de oprichting voorbereidden. Nu werken er bijna 700. Per jaar zijn we bij niet minder dan 12.000 operaties betrokken. We zijn binnen de EU de cruciale schakel op het gebied van informatie-uitwisseling. Voor het grootste deel zijn we bezig met de

Rob Wainwright, director of Europol

Move is historic occasion

Europol is the crucial link within the EU when it comes to the exchange of information about crime and the fight against crime. The organisation has grown enormously and now has a staff of nearly 700 people from various countries. Europol's director is Englishman Rob Wainwright, who studied economics and has a passion for literature. Wainwright is proud of his organisation and of the new building, where all Europol's branches of expertise can now work together under one roof and where conferences can be held in the auditorium.

strijd tegen de georganiseerde en zware grensoverschrijdende misdaad. Je moet dan denken aan heel uiteenlopende zaken als mensenhandel, valsmunterij, drugscriminaliteit en de illegale handel in chemisch en nucleair materiaal. Ongeveer 10 procent van ons werk is gericht op het bestrijden van het terrorisme.”

Zelf was hij in een groot deel van zijn loopbaan op een of andere manier bij het werk van Europol betrokken. Wainwright: “Ik werkte van 2000 tot 2003 al op het Haagse hoofdkantoor van Europol. Ik was toen hoofd van het Britse Liaisonbureau.” Het betekende dat hij namens de Britse overheid verantwoordelijk was voor de contacten met de Europese organisatie. Maar ook in de jaren dat hij als Brits ambtenaar kwam hij veel in aanraking met de organisatie waar hij sinds 2009 de scepter zwaait. “In dienst van de Britse overheid was ik in verschillende functies nauw betrokken bij de strijd tegen de georganiseerde misdaad en het terrorisme. Het was dus daarom vanzelfsprekend dat ik regelmatig met medewerkers en het werk van Europol te maken kreeg,” zegt de directeur van Europol. Alle 27 leden van de EU hebben een liaisonafdeling, vertelt Wainwright. Daarnaast huisvest het hoofdkantoor in Den Haag ook nog eens de vertegenwoordigingen van negen landen met wie de organisatie nauw samenwerkt, zoals onder andere de Verenigde Staten en Canada.

Ik heb gelezen dat u een econoom bent. Met een passie voor literatuur. Is dat niet een bijzondere achtergrond voor een directeur van Europol?

“De mensen die hier werken hebben zijn heel verschillend opgeleid. Dat is nodig voor ons werk. Om criminele en terroristische en netwerken goed

in beeld te krijgen en cybercrime te bestrijden heb je IT-specialisten nodig. Als het gaat om witwassen kan je niet zonder financiële expertise. Om als Europol te kunnen opereren heb je mensen nodig die weten hoe je in een internationale politieke operatie opereert. In die zin ben ik met mijn opleiding dus geen uitzondering. Overigens heb ik nooit als econoom gewerkt. Maar ik ben wel afgestudeerd aan de *London School of Economics*. Naast economie heb ik daar heb internationale politiek gestudeerd. Daarna ben ik ambtenaar geworden. Ik heb verschillende managementfuncties gehad. Maar de rode draad in mijn werk vormen toch wel de bestrijding van misdaad, contraterorisme en inlichtingenwerk. Voor ik directeur werd van Europol leidde ik drie jaar lang de internationale afdeling van de Britse Serious Organised Crime Agency (SOCA).”

Zou u de voordelen kunnen opsommen die dit pand heeft ten opzichte van het oude hoofdkantoor?

“Ik weet dan eerlijk gezegd niet waarmee ik moet beginnen. De gebouwen zijn simpelweg onvergelijkbaar. We zaten al sinds begin jaren negentig in het gebouw aan de Raamweg, hier in Den Haag. Omdat het personeel exponentieel bleef groeien moesten we steeds ad hoc voorzieningen treffen om de expansie te kunnen bijbenen. Twee keer moesten er delen aan het pand aan de Raamweg worden aangebouwd en enkele jaren geleden zijn we ook in het gebouw ernaast getrokken. Sommige activiteiten vonden elders plaats. In dit gebouw hebben we met 32000 vierkante meter vloeroppervlakte de ruimte. Bovendien is dit gebouw ook echt voor Europol gebouwd. Met allemaal specifieke voorzieningen. De functionaliteit is echt extreem goed.”

Er is toch wel een voordeel dat er bovenuit steekt?

“Als ik iets zou moeten dan is het dat dit een gebouw is dat recht doet aan de organisatie die Europol in 20 jaar is geworden. Het is niet alleen het

beste politiegebouw van Europa, het is in alle opzichten heel imposant. Hiermee maken we een statement naar de politieke officials, en het publiek. Het past dus bij het image en profiel dat we van onze organisatie. De symbolische betekenis daarvan valt niet te onderschatten.”

Aan wat voor dingen kan je zien dat dit gebouw specifiek voor Europol is gebouwd?

“Een mooi voorbeeld is het auditorium waar we de vergaderingen van onze board zullen houden. Die is geheel aangepast aan de eisen die wij stellen. Er kunnen niet minder dan 175 mensen om de tafel zitten. Verder zijn er faciliteiten waardoor de tolken hun werk kunnen doen. Je mag niet onderschatten wat dat allemaal vereist. Binnen de EU worden immers niet minder dan 22 talen gesproken. Dus voor alle tolken zijn ruimte en faciliteiten beschikbaar. Het is met alle voorzieningen meteen het grootste en beste auditorium in Den Haag en omgeving.”

ENGLISH >>

‘This is really a very special moment for me,’ says Europol director Rob Wainwright with a mixture of irony and solemnity in his voice. ‘After all, you could see this interview as my first official activity in our new headquarters.’ I am speaking to him shortly before the move. In his future office the temporary furniture consists of a small table and two plastic chairs, and when he sits down the table appears to be slightly too low for him.

For the 44-year-old Wainwright, the move is a historic event. ‘It is a mark of how important Europol has

become’, he says, after a security guard has fetched two mugs of coffee from somewhere in the building. In a few short sentences he sketches the rapid rise of Europol since its foundation. ‘It all began in Strasbourg but that was only for a few months. Since the early 1990s Europol has been located in The Hague. We started in this city with six people who worked as a project team to lay the groundwork for its establishment. Now there are nearly 700 people. We’re involved in at least 12,000 operations a year. Within the EU we are the crucial link in the area of information exchange. For the most part, our work is concerned with the fight against

organised and serious cross-border crime. This includes very diverse matters such as human trafficking, counterfeiting, drug-related crime and the illegal trade in chemical and nuclear material. About ten percent of our work is directed at fighting terrorism.’

For most of his career, Wainwright has been involved in one way or another in Europol’s work. Wainwright: ‘Between 2000 and 2003 I worked at Europol’s headquarters in The Hague. At that time I was head of the British Liaison Bureau.’ This meant that on behalf of the British government he was responsible for contact with the European organisation. But even in his years as a British

civil servant he often dealt with the organisation he has led since 2009. ‘As a servant of the British government I fulfilled various functions which involved me closely in the fight against organised crime and terrorism. It was therefore quite natural that I had regular contact with Europol’s employees and the work it was doing,’ says the Europol director.

All 27 Member States of the EU have their own liaison bureau, says Wainwright. The headquarters in The Hague also accommodate representatives from nine countries with which the organisation works closely, including the United States and Canada.

I read that you are an economist with a

Op welke locatie vergaderde Europol dan tot nu?

“Tot 2000 kon dat nog op ons kantoor op de Raamweg. Maar omdat de EU in de jaren na 2000 tot in totaal 27 lidstaten groeide moesten we voor vergaderingen van de Board uitwijken naar de vestiging van het agentschap van het Europees Octrooibureau in Rijswijk. Om allerlei redenen was dat niet wenselijk. Het is bijvoorbeeld nogal onpraktisch om voor zo’n vergadering met iedereen te moeten verhuizen. En dan heb ik het niet alleen over de beveiligingsvraagstukken die je moet oplossen.”

Ik kan me voorstellen dat beveiliging bij uitstek hoort tot de bijzondere eisen die aan het gebouw worden gesteld.

“Daar is natuurlijk bijzondere aandacht aan besteed. We trekken u eenmaal veel aandacht van de mensen die we onderzoeken.”

Waar moet dan aan worden gedacht?

“In het recente verleden hebben we bijvoorbeeld bombrieven ontvangen. Maar over het algemeen kan ik natuurlijk op de details ingaan. Er is in elk veel gedaan aan de elektronische beveiliging om lekken in de informatiesystemen te voorkomen. Fysiek gezien behoor dit tot de best beveiligde gebouwen van de EU. De façade is *bombproof*. Wat ik echt bijzonder vindt is dat het allemaal heel subtiel is gedaan. Je ziet geen prikkeldraad aan de straatkant. Ook in de directe omgeving is gewerkt met kleine subtiele veranderingen. Er is natuurlijk wel cameratoezicht. Maar verder merken de bewoners hooguit dat de bushalte op de Eisenhowerlaan iets is verplaatst.”

U noemde de functionaliteit van het gebouw extreem goed. Kunt u een voorbeeld geven?

“Als ik nog iets zou willen noemen dat eruit springt dan zijn het de mogelijkheden op het gebied van technologie. Ons werk draait om informatietechnologie. We vormen, om in luchtvaartterminen te spreken, de informatiehub voor alle politieorganisaties in Europa. Er moet dus ruimte zijn voor een heel grote IT-dienst en voor databases. Dat is

de reden dat we hoge eisen hebben gesteld aan de mogelijkheden die het gebouw zou bieden.”

Kan dit gebouw een verdere groei van Europol aan?

“Het hoofdkantoor heeft in totaal 850 werkplekken. Dat betekent dat we voorlopig de ruimte hebben.”

Denkt u dat er nu nog de opdracht voor een gebouw als dit zou worden gegeven?

“U bedoelt vanwege de kredietcrisis? Dat is moeilijk te zeggen. Laat ik het erop houden dat we geluk hebben dat de beslissing om dit hoofdkwartier te realiseren jaren daarvoor is genomen. Misschien had het anders wel voor minder geld gemoeten.”

Zou u een nadeel van het nieuwe gebouw kunnen bedenken?

“Het enige waar ik op kan komen is dat het feit dat het gebouw vier verschillende kantoorvleugels bestaat. Daarmee loop je een risico dat de werknemers zich wat gaan opsluiten in hun eigen deel van het gebouw. Dat is een cultureel probleem dat ik wil voorkomen. Ik zie dat meteen als de grote uitdaging voor het management. Het betekent dat we veel moeten doen aan het vasthouden en ontwikkelen van een gezamenlijke identiteit. Dat kan je doen door te investeren in horizontale contacten.”

Uw eerste termijn loopt in 2013 af. Bent u van plan op uw post te blijven?

“Dat is iets waarover ik niet zelf beslis. Het is uiteindelijk de Raad van de Europese ministers van Binnenlandse Zaken die de directeur benoemt. Dat doen ze na weliswaar na een voordracht van een selectie van politiefunctionarissen, maar het blijft een politieke beslissing. Dus je weet nooit precies welke overwegingen een rol kunnen gaan spelen. Wat ik wel kan zeggen is dat ik het hier erg naar mijn zin heb. Niet in de laatste plaats omdat ik het prettig vind om in Den Haag te leven. Ik woonde hier al eerder, maar wat me opvalt is dat het nog meer een internationale stad is geworden. Dat heeft met meer te maken dan alleen de internationale organisaties die zich hier hebben

passion for literature. Isn’t that an unusual background for a Europol director?

“The people who work here have very different educational backgrounds. That’s necessary for our work. In order to get an accurate picture of criminal and terrorist networks and to fight cybercrime you need IT specialists. When it comes to money laundering, financial experts are indispensable. In order to function as Europol, you need people who know how to operate in an international political organisation. So in that sense I, with my education, am not an exception. By the way, I’ve never worked as an economist but I did graduate from

the London School of Economics. Besides economics I also studied international relations there. Afterwards I became a civil servant. I’ve held various management positions but the main themes in my work have been the fight against crime, counter-terrorism and intelligence. Before I became director of Europol, I directed the international division of the British Serious Organised Crime Agency (SOCA) for three years.’

Could you sum up the advantages of these premises over the old headquarters?

“To be honest, I don’t know where to start. The buildings just can’t be compared. We had occupied the

premises in the Raamweg, here, in The Hague, since the beginning of the 1990s. Because staff numbers kept growing exponentially, we were constantly making ad hoc arrangements to try to keep abreast of our expanding numbers. The premises in the Raamweg were extended twice and a few years ago we also moved into the building next door. Some of our activities took place elsewhere. In this building, with its 32,000 square metres of floor space, we have enough room. What’s more, this building was built specially for Europol, with all sorts of specific facilities. The functionality is really extremely good.’

There must be one advantage that stands out above all others?

If I really had to choose one thing, then it would be that this is a building that does justice to the organisation that Europol has become in the space of twenty years. It is not only the best police building in Europe, it is very impressive in every respect. It is a statement to political officials and the public. So it fits in with our organisation’s image and profile. It is impossible to overstate its symbolic significance.

But where did Europol meet in the past?

“Until 2000 that was still possible at our office in the Raamweg. But because the EU expanded to a total of 27 Member States in the years after 2000, we had to hold Board meetings at the Dutch agency of the European Patent Office in Rijswijk. This was undesirable, for all sorts of reasons. For example, it is quite impractical for everyone to have to move for such a meeting. And I don’t just mean the security issues that you have to resolve.’

I can imagine that security must be near the top of the list of special requirements that this building had to meet.

“That has naturally received particular attention. After all, we do attract considerable attention from the people we are investigating.’

What sorts of things do you mean?

‘In the recent past we have, for

example, received letter bombs. But in general I can’t, of course, go into details. In any case, much has been done in the line of electronic security to prevent leaks in the computer systems. Physically, this is one of the EU’s most secure buildings. The facade is bombproof. What I find really special is that it has all been done so subtly. You can’t see any barbed wire from the street. In the immediate vicinity slight, subtle changes have also been made. Of course, there is camera surveillance. But the most that residents notice is that the bus stop in the Eisenhowerlaan has been moved slightly.’

You mentioned that the building’s functionality is extremely good. Can you give an example?

‘If I had to name one other thing that stands out then it is the potential in the area of technology. Our work revolves around information technology. To use aviation terminology, we are the information hub for all European police organisations. So there must be enough room for a very large IT department and for databases. For that reason, we had very high requirements for the possibilities that the building had to offer.’

Can this building cope with any further expansion of Europol?

‘The head office has a total of 850 work places. That means we have enough space for the time being.’

Do you think that a building like this would still be commissioned now?

‘You mean because of the financial crisis? It’s difficult to say. I won’t say any more than that we were lucky that the decision to realise these headquarters was taken years earlier. Perhaps it would all have had to be done for less money.’

Can you think of any disadvantages of the new building?

‘The only one I can think of is the fact that the building consists of four different office wings. The danger is that employees will lock themselves up in their own part of the building. That is a cultural problem that I want to prevent. I see it as one of the most

gevestigd zoals Eurojust, het Internationale Gerechtshof en het internationale Strafhof.”

Waarmee dan nog meer?

“Met de mensen hier in Nederland. Als buitenlander heb ik het gevoel dat de mensen open voor je staan. Voor mij als Brit is het natuurlijk bijzonder prettig dat je vrijwel overal met Engels terecht kan. Ook de voorzieningen zijn erg goed. De internationale scholen zijn echt uitstekend. Bovendien is de leefomgeving natuurlijk geweldig. Ons hele gezin houdt erg van fietsen. Je kan het dan niet beter treffen dan dat je in Nederland en dan ook nog eens in de buurt van de duinen woont.”

urgent challenges for the management. It means we must do a great deal to keep and develop a shared identity. You can do that by investing in horizontal contacts.’

Your first term of office ends in 2013. Do you intend to continue in your post?

‘That isn’t for me to decide. At the end of the day, it is the Council of Ministers for Justice and Home Affairs that names the director. It is true that they do this based on a selection of candidates put forward by police officials but it remains a political decision so you never know exactly which considerations might come into play. What I can say is that I greatly enjoy being here, not least because I enjoy living in The Hague. I have lived here in the past but what strikes me is that it has become a more international city. That isn’t just because of the international organisations such as Eurojust, the International Court of Justice and the International Criminal Court that are located here.

What else is it related to then?

‘The people here in the Netherlands. As a foreigner, I have the feeling that people are open to you. For me as an Englishman it is of course particularly agreeable that English is spoken virtually everywhere. The services are also very good - the international schools are really excellent. What’s

more, the living conditions are naturally wonderful. Our whole family loves cycling, so living in the Netherlands and near the dunes suits us perfectly.’

Een van de kantoorvertrekken

Een hek van glas houdt de buitenwacht op afstand Grafisch datalint als zelfreflectie van Europol

Sommige samenlevingen leiden aan het ‘Fencing Syndrome’: steeds hogere, zwaardere en extremere bescherming om de buurman buiten de deur te houden. Soms is die buurman een ‘gewone’ ongenodigde gast, soms een compleet ander volk. Gefundeerd op angst en onveiligheid sluiten muren of hekwerken datgene ze omsluiten in door volledige isolatie van de buitenwereld.

← Het lint van Andreas Horlitz in het glazen hek

EUROPOL
5 X KUNST / 5 X ART

TEKST/TEXT: XANDRA DE JONGH
FOTO/PHOTO: JANINE SCHRIJVER

Europol lijkt weinig op te hebben met dit naargeestige aspect van de moderne maatschappij. Als afscheiding rondom het nieuwe hoofdkwartier in het Haagse Statenkwartier is niet gekozen voor een grimmig ogend, stalen hek maar voor een hek van glas. Het drie meter hoge glazen hek lijkt een contradictie als het om een organisatie als Europol gaat. Niet zozeer vanwege de ogenschijnlijke kwetsbaarheid – het hek is gemaakt van speciaal gehard veiligheidsglas en kan dus tegen een stootje, maar vanwege de openheid dat het glas suggereert. Het idee van een geheimzinnige club dat de buitenwacht veelal heeft, houdt hier niet langer stand. Europol profileert

Graphic data ribbon is Europol self-reflection

Some societies suffer from the ‘fencing syndrome’: ever higher, heavier and extremer security measures to keep out ‘the other’ – sometimes ‘only’ a burglar, at other times a whole ‘other’ people. Based on fear and insecurity, walls or fences shut in that which they protect through complete isolation from the outside world.

zich als een transparante organisatie die zich niet van de buitenwereld isoleert, maar midden in de Eurosamenleving staat.

ABSTRACT PATROON

Het glazen hek functioneert niet alleen als omheining maar is tevens de drager van een 240 meter lang kunstwerk. Het werk ‘Interdependence’ van Andreas Horlitz. De Duitse kunstenaar ontwierp voor de glazen panelen van het hek een abstract patroon in spiegelglas, waardoor een gefragmenteerd zicht op het gebouw is ontstaan. Het gebouw verschuilt zich achter de reflectie van de omgeving en het spiegelbeeld van de passant. Veel

meer dan een dertien in een dozijn functionele afscheiding maakt dit glazen hek niet alleen een open statement. De bewerking door Horlitz levert ook een intrigerende ‘hide and seek’ ervaring op. Van een afstand oogt de bewerking van Horlitz als een reeks van banen en strepen die in een vloeiende lijnen over het glas lopen. Dichterbij is zichtbaar dat het patroon – dat tussen twee glasplaten is ingeklemd – is opgebouwd uit verspringende blokjes. Als een grafisch datalint dwarrelt ‘Interdependence’ rondom het Europol complex.

De associatie met data ligt natuurlijk voor de hand als het om Europol gaat, maar komt in het geval van Andreas Horlitz ook niet uit de lucht vallen. De kunstenaar staat bekend om de grafische patronen in zijn werk die zijn gebaseerd op naar formules en codes vertaalde wetenschappelijke data. Informatie die afkomstig is uit archieven op verschillende terreinen: van medicijnen en astrofysica tot biologie en psychiatrie. Horlitz is daarbij niet zo zeer geïnteresseerd in data die de meest recente wetenschappelijke kennis reflecteren, maar in de grafische kwaliteit van de informatie. Voorbeelden van data die de kunstenaar gebruikte voor zijn patronen zijn onder meer genetische reeksen van desoxyribonucleïnezuur (DNA), metingen van hersenactivitei-

ten, zonne- en sterrenspectra en chronologische reeksen van bar codes zoals de labels op producten in de supermarkt.

BANEN EN LIJNEN

Met dit soort data gaat Horlitz sinds eind jaren negentig aan de haal door ze in zijn werken en installaties in (spiegel)glas te bewerken tot een grafische representatie. Symbolen en codes die verschijnen in de vorm van gedeeltelijk gespiegelde en gegraveerde banen of lijnen. De patronen in deze werken ogen abstract, maar zijn door de achtergrond van de symbolen en codes ook een reflectie van een concrete werkelijkheid. In het geval van Europol een datawereld waarin grote hoeveelheden informatie wordt opgeslagen, geanalyseerd en uitgewisseld.

Staan voor het hek ziet de toeschouwer niet alleen het gebouw maar ook zijn eigen reflectie in het spiegelglas. Het grafische datalint dat Horlitz om Europol heen heeft gelegd refereert zo niet alleen aan de inhoud van de organisatie, maar ook aan de individuele burger die het uiteindelijk dient. Het glazen hek sluit op die manier niet zo zeer in of uit, maar vormt een verbindende schakel tussen Europol en de buitenwereld.

ENGLISH >>

Europol seems to have little sympathy with this dark aspect of modern society. A glass wall rather than a grim-looking steel fence was chosen to create a boundary around the new headquarters in The Hague’s Statenkwartier. The three-metre-high glass wall seems contradictory when seen in conjunction with an organisation like Europol, not so much because of its apparent fragility – the wall is made of specially hardened safety glass, so it can stand a bit of rough treatment – but because of the openness suggested by the glass. The public’s impression of a secretive club is no longer valid here. Europol presents itself as a transparent organisation that does not isolate itself from the outside world but that is an integral part of ‘Euro society’.

HIDE-AND-SEEK

The glass wall is more than merely a wall: it also incorporates Andreas Horlitz’s 240-metre-long artwork *Interdependence*. The German artist designed an abstract pattern in mirror glass for the wall’s glass panels, resulting in a fragmented view of the building. The building is concealed behind the reflection of the surroundings and the passer-by’s mirror image. Much more than a standard functional wall, this glass wall does not only make an open statement: Horlitz’s work also creates an intriguing ‘hide-and-peek’ experience. From a distance, his work looks like a series of bands and stripes that course over the glass in flowing lines. Closer to the wall one sees that the pattern, which is clamped between two glass plates, is built up of small, staggered blocks. *Interdependence* swirls around the Europol complex like a graphic data ribbon.

The association with data is of course obvious when it comes to Europol but in Horlitz’s case it is also no mere coincidence. His works are known for their graphic patterns, which are based on scientific data that has been translated into

formulae and codes. He uses archival information derived from fields ranging from medicine and astrophysics to biology and psychiatry. Horlitz is not so much interested in data that reflects the latest scientific developments but in the graphic quality of the information. Examples of data that the artist has used for his patterns include genetic codes from deoxyribonucleic acid (DNA), brain activity measurements, sun and star spectra, and chronological series of bar codes like those on the labels of supermarket products.

CONNECTING LINK

Horlitz has been exploiting these sorts of data since the late 1990s, using (mirror) glass to integrate them into his works and installations to create graphic representations. Symbols and codes appear, partly in the form of mirrored and engraved bands or lines. The patterns in these works seem to be abstract but the background of symbols and codes means they are also a reflection of a concrete reality – in Europol’s case, a data world in which vast amounts of information are stored, analysed and exchanged.

Standing in front of the wall, the viewer sees not only the building but also his own reflection in the mirror glass. The graphic data ribbon that Horlitz has wound around Europol therefore refers not only to the work done by the organisation but also to the individual citizen whom it ultimately serves. In that sense, the glass wall does not so much shut in or out. Instead, it forms a connecting link between Europol and the outside world.

‘Sinds 2009 zat ik in de stuurgroep, de steering committee, omdat het Europol-project in een impasse verkeerde. Ik had daarvoor twintig jaar lang projecten bij Justitie begeleid. Het eind van het budget was bereikt. Er zijn toen verschillende gesprekken gevoerd om het proces weer op gang te krijgen. Het budget is toen bijgesteld, de sturing is verbeterd en de afspraken zijn verhelderd. Die afspraken behelsden ook de regeling van de verantwoordelijkheden en de rollen. Europol is gebruiker, het ministerie van Justitie is de opdrachtgever, de Rijksgebouwendienst de opdrachtnemer. In feite kun je zeggen dat de Rijksgebouwendienst de hardware (het

gebouw) voor zijn rekening neemt en Europol de software, zoals ICT en beveiliging. Die samenwerking verliep aanvankelijk niet zo vlekkeloos, vandaar dat het nodig was de verantwoordelijkheden en rollen van de deelnemende partijen scherp te krijgen. Sinds die helder zijn gedefinieerd, is het goed gaan lopen. Iedereen kon elkaar vertrouwen.

Waar je rekening mee hebt te houden is een acterende internationale organisatie. Dan is het belangrijk dat je elkaars positie begrijpt. Europol vraagt natuurlijk veel ruimte, maar dat strijdt soms met de mogelijkheden. Ze willen begrijpelij-

kerwijs de top of the bill terwijl het gastland Nederland het wel moet betalen. Wij moeten elke euro omdraaien. Als Justitie eist dat iets wordt uitgevoerd, moet de Rijksgebouwendienst kijken of het redelijk is en of het kan. Zo probeer je elkaar in de onderhandelingen te vinden. Voorop staat dat Nederland gastland is; de naam zegt het al. Een gastheer moet iets over hebben voor zijn gasten met inachtneming van de grenzen.

Dat de gebruiker veeleisend en precies is, is op zichzelf niet erg, want de kwaliteit moet goed geborgd zijn. Het is een indrukwekkend gebouw, en dan mag het ook

EUROPOL EXPERT

TEKST/TEXT: JAAP HUISMAN
FOTO/PHOTO: JANINE SCHRIJVER

← Sedumdak en vergezicht op Den Haag

Gea van Craaykamp, directie Projecten Rijksgebouwendienst: ‘Een visitekaartje van de internationale zone’

Gea van Craaykamp, Projects Director at the Government Buildings Agency: ‘A showcase for the International Zone’

ENGLISH >>

‘I became a member of the steering committee in 2009 because the Europol project had reached an impasse. Before that, I’d been a projects adviser for the Ministry of Justice for twenty years. The Europol project had reached its budgetary limit and various talks were held to get the project up and running again. The budget was adjusted, the project management was improved and the agreements were clarified. Those agreements also detailed responsibilities and the parties’ roles. Europol is the user, the Ministry of Justice is the principal, and the Government Buildings Agency is the client. In fact,

wel wat kosten, zeker als je bedenkt dat het het visitekaartje van de internationale zone is. Verder is het voor de gemeente Den Haag van groot belang. Toen de verhoudingen waren gedefinieerd, ging het soepeler. Eenheid is een groot ding. De gemeente, Justitie, Rijksgebouwendienst moeten als een blok

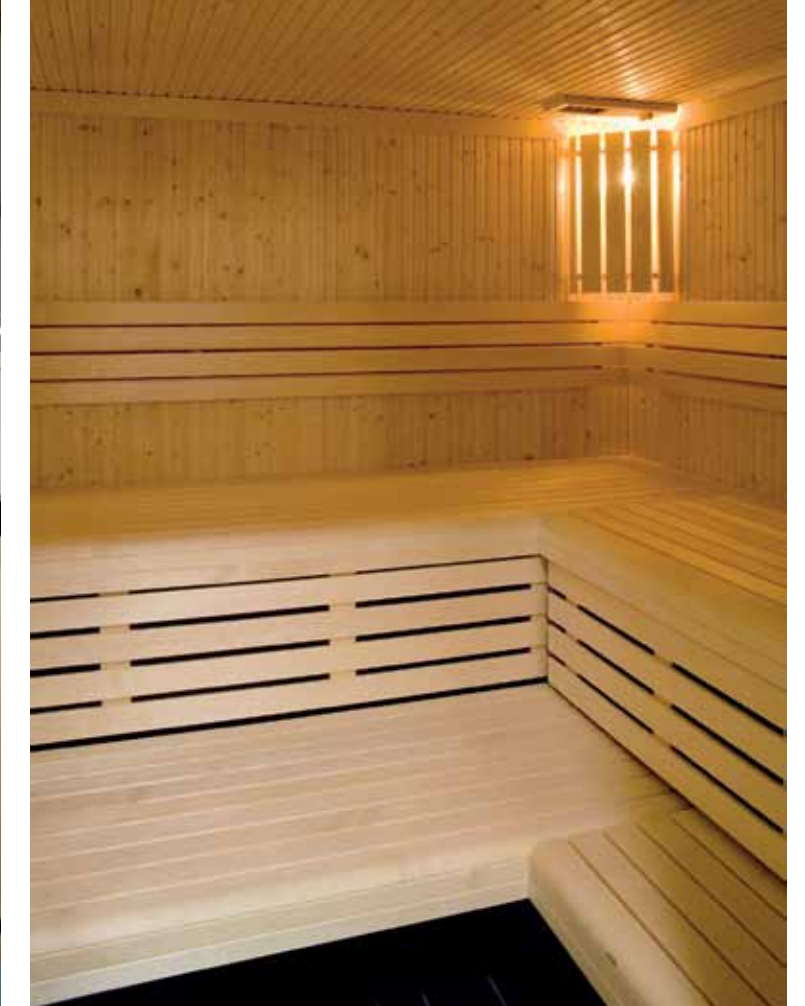
optreden en zo eenheid uitstralen, zodat andere organisaties zich daarop kunnen richten. Ik denk dat we bij de totstandkoming van het Eurojustgebouw op deze ervaring kunnen voortbouwen.

Wat er nu staat is een fantastisch symbool van recht en vrede, een

mooi en functioneel gebouw. Het is wel een stevig gebouw in zijn omgeving dat daar staat, het resultaat van een goede samenwerking.

← Zachte keien in het stiltecentrum
 ↓ Receptie bij de plaza
 Fitnesszaal en sauna →

you could say that the Government Buildings Agency pays for the hardware – the building – and Europol pays for the software, such as ICT and security. This collaborative approach didn't work very well at first, making it necessary to clarify the participating parties' roles. Things greatly improved when those

roles were clearly defined: there was an atmosphere of trust.

'You have to take into account that this is an organisation that acts internationally, which means it's important to understand each other's position. Europol requires considerable space but sometimes that's at odds with the possibilities. Understandably, they want the "top of the bill" but the Netherlands, as host country, has to foot the bill. We have to justify every cent we spend. If the Ministry of Justice requires that something be built, the Government Buildings Agency has to check whether it's reasonable or feasible. Bearing these things in mind, you try to reach consensus through negotiations. Above all, the Netherlands is the host country, and the name says it all: a host must treat his guests generously while still remaining within certain limits.

'In principle, it's not a bad thing if a user is highly demanding and precise because quality must be guaranteed.

It's an impressive building and that justifies the expense, especially when you consider that it's the showcase for the International Zone. And it's also of great importance to the Municipality of The Hague. When the relations between the parties had been defined, things went more smoothly. Unity is vital: the Municipality, the Ministry of Justice, the Government Buildings Agency – they all had to act as one, communicating a unity so that other organisations could use that as a point of reference. I think we can build on what we've learned here for the realisation of the Eurojust building.

'We now have a fantastic symbol of peace and justice, a beautiful and functional building. It's a robust building in its surroundings, the result of successful cooperation.'

Medewerkers beleven enorme vooruitgang in nieuw gebouw

Voor leden van bezoekende organisaties is het van belang dat ze verwelkomd worden in een prettige, ruime omgeving. In het oude gebouw aan de Raamweg kon dat niet, aan de Eisenhowerlaan nu wel. De medewerkers zijn vol lof over hun nieuwe werkplek bij Europol en vooral over de uitstraling die het gebouw in de internationale zone heeft. 'Dit wordt een vanzelfsprekende ontmoetingsplek'. Een rondgang door het nieuwe gebouw met allerlei internationale 'Europollers'.

Hoofdkwartier past bij status internationale organisatie

Staff experience great improvements in new building

A great leap into more space

It is important for members of visiting organisations to be received in a pleasant, spacious environment, something that was not possible at Europol's old building in the Raamweg but that is possible at the new building in the Eisenhowerlaan. The staff are full of praise for their new Europol headquarters, especially for the building's prestige in the International Zone. 'This will become a natural meeting place.' A tour of the new building with various international 'Europollers'.

Een grote sprong voorwaarts in de ruimte

"Hier heb je zo'n enorm gevoel van ruimte," zegt Maria Carneiro. "Ik geloof dat dit daarom mijn favoriete plek in het nieuwe hoofdkwartier gaat worden." Het hoofd van de unit *Operations Centre and Coordination* staat in het hart van het hoofdkwartier van Europol, op een brug die twee delen van het nieuwe gebouw verbindt. De Portugese kijkt uit op een grote binnentuin. Inderdaad is er geen plek waar je als medewerker of bezoeker zo doordrongen wordt door de omvang van het nieuwe gebouw, als op deze plek. Op de dag dat we haar ontmoeten schijnt de zon en het licht heeft van alle kanten vrij spel. Achter Carneiro ligt een gang vol grote vergaderzalen. Voor haar strekt zich het restaurant uit. "Op onze oude locatie aan de Raamweg was het altijd woekeren met de ruimte," vertelt ze. "Dat zal niet meer nodig zijn. Dit gebouw heeft een oppervlakte van meer dan 32.000 vierkante meter. Toch is dat geloof ik niet de enige reden dat dit gebouw zo ruim aanvoelt. Door de ramen, de plafonds en de lichte

kleuren zal je zelfs op heel drukke dagen niet het gevoel krijgen dat het hier te vol is." Het gevoel van ruimte in het nieuwe gebouw lijkt door alle medewerkers van Europol te worden gedeeld. In elk geval bij iedereen die wij tijdens de rondgang door het nieuwe gebouw ontmoeten. Het alsof ze zich met de verhuizing naar de Eisenhowerlaan bevrijd voelen van een veel te nauw zittend paar schoenen. "We waren er op de Raamweg uit gegroeid," zegt de Italiaan Dileone die al 12 jaar op het Haagse hoofdkwartier werkt. Het hoofd van de afdeling *Criminal Finance and Technology* zag zo ongeveer elke week weer nieuwe collega's voor wie een werkplek moest worden gevonden. "Toen ik kwam, werkten er 120 mensen op ons hoofdkwartier. Nu bijna 700."

OVERBEVOLKT

"Ik denk dat als we over een jaar langs ons oude hoofdkwartier rijden, we ons gewoon niet meer kunnen voorstellen dat de hele organisatie

daarin paste," voorspelt de Pool Daniel Dudek, van de afdeling *Organised Crime Networks*. Overbevolkt," luidt het oordeel van de Duitser Michael Rauschenbach, het hoofd van de Unit *Forgery of Money* over zijn oude werkplek. Half lachend voegt hij eraan toe dat het enige nadeel dat hij bij het nieuwe gebouw op de Eisenhowerlaan kan bedenken is dat hij nu soms wat verder moet lopen. "Je kon je daar behoorlijk benauwd gaan voelen," vonnist het hoofd van de afdeling *Analyses and Knowledge*, de Zweedse Cecilia Faudot. En Béla Vonnák, het hoofd van het Hongaarse *Liaison Bureau* schetst de lichte verbijstering in de ogen van sommige bezoekers. Vonnák, die sinds 2006 op het hoofdkantoor van Europol als Liaisonofficier een soort ambassadeurfunctie voor de Hongaarse zusterorganisaties vervult, verzucht: "Bezoekers hadden op ons hoofdkwartier op de Raamweg vaak iets van: Is dit nu echt het hoofdkantoor van een van de belangrijkste politievereniging en justitieorganisaties van de wereld?"

Maria Carneiro

ENGLISH >>

'You have such a feeling of space here,' says Maria Carneiro. 'I think that's why it's going to become my favourite place in these new headquarters.' The official of the Operations Centre and Coordination unit is standing at the very heart of Europol's headquarters, on a bridge that connects the two parts of the new building. The Portuguese Maria Carneiro looks out at a large enclosed garden. Indeed, nowhere makes staff members or visitors so aware of the new building's size as this. We meet on a sunny day, with the light playing freely on all sides. Behind Maria Carneiro is a corridor lined with large meeting rooms; before her, the restaurant stretches into the distance. 'At our former location in the Raamweg we always had to make use of every inch of space,' she says. 'That won't be necessary any more. This building has a surface area of more than 32,000 square metres. But I don't think that's the only reason this building feels so spacious. Even on very busy days it won't feel overcrowded here because of the windows, the ceilings and the light colours.'

All the staff at Europol – at least, the staff members we met during our tour – seem to agree that the new building feels spacious. It is as if the

move to the Eisenhowerlaan liberated them from a pair of shoes that had become far too small.

We'd grown out of the Raamweg,' says Nicola Dileone, the Italian Coordinator of the High Tech Crime Centre who has already worked at the headquarters in The Hague for twelve years. Nicola Dileone saw the almost weekly arrival of new colleagues for whom workspace had to be found. 'When I first arrived here, 100 people worked at our headquarters – now there are nearly 700.'

OVERCROWDED

'I think that if we drive past our old headquarters in a year from now, we just won't be able to imagine how the whole organisation managed to squeeze in there,' predicts Daniel Dudek, a Pole who works in the Organised Crime Networks Unit – O6. 'Overcrowded,' is Michael Rauschenbach's verdict on the old headquarters. He is the German head of the Forgery of Money unit. With a slight laugh he adds that he can only think of one disadvantage of the new building: he sometimes has to walk a bit further now. 'You could feel really claustrophobic there,' is the judgement passed by Cecilia Faudot, the Swedish senior analyst of the Analysis and Knowledge unit. Béla Vonnák heads the Hungarian Liaison Bureau and has worked at

Nicola Dileone

VERSPREIDEN VAN KENNIS

Wat het gevoel van benauwdheid nog vergrootte was dat het oude hoofdkantoor onpraktisch en verouderd was. “Ik schaamde me er soms bijna voor,” bekent Faudot. “Een deel van het werk van de afdeling *Analyses and Knowledge* bestaat uit analyseren van ontwikkelingen die relevant zijn bij het bestrijden van de georganiseerde misdaad. Maar we hebben ook een taak in het ontwikkelen en verspreiden van kennis in de lidstaten. Politie mensen nodigen we hier in Den Haag uit, bijvoorbeeld om ze wegwijs te maken op het gebied van analyseresearch en nieuwe IT-tools. Het maakt dan natuurlijk een wat mindere indruk als je dat in veel te kleine en wat morsige ruimtes moet doen, met matige faciliteiten en computers die nog wel eens wilden crashen.” Vonnák: Ik kon zelf redelijk uit de voeten met de mogelijkheden die we hadden. Maar het was voor iedereen wel improviseren. Voor grotere vergaderingen moest je al snel naar een andere locatie.” Het

probleem was niet alleen het gebrek aan totale ruimte, vindt Daniel Dudek van de afdeling *Organised Crime*. “Het was ook nogal een beperking dat we op de Raamweg in twee gebouwen zaten. Regelmatig moest je door smalle gangen lopen als je collega’s wilde spreken, of een overleg had met een andere afdeling.” Afgezien van de ruimte is het grote voordeel van het nieuwe gebouw dat de architectuur, de indeling en de faciliteiten zijn toegespitst op de vereisten van Europol. Niet in de laatste plaats komt het wat dat betreft aan op de allure die het gebouw moet hebben. Vonnák: “Mensen verwachten van een hoofdkantoor van Europol dat het een hightech-uitstraling heeft. Ik probeer altijd duidelijk te maken dat we met onze tools en kennis heel veel voor lokale politieonderzoeken kunnen betekenen. Het is dan natuurlijk overtuigender als je een nieuw hoofdkwartier hebt met alle moderne mogelijkheden.”

ERVARING EN EXPERTISE

“Alleen al door haar statuur wordt dit gebouw een vanzelfsprekende ontmoetingsplek,” weet Rauschenbach van de afdeling *Forgery of Money*. “Regelmatig hebben we vergaderingen en overleggen waarin we over de ontwikkelingen op ons vakgebied praten. Bovendien geven we ook cursussen over de ontwikkelingen op ons vakgebied. Ik weet zeker dat mensen graag bij ons op bezoek zullen komen. En dan moet je niet alleen aan politiemensen denken. Voor ons, en dit geldt voor alle afdelingen van Europol, is het cruciaal dat we ook contact hebben met mensen van buiten opsporingsorganisaties. Mensen uit het bedrijfsleven en wetenschappers helpen bij het identificeren van dreigingen en houden ons alert bij het volgen van de ontwikkeling van de R&D op het gebied van misdaadbestrijding. Omgekeerd leren ze van onze ervaring en expertise. We willen daarom een open organisatie zijn. Het is dus belangrijk om op een aantrekkelijke en uitnodigende

locatie te zitten.”

“Waar dit gebouw verder in zal uitblinken zijn de specifieke voorzieningen, toegespitst op het werk dat door de medewerkers op het hoofdkwartier wordt gedaan,” zo verwacht Vonnák. Een voorbeeld zijn de werkelijk uitstekende faciliteiten voor de vertalers. Er werken hier 150 Liaison-officieren uit 36 verschillende landen (Naast de EU-landen zijn dat negen vertegenwoordigers uit staten waarmee veel wordt samengewerkt: de VS, Canada, Australië, Zwitserland, Kroatië, Noorwegen, IJsland en Colombia). Wat uit overwegingen van veiligheid ook een voordeel is dat er een inpandige garage is. We hoeven dus niet meer op straat te parkeren.”

Maria Carneiro vertelt dat de werknemers van Europol intensief betrokken zijn bij de inrichting van het gebouw. “Dat maakt het meteen ons gebouw.” Het begint wat dat betreft al met de namen van de verschillende vergaderzalen en kantoren. “De medewerkers hadden

Europol’s headquarters since 2006 as a Liaison Officer, an ambassador-like function for competent Hungarian authorities. Sighing, Béla Vonnák briefly outlines visitors’ slight bewilderment upon entering the old building: ‘Visitors to our headquarters in the Raamweg often thought, “Can this really be the headquarters of one of the most important law enforcement agencies in the world?”’

DISSEMINATING KNOWLEDGE

The impractical and out-dated nature of the old headquarters exacerbated the feeling of claustrophobia. ‘I sometimes felt almost ashamed,’ confesses Cecilia Faudot. ‘The Analysis and Knowledge unit is responsible for analysing information relevant to the fight against organised crime and terrorism and we’re also developing knowledge and designing and delivering specialised analytical training to the Member States.’ We invite members of police and Customs forces to come to The Hague, for example, to

familiarise them with analysis research and new IT tools. Of course, you make a much less favourable impression if you do that in offices that are far too small or messy and facilities that are far from perfect.’ Béla Vonnák: ‘I personally was able to manage reasonably well with the facilities we had, but everyone had to improvise. Larger meetings meant you had to move to a different location.’ The problem was not limited to a lack of total space, says Daniel Dudek of the Organised Crime Unit. ‘We were also limited by the fact that we occupied two not connected buildings in the Raamweg. Very often booking the room for operational meeting required arrangements few months in advance due to room limitation. Also contact with other colleagues working in second building was very limited.’

Apart from the increase in space, the new building has another significant advantage: the architecture, floor plan and facilities have been

specifically designed to meet Europol’s requirements, not the least of which was that the building must possess a certain prestige. Béla Vonnák: ‘People expect Europol’s headquarters to have a high-tech sophistication. I always try to make clear that with our tools and knowledge we can play a very important role in law enforcement investigations. Such a message is, of course, much more convincing if you have new headquarters with all the mod cons.’

EXPERIENCE AND EXPERTISE

‘Leaving aside all other considerations, the building’s stature will ensure that it becomes a natural meeting place,’ says Michael Rauschenbach, of the Forgery of Money unit. ‘We regularly have meetings and discussions during which we talk about the developments in our areas of expertise. We also give courses on developments in our fields. I’m sure that people will look forward to visiting us – and not just police officials. For us, and this is

true of all Europol units, it’s crucial that we also have contact with people who work outside the investigative organisations. Members of the business community and researchers help us identify threats and alert us to developments in R&D that are relevant in the fight against crime. Inversely, they learn from our experience and expertise. That’s why we want to be an open organisation and so it’s important to be housed in an attractive and inviting location.’

Béla Vonnák expects that ‘this building will also excel in the facilities that have been specifically designed for the work done by staff at the headquarters. Take, for example, the really excellent facilities for the translators – there are 150 Liaison Officers from 36 countries. (Besides the EU Member States, there are representatives from other countries that work closely with Europol: the USA, Canada, Australia, Albania, Switzerland, Croatia, Norway, Iceland and

een grote stem in het bedenken van de namen,” vertelt haar collega Vonnák tijdens een wandeling door het gebouw. De keus viel op de namen van uitvinders en ontdekkers die voor het politiewerk belangrijk zijn gebleken. De Hongaarse Liaisonofficier wijst op een bordje met de naam Kazimierz Zeglen, een Poolse priester die in 1901 het kogelvrije vest uitvond. Andere kantoren en vergaderzalen zijn vernoemd naar uitvinders en ontdekkers als Francis Galton (de vingerafdruk), Johann Wilhelm Ritter (UV-licht), en Ernst August Friedrich Ruska (elektronenmicroscop).

WENSEN EN EISEN

Maar van meer belang was natuurlijk de rol van het personeel bij het formuleren van de specifieke eisen op het gebied van de functionaliteit. “Alle leden van mijn afdeling zijn in de voorbereiding geïnterviewd over de wensen en eisen,” herinnert Dileone zich. “De bevindingen zijn vervolgens in een zogeheten two-pager samengevat. Hoop op de

In een kwartier loop je door 27 Europese landen

Michael Rauschenbach

agenda stonden wat ons betreft een gespecialiseerd laboratorium dat we bij de bestrijding van de Cybercrime kunnen gebruiken. Je moet daarbij denken aan zaken als antistatisch tapijt, speciale meubels en beveiliging. Maar we hadden ook ruimte nodig voor onze mobiele labs. Want vaak moeten we naar een locatie in een van de lidstaten van de EU om daar onderzoek te ondersteunen." Ook Rauschenbach prijst zich gelukkig met de laboratoriumfaciliteiten voor zijn afdeling. "Die zijn werkelijk excellent. Nu kunnen we bijvoorbeeld de klimaatcondities gelijk houden. Ook in andere opzichten is er goed geluisterd naar wat er nodig was." Anders dan de naam van zijn afdeling doet vermoeden (*Forgery of Money*) houden Rauschenbach en zijn collega's zich ook bezig met betaalkaartfraude. "Dat betekent dat we meer doen dan het onderzoeken van valse Eurobiljetten. Ons lab is daarom toegerust om digitaal forensisch onderzoek te kunnen doen." Verder is hij erg gelukkig met de trainingsfaciliteiten. "We geven veel cursussen voor politie-

mensen uit de EU-landen. De mogelijkheden zijn haast ongelooflijk." Cecilia Faudot is al even enthousiast over de educatieve mogelijkheden die het nieuwe hoofdkantoor biedt. "We zijn volledig toegerust. Niet alleen hebben we de beschikking over open en lichte cursusruimtes, ook technisch kan er echt heel veel. Er zullen mogelijkheden zijn tot presentaties en simulaties, De lokalen zijn uitgerust met smartboards (digitale schoolborden) en natuurlijk de modernste computers."

DRUGS

Een bijzondere wens was afkomstig van Dudek en zijn collega's. Hij werkt bij de afdeling *Organised Crime Networks* als chef van de sector die zich richt op de 'Western European Sphere'. "Mijn werkterrein omvat de strijd tegen synthetische drugs. Al toen ik bij de Poolse politie werkte, hield ik me bezig met de criminele organisaties die verantwoordelijk waren voor de productie en distributie. Het is belangrijk dat we onze gasten kunnen laten zien hoe die XTC-labs

eruit zien. Aan de hand daarvan is het makkelijker uit te leggen waar je op moet letten, zoals de noodzakelijke grondstoffen. In het oude gebouw hadden we daarom al een tentoonstellingsruimte. Maar hier hebben we een heel modern XTC-laboratorium laten nabouwen. We zijn daarbij bijzonder geholpen door de collega's van de Nederlandse politie die ons materiaal heeft gegeven dat ze bij invallen in beslag had genomen."

Maria Carneiro vertelt dat ook bij de indeling van het hoofdkantoor op de Eisenhowerlaan zo veel mogelijk rekening is gehouden met de wensen van de gebruikers. De verschillende operationele afdelingen zitten bij elkaar. Bovendien zijn de torens (de vier delen van het gebouw worden door de medewerkers van Europol zo genoemd) zo over het nieuwe hoofdkwartier verdeeld dat de secties die veel moeten samenwerken in elkaars buurt zitten. Rauschenbach: "Dat maakt echt een groot verschil. Op de

Raamweg zaten de mensen van *Forgery of Money* verdeeld over de twee verschillende gebouwen." De kracht van het gebouw is verder de flexibiliteit. "Je moet altijd ruimte laten voor aanpassingen," zegt Dileone. "Dat gaat zeker op voor de bestrijding van de Cybercrime. Het uitdagende is dat de ontwikkelingen in mijn vakgebied razendsnel gaan. Toen ik in Italië begin jaren negentig bij de *Polizia postale e delle comunicazioni* begon moest ik me nog bezig houden met het analyseren van het faxverkeer. Tegenwoordig richten we ons op zaken als crowdcomputing. De snelle ontwikkelingen hebben tot gevolg dat kennis in een paar weken al achterhaald kan zijn. Een zelfde dynamiek is er wat betreft de technische hulpmiddelen en de manier van werken. De ontwikkeling van de criminaliteit kan ook reden zijn tot reorganisaties. Je kunt je voorstellen dat dit alles weer gevolgen heeft voor de werkruimte die nodig is."

HACKING

Dileone geeft een voorbeeld op zijn eigen werkterrein. "In 2015 wordt het *European Cybercrime Centre* opgericht, dat zeer waarschijnlijk onderdeel van Europol zal zijn. Het idee is dat je een aantal samenhangende zaken bij elkaar moet brengen. Je hebt het dan over cyber-attacks en hacking. Maar naast deze vormen van cybercrime heb je ook internet gerelateerde criminaliteit. Het formele besluit moet nog worden genomen, maar het is waarschijnlijk dat het *European Cybercrime Centre* onder Europol zal vallen en hier op de Eisenhowerlaan wordt gevestigd. Er is in elk geval capaciteit genoeg om dit ambitieuze project, waarbij meer dan dertig werknemers betrokken zullen zijn, in dit nieuwe gebouw onder te brengen." Carneiro maakt duidelijk dat de flexibiliteit letterlijk moet worden opgevat. "Een van onze wensen was dat je met de muren kunt spelen. Daarmee bedoel ik dat je een tussenvand kunt verplaatsen of zelfs helemaal weghalen. Op die manier is het mogelijk tijdelijk een grotere vergaderzaal te maken, of van één

Béla Vonnák

Walk through 27 European countries in fifteen minutes

Colombia.) Another advantage, because of security considerations, is the underground garage – it means that liaison officers and Europol staff no longer have to park out on the street.' Maria Carneiro says that Europol staff were closely involved in organising the building: 'That immediately made it our building.' A clear example of this involvement is the choice of names for the various meeting rooms and offices. 'Staff members had a large say in thinking up the names,' explains Béla Vonnák. They chose the names of inventors and discoverers who have played an important role in the work done by the police. The Hungarian Liaison Officer points to a nameplate bearing the name Kazimierz Zeglen,

a Polish priest who invented the bulletproof vest in 1901. Francis Galton (fingerprints), Johann Wilhelm Ritter (UV light) and Ernst August Friedrich Ruska (the electron microscope) are among the other famous names that have been included.

WISHES AND REQUIREMENTS

However, the role played by staff in formulating specific functional requirements was more important. 'During the preparatory stage, all members of the high tech crime centre were interviewed about their wishes and requirements,' recalls Nicola Dileone. 'The findings were summarised in a "two-pager". High on the agenda, as far as we were concerned, was a specialised

laboratory that we could use in fighting cybercrime – with things like anti-static carpet, special furniture, and security. But we also needed room for our mobile labs because we often have to go to locations in EU Member States to support investigations there'; those facilities are becoming reality. Michael Rauschenbach, too, considers himself fortunate with the laboratory facilities for his unit. 'They really are excellent. Now we can, for example, keep the climate conditions constant. And in other respects our requirements have also been taken into account.' Although it might not be obvious from the name of his unit, *Forgery of Money*, Michael Rauschenbach and his colleagues also deal with payment

card fraud. 'That means that we do more than technical investigations on forged Euro banknotes. Our lab is therefore also equipped to enable us to do digital forensic investigations.' He is also very happy with the training facilities. 'We hold many courses for police officials from EU countries. The possibilities are almost unbelievable.' Cecilia Faudot is equally enthusiastic about the educational possibilities opened up by the new headquarters: 'We're fully equipped: we not only have open and well-lit training rooms at our disposal but also vast technical possibilities so that we can hold presentations and carry out simulations. The rooms are equipped with smart boards (digital whiteboards) and of course the very latest computers.'

DRUGS

Daniel Dudek and his colleagues were involved from the beginning to design a room for drugs exhibition lab. He works in the OC Networks Unit O6, in the Section focusing on combating synthetic drugs phenomena. "I have been working for several years in the Polish police dealing with the criminal organisations that were responsible for illicit production and drugs distribution. Taking into account the complexity of synthetic drugs production, it's important to be able to show our visitors how sophisticated and dangerous these labs can be when raided by police officers. Therefore, in the drug lab our guests can see, touch and discover the real equipment and materials used for illicit synthesis of synthetic drugs. The exhibition drug lab already exists in the old Europol HQ for those purposes. However the room for a lab, which was designed in new HQ is very modern, technically and electronically equipped this gives added value and positive support during lab tour. We much appreciate the assistance of colleagues from the Dutch police, who provided Europol with lab's equipment years ago for training purposes" Maria Carneiro explains that, whenever possible, the users' wishes

Cecilia Faudot

twee, of al dan niet tijdelijk een kantoor te creëren. De flexibiliteit maakt het ook mogelijk om de gekozen indeling van de kantoren aan te passen. “Bij de keuzes voor de indeling zijn er altijd dilemma’s,” legt Faudot van de afdeling *Analyses and Knowledge* uit. “Er is bijvoorbeeld voor gekozen met mijn hele afdeling op één kamer te zitten. Dat heeft grote voordelen, want het is immers makkelijk om met elkaar te overleggen. Tegelijkertijd ben ik analist en heb ik de ruimte nodig om na te denken, zonder dat anderen me storen. Hoe het uitpakt is een kwestie van afwachten. Het is dan een prettig idee dat we met wanden van de kamers kunnen schuiven.” De medewerkers van Europol verwachten verder zonder uitzondering dat het nieuwe gebouw een extra impuls aan Europol zal geven. “Hoe dat precies zal uitpakken weet ik nog niet,” zegt Dudek. “Want ik heb nog nooit in zo’n modern en nieuw gebouw gewerkt. Maar je werkomgeving heeft natuurlijk invloed. In Warschau was ik altijd blij

dat ik voor mijn werk veel buiten moest zijn. Ik zat daar in een kleine ruimte in een lelijk jaren vijftig-gebouw.” Faudot beschrijft hoe de dag voor haar begint in het nieuwe hoofdkantoor. “Na twee minuten fietsen kom ik op mijn werk. Dan loop ik naar mijn kamer die schoon en ruim is.”

MODERN

“Je moet vooral het psychologisch effect niet onderschatten, zegt Vonnák. Hij vergelijkt het met de verhuizing naar een nieuwe woning. “In het begin geniet je van alle nieuwe mogelijkheden. Alles is ruimer, schoner en witter en de keuken is modern. Zo gaan we ons hier ook voelen.” Dudek spiegelt het nieuwe hoofdkwartier in Den Haag aan het gebouw van zusterorganisatie Interpol in Lyon: “Dat is ook een heel prettig gebouw, een plek waar je je als bezoeker vanzelf thuis voelt en die alleen al door haar ambiance energie geeft.”

Carneiro stelt wel vast dat het in de weken rond de officiële opening nog

te vroeg is om een precies beeld te hebben wat de impact zal zijn. Toch is er wel een woord dat in de gesprekken met de Portugese en haar collega’s terugkeert: ontmoetingsplaats. En dan niet alleen voor ontmoetingen met mensen van buiten de eigen organisatie. “Wat me aan Europol altijd al het meest heeft aangesproken is het contact met je collega’s uit andere landen en culturen,” aldus de Italiaan Dileone. “In dit gebouw wordt dit gevoel versterkt. De vier torens van dit gebouw zijn zo goed verbonden dat je het gevoel krijgt dat je in een kwartiertje door de 27 landen van de Europese Unie loopt.” In ongeveer dezelfde woorden praat de Zweedse Faudot (haar achternaam dankt ze aan haar Franse echtgenoot). “Ja, echt in alle opzichten is dit een internationale organisatie. Dat internationale karakter wordt wat mij betreft nog geaccentueerd door dat we in Den Haag zijn gevestigd. Er zijn hier zoveel internationale organisaties en als je hier op straat loopt hoor je soms vier vijf talen

tegelijk.” Toch gaat het om meer dan ontmoetingen van mensen uit verschillende landen. “Mensen associëren ons werk in de eerste plaats met opsporingswerk,” meent Dileone. “Maar wat mensen wel eens onderschatten is hoe belangrijk communicatie voor ons is. Dat is echt een sleutelbegrip. En dan doel ik niet alleen op communicatie met politieorganisaties waarmee we samenwerken. Maar ook op de communicatie tussen de verschillende afdelingen en de liaisonorganisaties. Je bent constant bezig verschillende disciplines en invalshoeken met elkaar te verenigen.” Carneiro: “Een misverstand is dat dit alleen een politieorganisatie is. Maar we werken in de strijd tegen de georganiseerde misdaad en het terrorisme ook met andere organisaties samen. De VS hebben hier bijvoorbeeld vijf verschillende liaison-afdelingen. Naast de FBU zijn dat de CIA, de ICE (immigratie en douane), de DEA (drugsbestrijding) en de ATF (controle op in en uitvoer van alcohol, tabak en vuurwapens). En Nederland vier.”

Dit gebouw is erop ingericht dat je elkaar als gebruikers ontmoet, vindt Vonnák. “In die zin vind ik ook de geweldige nieuwe gym, de bar en het restaurant zeer functioneel voor ons werk. Als je bijvoorbeeld met een collega uit Luxemburg hebt gesport en later nog eens aan tafel hebt gezeten bij de lunch, loop je wat makkelijker bij hem of haar binnen om iets te vragen in verband met een onderzoek.”

“Ik denk,” zegt Carneiro, ‘dat we met dit gebouw wel eens een echt nieuw begin kunnen maken. Met een nieuw gebouw, een nieuwe locatie, en veel nieuwe mensen die op het hoofdkantoor gaan rondlopen. De verhuizing betekent meer dan een bevestiging van de betekenis die Europol voor de bestrijding van de criminaliteit en het terrorisme heeft gekregen. Zo’n fijne en nieuwe omgeving zorgt ervoor dat je het werk dat je doet anders gaat benaderen.”

regarding the floor plan for the new headquarters were taken into account. The various operational units are located together and the new headquarters has been divided into the ‘towers’, as Europol staff call the four parts of the building, in such a way that the sections that frequently work together are near each other. Michael Rauschenbach: ‘That really makes a big difference. In the Raamweg the people who worked for the Forgery of Money unit were spread over the two different buildings.’

The building’s strength also lies in its flexibility. ‘You must always leave enough space for adaptations,’ says Nicola Dileone. ‘That certainly holds true for the fight against cybercrime. The challenge is that the developments in my field of expertise are lightning fast. When I started working at the Polizia postale e delle comunicazioni in Italy in the early 1990s, I was still analysing fax traffic. Nowadays our work is directed at things like cloud computing. The rapid technological developments

partnership, and other internet related crimes that are considered high priority at European Union level. The decision still has to be made but it could be that the European Cybercrime Centre will be part of Europol and will be located here in the Eisenhowerlaan. In any case, this new building means we have the capacity to house this ambitious project, which could involve more than fifty staff members.’

Maria Carneiro makes clear that flexibility should be interpreted literally. ‘One of our requests was that you should be able to juggle the walls around, in other words, move a partition wall or even remove it altogether, making it possible to temporarily enlarge a meeting room or turn one room into two or, if required, create a temporary office.’ This flexibility also makes it possible to adjust the chosen floor plan for the offices. ‘There are always dilemmas in choosing a floor plan,’ explains Cecilia Faudot, of the *Analyses and Knowledge* unit. ‘For

ment naturally has some influence for work’ effectiveness. In Warsaw I was always glad that I had to spend a lot of time outdoors for my work because I just had a small space in an old-fashioned (1950s) building.’ Cecilia Faudot describes how her day begins at the new headquarters: ‘It takes me two minutes to cycle to work and then I walk into my clean and spacious office.’

MODERN

‘Above all, you mustn’t underestimate the psychological effect,’ says Béla Vonnák. He compares it to moving to a new house. ‘In the beginning, you enjoy all the new possibilities: everything is bigger, cleaner, whiter and modern. That’s how we’ll feel here, too.’ Daniel Dudek draws inspiration for the new headquarters from Interpol, Europol’s sister organisation in Lyon: ‘That’s also a very pleasant building, a place where, as a visitor, you immediately feel at home and whose sheer ambience gives you energy.’

Maria Carneiro concludes that in the weeks leading up to the official opening it is still too early to get a precise idea of what the impact will be. Yet when talking to the Portuguese and her colleagues, one word comes up again and again: meeting place - and not only for meetings with people from outside their own organisation. ‘What has always appealed to me most about Europol is the contact with colleagues from other countries and cultures,’ says the Italian Nicola Dileone. ‘That feeling is reinforced in this building because its four towers are so well connected that it feels as if you walk through the 27 countries of the European Union in fifteen minutes.’ The Swedish Cecilia Faudot uses nearly the same words: ‘Yes, this is in every respect an international organisation. As far as I’m concerned, that international character is accentuated because we’re located in The Hague. There are so many international organisations here and if you walk down the street you can hear five languages all being spoken at the same time.’

However, it is about more than meeting people from different countries. ‘Our work is primarily associated with investigative activities,’ thinks Nicola Dileone, ‘but what people sometimes underestimate is how important communication is for us. That really is a key concept, and I don’t just mean communication with the police organisations we cooperate with but also communication between the different units and liaison organisations. You’re constantly reconciling different disciplines and approaches.’ Maria Carneiro reminds that Europol “is an organisation which in the fight against international crime and terrorism cooperates with different law enforcement authorities and agencies. The US, for example, has five liaison officers representing 5 different agencies here – the FBI, ICE (Immigration and Customs Enforcement), DEA (Drugs Enforcement Agency), the USSS (US Secret Service) and the ATF (Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives) – and the Netherlands has four.’

‘This building has been designed so that you meet each other as users,’ thinks Béla Vonnák. ‘In that sense I think the fantastic new gym, the social room and the restaurant have an important function in our work. For example, if you’ve played sport with a colleague from Luxembourg and had lunch together, you will bear his personal trust and it makes it easier to knock on his or her door if you have a question about an investigation.’

‘I think,’ says Maria Carneiro, ‘that this building could well enable us to make a fresh start: a new building, new location and lots of new people walking around here. The move is more than a confirmation of the status that Europol has acquired in the fight against international crime and terrorism. Such splendid new surroundings mean that you will probably approach your work differently.’

Headquarters appropriate to international organisation’s status

mean that knowledge can become outdated within a couple of weeks. A similar dynamic applies to technical aids and work methods. The way crime develops can also be a reason to reorganise. As you can imagine, all this has follow-on effects for the workspace that is required.’

HACKING

Nicola Dileone gives an example from his own field of expertise. ‘2013 will see the establishment of the European Cybercrime Centre, which will maybe be part of Europol. The idea is that a number of interrelated matters have to be brought together, including cyber-attacks, crimes reporting, digital forensics, training of law enforcement, public-private

example, it was decided that my whole unit would sit together in one room. That has great advantages because, after all, it makes it easy to talk about things together. At the same time, I’m an analyst and I need space to be able to think, without being disturbed by others. We’ll have to wait and see how it all turns out but it is nice to know that we can move the office walls around.’

Without exception, Europol staff expect the new building will give Europol a fresh impulse. ‘I don’t know yet in what shape or form,’ says Daniel Dudek, ‘because I’ve never worked in such a new high-tech building before. However I am pretty sure that work environ-

Daniel Dudek

Foto's Corriette Schoenaerts
neigen naar collage

Nationaliteit als conceptueel gegeven

België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, Verenigd Koninkrijk, Zweden. Waar denkt u bij de alfabetische opsomming van deze 27 landen aan? Lidstaten van de Europese Unie, maar verder? Welke karakteristieke trekken aan uw geestes-oog voorbij? Bij de meeste waarschijnlijk stiekem toch de gebruikelijke clichés, mede veroorzaakt door de jarenlange indoctrinatie van fantasieloze, toeristische campagnes.

EUROPOL 5 X KUNST / 5 X ART

TEKST/TEXT: XANDRA DE JONGH
FOTO/PHOTO: JANINE SCHRIJVER

We kijken er op neer als buitenlandse toeristen ons land samenvatten in klompen, tulpen en molens, maar zelf denken we ook hardnekkig in stierenvechters, wit gepleisterde huizen met zeeblauwe daken, du vin du Boursin, groene heuvels vol glanzende koeien met grote bellen om, en meer van dat soort oubollige nationale commercie. En toch appelleren dit soort beelden gemakzuchtig aan ons associatieve geheugen. Het is prettig onderscheid te maken. Onderscheid tussen prettige zaken, dat wel. Toen prinses Máxima in 2007 de Nederlandse identiteit in een eigentijdse poging probeerde te karakteriseren als één koekje bij de koffie was de natie in rep en roer. We voelden ons te kijk gezet: te veel gierigaard, te weinig Bourgondiër. Achterliggende gedachte voor de opmerking van Máxima, die overigens ook grote ramen zonder gordijnen als typisch Nederlands fenomeen noemde, was dat dé Nederlandse identiteit niet bestaat. Zoals volgens de prinses evenmin dé Argentijn bestaat. Ofwel: je kunt een land niet ontleden aan de

hand van een paar simpele clichés. Precies dáár had ook fotografe Corriette Schoenaerts geen behoefte aan in de serie fotowerken die zij voor Europol maakte. Haar verbeelding van de 27 lidstaten van de Europese Unie is nadrukkelijk géén clichématige interpretatie of representatie, al dan niet in politieke,

historische of sociaal-maatschappelijke zin, van deze landen. Schoenaerts vond het interessanter om een wereld te scheppen die balanciert op de scheidslijn tussen fictie en non-fictie. Het resultaat is een serie autonome werken die op een conceptuele manier de verschillende nationaliteiten verbeeldt.

AUTONOME VERBEELDING

De foto's hangen in verschillende formaten in een grote gang vlak achter het entreegebied van het gebouw. De zes formaten variëren van 30 bij 40 centimeter tot 1,20 bij 1,50 meter. Opvallend is dat Schoenaerts de vrijheid nam om de 27 lidstaten van

de Europese Unie te reduceren tot 23 werken. Sommige landen 'delen' dus een werk, Spanje en Portugal bijvoorbeeld en Duitsland en België. De laatste twee landen hebben het rood, geel en zwart van hun nationale vlaggen met elkaar gemeen. In het fotowerk delen de landen dan ook letterlijk de lakens met elkaar. In een slaapkamer zo groot als het tweepersonsbed wappert de Duitse driekleur als gordijn de ruimte in. Het dekbed is gestoken in de Belgische variant, de twee kussens zijn weer gebroederlijk in de Duitse, horizontale opstelling.

De foto's van Schoenaerts verhouden zich tussen collage en installatie. Op een speelse manier verwijzen de beelden naar de bedoelde landen door het onconventionele gebruik van de nationale kleuren al dan niet in combinatie met de topografische vorm van het land. Neem bijvoorbeeld 'Greece'. In een non-descripte witte kantoorruimte staan kartonnen archiefdozen in een rechthoek gestapeld. De wit en blauw geverfde dozen vormen tezamen de Griekse vlag. Mijlen voorbij elk cliché levert het een prachtig, minimalistisch werk op.

MODEPORTRET

In de serie die Schoenaerts voor Europol maakte, is de signatuur aanwezig uit werk dat voortkomt uit haar commerciële beroepspraktijk. Vooral bekend van haar zijn de aan de mode gerelateerde opdrachten. Zo drapeerde ze voor een tijdschrift in de serie 'Maps' kleding in de vorm van verschillende landen. Op een soortgelijk concept berust ook 'Italy', in de figuur van gedroogde bloemblaadjes op een ondergrond van grind herkennen we de bekende laarsvorm. Elders is op de trui van een puber de landkaart van 'Estonia' geborduurd. Kenmerkend voor het werk van Schoenaerts is dat elementen aan het bestaande beeld worden toegevoegd. Zoals het grafische rood, wit, blauw sjaaltje dat fier opbolt langs de nek van het meisje in een Union Jack-jurkje. Of de getekende, roze balletjes in 'Lithuania', die zwevend in de lucht

een ketting vormen ter hoogte van de nek van een vrouw in een zwarte, strapless jurk.

De fotowerken van Corriette Schoenaerts geven een nieuwe impuls aan de vraag wat een land eigenlijk karakteriseert. Het antwoord laat zich aflezen als niets, behalve de nationale kleuren en dat wat je eigen verbeelding ervan maakt.

Nationality as a concept

Austria, Belgium, Bulgaria, Cyprus, the Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, the Netherlands, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, the United Kingdom. What does this alphabetical list of these 27 countries call to mind? That they are Member States of the European Union of course, but what else? What national characteristics file past in your mind's eye? In most cases, albeit furtively, probably the usual clichés, which are partly a result of years of indoctrination by unimaginative tourist publicity campaigns.

ENGLISH >>

ONE BISCUIT AS NATIONAL IDENTITY

We look down on foreign tourists who sum up our country in clogs, tulips and windmills but we ourselves also stubbornly persist in thinking of bullfighters, white-washed houses with sea-blue roofs, *du vin du pain du*

Boursin, green mountain slopes full of shiny cows with big bells round their necks and more of these tedious national stereotypes. And yet these sorts of images readily appeal to our associative memories. We enjoy making distinctions - as long as no one treads on our toes. But in 2007, when Princess Máxima, in a modern attempt, tried to characterise the Dutch national identity as a cup of coffee with only *one* biscuit, the country was in an uproar. We felt we had been exposed: too much of the miser, too little of the good life. The idea underlying Princess Máxima's observations - and she also included big windows without curtains as a typical Dutch phenomenon - was that the Dutch identity does not exist, just as, according to the Princess, there is no such thing as the Argentinian. In other words, you cannot analyse a country using a couple of simple clichés.

These clichés were exactly what photographer Corriette Schoenaerts rejected in the series of photographs that she made for Europol. Her images of the 27 Member States of the European Union are emphatically *not* clichéd interpretations or images - whether political, historical or socio-economic - of these countries. Schoenaerts thought it was more interesting to create a world that balances on the dividing line between fiction and non-fiction. This results in a series of autonomous works that represent the different nationalities in a conceptual way.

AUTONOMOUS IMAGES

The photographs vary in size and are hung in a long corridor just behind the entrance area to the building. The six sizes vary from 30 by 40 centimetres to 1.20 by 1.50 metres. It is striking that Schoenaerts took the liberty of reducing the European Union's 27 Member States to 23 works. Some countries therefore 'share' a work - Spain and Portugal, for example, or Germany and Belgium, which have in common the red, yellow and black of their national flags. In their photograph these two countries are also literally bedfellows: in a bedroom no

bigger than the double bed it contains, the German tricolour is blown into the room like a curtain. The duvet's stripes have been arranged vertically, in the Belgian manner, while the pillows are next to each other with their stripes in the German, horizontal manner. Schoenaerts's photographs balance between collage and installation. The images playfully refer to each country through the unconventional use of national colours, at times combined with a country's topographical shape. Take, for example, *Greece*: cardboard boxes are stacked in a rectangle in a non-descript white office. Together, the boxes, painted white and blue, form the Greek flag. It surpasses every cliché and the result is a splendid, minimalist work.

COUNTRY AS FASHION PORTRAIT

In Schoenaerts's Europol series we clearly recognise her personal style, which has developed from her work as a commercial photographer. Her most famous works are related to fashion. In the *Maps* series which she made for a magazine, for instance, she arranged clothes in the shape of different countries. *Italy* is based on a similar concept: we recognise the familiar boot shape in the pattern of the dry petals on the gravel. In another photograph, the map of Estonia has been embroidered on a teenager's jumper. It is characteristic of Schoenaerts's work that items are added to an existing image: the girl in the Union Jack dress has a graphically added red, white and blue scarf that proudly billows next to her neck, and *Lithuania* has little hand-drawn pink balls that, swaying in the air, form a necklace level with the neck of a woman dressed in a strapless black dress.

Corriette Schoenaerts's photographs breathe new life into the question of what actually characterises a country. The answer is: nothing, except the national colours and what your own imagination makes of it.

Frank Wintermans ontwierp het nieuwe hoofdkwartier van Europol in Den Haag

Europol heeft een nieuw onderkomen aan de Eisenhowerlaan in Den Haag. De verhuisdatum was aan uitstel onderhevig: door vooral de aangescherpte veiligheidsmaatregelen duurde de bouw van het sculpturale kantoorgebouw langer dan voorzien. De Rijksgebouwendienst was opdrachtgever. Frank Wintermans van Quist Wintermans Architecten ontwierp het gebouw.

Politievesting als zilvergrijze sculptuur

EUROPOL ARCHITECT

TEKST/TEXT: BEN MAANDAG
FOTO/PHOTO: JANINE SCHRIJVER

Quist Wintermans Architecten uit Rotterdam won in 2004 de competitie om het nieuwe hoofdkantoor van Europol in Den Haag vorm te geven. De selectiecommissie verkoos het ontwerp van Quist Wintermans Architecten boven dat van zes andere bureaus: Gigantes Zenghelis Architects (België/Griekenland), Allmann Sattler Wappner Architekten (Duitsland), Bonell i Gil Arquitectes (Spanje), Wiel Arets Architect & Associates (Nederland), Lederer-Ragnardóttir-Oei (Duitsland) en Office Christian Kerez Zürich (Zwitserland).

‘Ik pak het ontwerp van toen er even bij,’ zegt architect Frank Wintermans

in zijn werkkamer op de tweede verdieping van het statige pand aan de Westerstraat in Rotterdam, waar het architectenbureau is gevestigd. Een greep in de boekenkast achter zijn werkplek volstaat. ‘Je ziet, de vorm is gelijk gebleven,’ zegt de architect, terwijl hij door het brede, in ringband gestoken boekwerk bladert. ‘En de gevelsteen. Die had ik toen al onmiddellijk in gedachten.’ Een zilvergrijs geglaazuurde baksteen, in zeventienhonderdduizendvoud gefabriceerd bij de Koninklijke Tichelaar in Makkum, omhult het Europol-complex dat inmiddels aan de Eisenhowerlaan is verrezen en, ruim zeven jaar na het vervaardigen van het eerste ontwerp, op 1 juli zijn deuren opent.

Al klinken die laatste woorden wellicht iets te uitnodigend bij een organisatie die zich bij het uitoefenen van zijn politietaken en het behandelen van de verzamelde criminele inlichtingen het liefst zo veel mogelijk afschermt van de omgeving. Vlak voordat Quist

Wintermans Architecten de opdracht in de wacht sleepte, vonden de terroristische aanslagen plaats in Madrid. Een jaar later was het raak in Londen. Of beide voorvallen er iets mee te maken hebben gehad is moeilijk na te gaan, maar de beveiligings-eisen voor het Europolgebouw zijn juist tijdens het ontwikkelingsproces van het gebouw rigoureus aangescherpt. Dat had nogal wat gevolgen voor het ontwerp.

FLEXIBEL

‘Het lijkt wel alsof iedereen pas goed is gaan nadenken vanaf het moment dat wij de opdracht kregen,’ herinnert Frank Wintermans zich. ‘Vooral op het gebied van beveiliging zijn de eisen aangescherpt, maar ook op het punt van ICT is veel veranderd.’ Bij het ontwerpen van het kantoorgebouw, waar op termijn 850 mensen werkzaam zullen zijn, stonden Frank Wintermans twee uitgangspunten voor ogen: ‘Zorg dat het gebouw zo goed mogelijk in zijn omgeving past en maak het gebouw zo flexibel mogelijk, omdat Europol

Frank Wintermans designed the new Europol headquarters in The Hague.
New police headquarters like a silver-grey sculpture

ENGLISH >>

In 2004, Rotterdam-based Quist Wintermans Architecten won the competition to design the new Europol headquarters in The Hague. The selection committee chose their design in preference to designs submitted by six other firms of

architects: Gigantes Zenghelis Architects (Belgium/Greece), Allmann Sattler Wappner Architekten (Germany), Bonell i Gil Arquitectes (Spain), Wiel Arets Architect & Associates (the Netherlands), Lederer-Ragnardóttir-Oei (Germany) and Office Christian Kerez Zürich (Switzerland).

‘I’ll just get the original design,’ says architect Frank Wintermans in his office on the second floor of the company’s stately premises in the Westerstraat in Rotterdam. He quickly retrieves it from the bookcase behind his desk. ‘You can see that the shape has remained the same,’ he says, as he leafs through

the wide spiral-bound book. ‘And the type of brick used for the facade was the first thing I thought of.’ Silver-grey glazed bricks - 700,000 of them, produced by Royal Tichelaar Makkum - envelop the Europol complex that has now arisen in the Eisenhowerlaan and which, seven years after the first design was completed, will open its doors on 1 July.

But that sounds slightly too inviting for an organisation that prefers to work behind the scenes when exercising its policing duties and dealing with the criminal information it collects. Shortly before Quist Wintermans Architecten were awarded the contract, terrorist attacks took place in Madrid, followed by further attacks in London a year later. It is difficult to ascertain whether it was a direct result of these attacks but, at precisely the same time, much stricter security requirements for the Europol building were introduced. This had significant repercussions for the design.

FLEXIBILITY

‘It seems as if it was only after we were awarded the contract that everyone really started to think,’ recalls Wintermans. ‘Requirements relating to security in particular were made more stringent but a lot also changed with regard to ICT.’ When designing the building, which will eventually accommodate 850 staff, Wintermans had two basic considerations in mind: ‘Ensuring that the

een organisatie in beweging is. Dat laatste is in het eerste ontwerp al te zien en juist door die flexibiliteit is de oorspronkelijke structuur steeds intact kunnen blijven.'

Om het complex in de omgeving te passen had Wintermans de geleding van het gebouw bedacht: een basis van 100 bij 60 meter, met drie verdiepingen. De onderste twee bieden onderdak aan het congrescentrum, de bovenste aan de algemene functies van Europol en de directie. Op die basis verheffen zich vier kantoorvolumes, die haaks op de Eisenhowerlaan staan en in hoogte variëren. De hoogste schijf bereikt een hoogte van 45 meter. 'Die geleding past bij de negentiende-eeuwse bebouwing aan de andere kant van de Eisenhowerlaan,' verduidelijkt Frank Wintermans. 'We mochten de hele gevel dicht bouwen, maar daarvoor hebben we met opzet niet gekozen. Door de geleding en het groen daaromheen sluit het gebouw beter op de tegenoverliggende bebouwing aan.' Hoge sequoia's prijken op twee plaatsen in de tuin tussen de hogere bouwdelen. Drie presentaties voor omwonenden waren nodig om hen ervan te overtuigen dat deze geleding van het gebouw de beste oplossing was. 'Gelukkig vond de Haagse welstandscommissie dat ook,' zegt Wintermans.

WORLD FORUM

Ligt de nadruk aan de Eisenhowerlaan op de verticale kracht van het gebouw, aan de andere kant van het complex zijn de horizontale elementen geaccentueerd. Deze kant heeft aansluiting op het 'World Forum', de ruimte tussen het hoekige Congresgebouw en het nieuwe hoofdkwartier van Europol. Onder het World Forum bevindt zich ook de parkeergarage van Europol. Aan deze kant is de ingang voor Europol-medewerkers en bezoekers, 'om het voetgangersgebied van het World Forum te activeren,' zegt Frank Wintermans. Een apart entreegebouw stond niet in het eerste ontwerp, maar bleek wel noodzakelijk om het screenen en scannen van bezoekers in onder te brengen.

'Het is vooral de beveiliging geweest die tijdens het ontwerpproces een enorme vlucht heeft genomen,' constateert Frank Wintermans. 'Op een gegeven moment bleek dat er een afstand van 30 tot 50 meter moest zijn tussen het gebouw en de publieke ruimte. Dat bleek niet te realiseren, waardoor de beveiliging

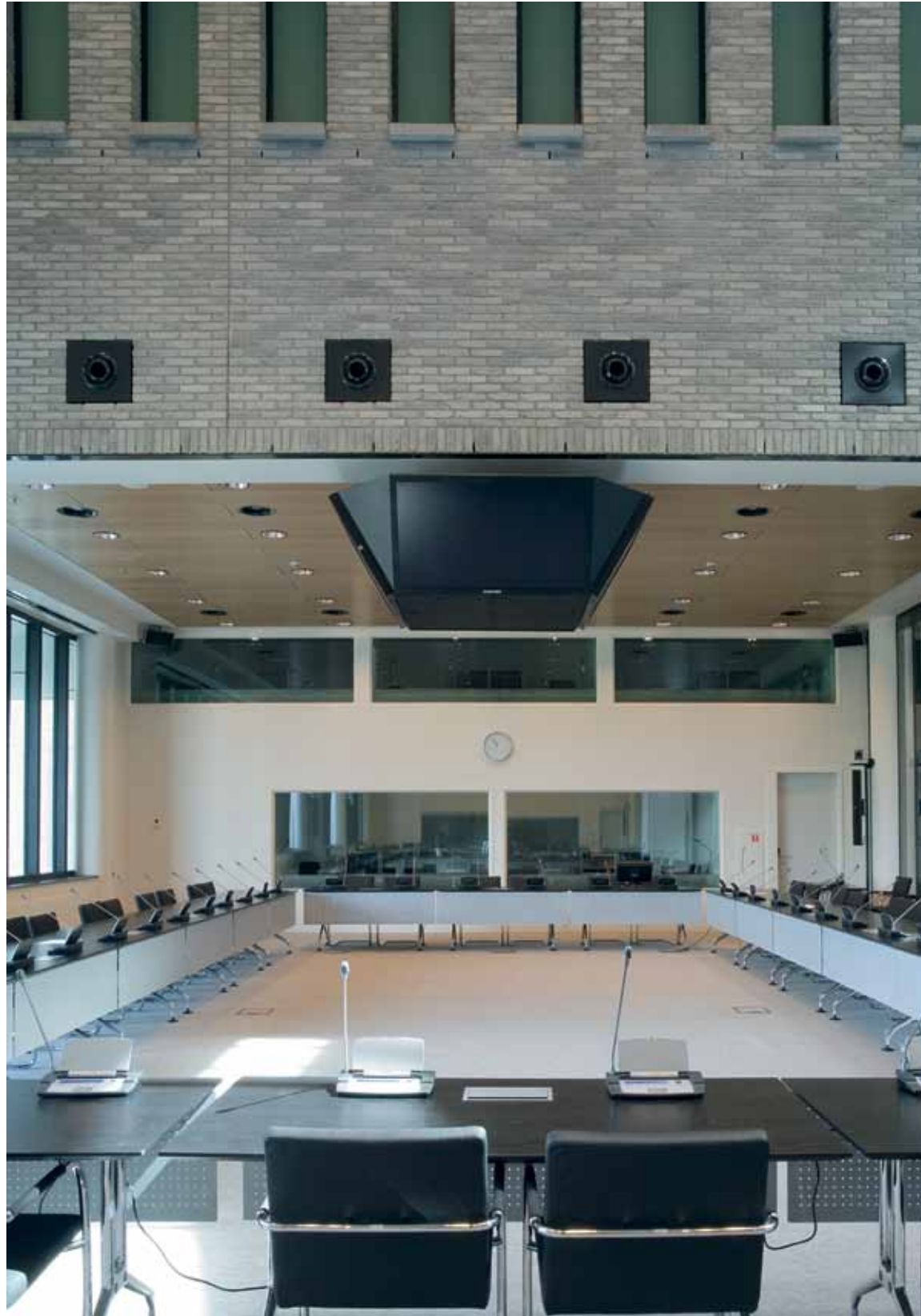
op een andere manier tot stand moest komen.'

Aan de Eisenhowerlaan staat nu een glazen hekwerk tussen Europol en de buitenwereld. Quist Wintermans haalde de inspiratie voor deze toevoeging uit een eerder ontwerp van het bureau: het museum Beelden aan Zee in Scheveningen. 'Dat is

deels ook door een glazen hek omsloten.'

VIJVER

Aan de kant van het Congresgebouw zorgt een vijver voor de gewenste afscheiding. 'De openheid en interactie met de buitenwereld is door de benodigde ingrepen in het

Architekt Frank Wintermans

building fitted in with its surroundings as much as possible, and making the building as flexible as possible because Europol is an organisation that's in a constant state of change. This flexibility was already incorporated in the first design and this is precisely the reason why the original structure has remained intact.' In order to ensure that the complex fitted in with its surroundings, Wintermans thought up the building's articulation. A base measuring 100 by 60 metres with three floors serves as a connecting section. The two lower floors house a congress centre, the top floor

houses Europol's general functions and the management. On this base, four office blocks varying in height rise at right angles to the Eisenhowerlaan. The highest block is 45 metres high. 'This articulation fits in with the nineteenth-century buildings on the other side of the Eisenhowerlaan,' explains Wintermans. 'We were allowed to build a completely closed facade but we deliberately chose not to do so. The composition and the green surroundings mean the new building fits in better with the buildings opposite.' High sequoias adorn two places in the gardens between the higher parts of the building. Three

presentations for residents were needed to convince them that a building composed like this was the best solution. 'Fortunately, The Hague's building inspection committee also thought so,' says Wintermans.

WORLD FORUM

While the emphasis in the Eisenhowerlaan is on the building's vertical impact, on the other side of the complex it is the horizontal aspects that are accentuated. This side is connected to the World Forum, the space between the angular Congresgebouw and Europol's new headquarters. The Europol garage is

located under the World Forum. The entrance for Europol staff and visitors is also located on this side 'in order to promote the World Forum's pedestrian zone,' says Wintermans. The first design made no provision for a separate entrance building but it became clear that this would be necessary for screening and scanning visitors. 'Security became important above all else during the design process,' observes Wintermans. 'At one stage, it appeared that a distance of 30 to 50 metres between the building and the public space was required. As it turned out, this couldn't be realised so that these security measures had

ontwerp wel helemaal verdwenen,' zegt Wintermans, die bij Europol juist op die openheid en interactie had gehoopt. Een voorbeeld: het bedrijfsrestaurant op de eerste verdieping van de basis van het complex had in het ontwerp een riant terras, waar de werknemers konden lunchen. Het terras is er nog, maar het is een 'zicht-terras' geworden, ontoegankelijk vanuit het restaurant. 'Zo is de interpretatie van de buitenkant van het gebouw ingrijpend veranderd.'

Het basisdeel van het complex heeft één ruggengraat in de vorm van drie lange corridors op de drie basisverdiepingen die evenwijdig aan de Eisenhowerlaan door het gebouw heen lopen. Ze leveren mooie doorzichten van het bouwwerk op. Wat opvalt is de materialisering van grijze tegels en warm hout, maar vooral de royale maatvoering: de ruimten op de entreeverdieping zijn wijsd en open, de plafondhoogte bedraagt er ruim 4 meter. Tussen de hoge kantoorwanden bevinden zich drie overdekte binnenhoven.

Onder het noordelijkste binnenhof gaat een auditorium schuil, dat plaats biedt aan 400 toehoorders. Frank Wintermans: 'In deze ruimte worden in de toekomst grote congressen gegeven. Daarom moet dit deel van het gebouw grote aantallen bezoekers kunnen verwerken.' Aan weerszijden van de zaal zijn ruimten ingericht waar tolken hun werk kunnen doen en alles wat in het auditorium wordt gezegd kunnen vertalen. Ook kan de 'board' van Europol (76 personen) er vergaderen aan in carré-vorm opgestelde tafels.

WINTERTUIN

Onder het middelste overdekte binnenhof is de ruime entreehal te vinden met een kleurrijk kunstwerk, een 'dripping curtain' van David Lindberg. Onder de zuidelijke binnenhof prijkt een wintertuin, met diverse groenperken. Een loopbrug over de wintertuin verbindt de entreehal met het bedrijfsrestaurant voor Europol-medewerkers en congresgangers. Boven de binnen-

tuin hangt een sculptuur van Ronald van der Meijs. Zowel entreehal als wintertuin zijn overdekt door riante glaspartijen, die veel licht in het gebouw brengen. Elders in het gebouw, zoals in vergaderzalen en een speciale stilte-ruimte, is gebruik gemaakt van ovale 'lichthappers' die daglicht het gebouw in trekken. Op de daken van het complex zijn sedumplanten neergezet. 'De sedumplanten hebben inderdaad met duurzaamheid te maken,' legt Frank Wintermans uit. 'Maar dat geldt ook voor de compactheid van het gebouw, voor de daglicht-gereguleerde verlichting en de koelplafonds die vanwege de enorme warmteontwikkeling door de ICT in het gebouw zijn opgenomen. Of voor de tweedehuidgevel die we hebben aangebracht, zodat de warmte die zich achter de huid ophoopt op een natuurlijke weg kan worden afgevoerd. Ik vind dat zulke duurzaamheidsaspecten niet samengebracht moeten worden in aparte lijstjes en onder het hoofdje duurzaamheid moeten worden

geschaard. Ze moeten juist vanzelfsprekend zijn. Ze moeten integraal onderdeel zijn van het kwaliteitsbewustzijn van een architect. Je hoort daar als architect gewoon op in te spelen.'

CONTACT

De kantoorwanden die op de basis staan, zijn 15 meter breed en 62 meter lang. Het kantoorgedeelte is met allerlei ingrepen afgescheiden van het meer openbare deel rondom het entreegebied van het complex. Dat er vier kantoorwanden zijn, is voor de communicatie binnen Europol minder van belang. Frank Wintermans: 'De organisatie heeft allerlei verschillende afdelingen, die zelf vaak niet of nauwelijks contact met elkaar hebben en hun werk in volstrekte beslotenheid doen.' Gekozen is in de kantoren voor een inrichting met brede gangen en daarlangs vrij ondiepe kantoren. In de tussentijd zijn er meer verbindingen gelegd. De architect: 'Daarvoor is bewust gekozen, om ervoor te zorgen dat de mensen die er werken met elkaar in

contact komen. Op de gangen zijn voorzieningen als pantry's, overleg- en ontmoetingsruimten opgenomen.' Aanvankelijk had Quist Wintermans Architecten ook een ontwerp gemaakt voor het interieur van de kantoorruimten. Maar daarvan is uiteindelijk lang niet alles doorgaan: Europol vond het ontwerp te donker. Het leidde tot ingewikkelde discussies, herinnert Wintermans zich. 'Wij wilden bijvoorbeeld de binnenkozijnen zwart hebben. Dat is op de kantoorverdiepingen niet gelukt, dat is jammer. De vloerbedekking is leverkleurig beige geworden. Over de materialisering van de balies hebben we overleg gevoerd.'

De zwarte kozijnen hadden mooi gepast het gebouw, vindt Wintermans, zoals de donkergrijze buitenkozijnen goed met het uiterlijk van het gebouw harmoniëren. Daarmee zijn we weer terug bij de geglazuurde baksteen, waaruit het gebouw grotendeels is opgetrokken. 'Bij het begin van een project kijken wij altijd

Het auditorium, omringd door tolkencabines.

to be achieved in a different way.' A glass wall has now been erected in the Eisenhowerlaan between Europol and the outside world. This choice was inspired by one of Quist Wintermans' earlier designs, the Beelden aan Zee museum in Scheveningen: 'That's also partly enclosed by a glass wall.'

POND

A pond creates the necessary separation on the Congresgebouw side. 'The openness and interaction with the outside world have now completely disappeared because of the required changes to the design,' says Wintermans, who had hoped to achieve precisely this openness and

interaction at Europol. An example: originally, the restaurant on the first floor of the complex's base had a large terrace where staff could have lunch. The terrace is still there but now you can only see it: it cannot be accessed from the restaurant. 'As a result, the interpretation of the building's exterior was radically changed.'

The base of the complex consists of a single 'spine' in the form of three long corridors on the three floors of the base, running through the building parallel to the Eisenhowerlaan. They provide long, uninterrupted views of the building's interior. One is struck by the choice of materials - grey tiles and warm wood - and, above all, by the spaciousness: the floor housing the foyer is sweeping and open, with ceilings more than four metres high. Three covered courtyards have been constructed between the high office blocks. Concealed under the northern-most courtyard is an auditorium that can seat 400 visitors. Wintermans: 'In the future, big congresses will be held here so this part of the building must be able to accommodate large numbers of visitors.' On either side of the auditorium are offices where interpreters can work and translate everything that is said in the auditorium. Europol's management board can also meet here, seated at tables arranged in a square formation.

WINTER GARDEN

The spacious foyer with its colourful artwork - a 'dripping curtain' by David Lindberg - is located under the central courtyard. The area under the southern courtyard is graced by a winter garden containing a variety of plants. A bridge over the winter garden connects the foyer with the restaurant, which will cater for Europol staff and visitors attending congresses. A sculpture by Ronald van der Meijs hangs above the indoor garden. Splendid glass roofs that fill the building with light cover both the foyer and the winter garden. Elsewhere in the building, for example in the meeting rooms and a special 'sanctuary', oval 'light catchers' have been used to draw daylight into the building.

Sedums have been planted on the roofs of the complex. 'The sedums are indeed related to sustainability,' explains Wintermans. 'But that also applies to the building's compactness, the daylight-controlled lighting and the cooling ceilings that have been included because of the huge

Entree met lichteplafonds en rode fluisterbanken

eerst: wat moet er gedaan worden, waar leidt dat toe en putten we daar architectonische inspiratie uit? Een gebouw moet een huid hebben, vandaar die zilvergrijs geglazuurde baksteen. Ik houd van een gebouw dat zich als sculptuur aan zijn omgeving laat zien. Dat concept is in dit Europol-complex gelukkig helemaal overleefd.

amount of heat generated by the ICT facilities. It also applies to the double-skin facade that was installed so that the heat that accumulates behind the double skin can be channelled away in a natural way. I think aspects like this, which relate to sustainability, shouldn't be collected in separate lists and lumped together under the heading "sustainability".

They should, in fact, be self-evident. They must be an integral part of an architect's consciousness of quality. As an architect, one has a duty to capitalise on this aspect.'

CONTACT

The office blocks that have been built on the base are 15 metres wide and 62 metres long. The office

section is separated from the more public area around the entrance to the complex by a variety of means. The fact that the offices are spread out over four blocks does not unduly affect communication within Europol because, as Wintermans points out, 'The organisation has all sorts of departments that often have little or no contact with each other and that carry out their work in complete isolation.' In the meanwhile there have made more connections. The decision was made to construct wide corridors flanked by offices that are not very deep. The architect again: 'This was a deliberate choice, to ensure that the people who work there communicate with each other. Facilities like pantries and meeting and discussion rooms have been included in the floor plan of the corridors.'

Initially, Quist Wintermans Architecten also designed the office interiors but, in the end, many of their ideas were not implemented: Europol found the design too dark. This led to involved discussions, recalls Wintermans. 'For example, we wanted black window frames on the interior but we didn't succeed in implementing this on the office floors, which is a pity. A liver-coloured beige carpet was chosen. We held consultations about the materials to be used for the reception desks.'

Wintermans thinks the black window frames would have fitted in well with the building's interior, just as the dark-grey window frames outside harmonise with the building's exterior. Which brings us back to the glazed bricks, of which the building has for the most part been constructed. 'At the beginning of a project we always first consider what has to be done, what the consequences will be and whether it will provide us with a source of architectural inspiration. A building must have a skin, hence the glazed silver-grey bricks. I like a building to arise like a sculpture in its surroundings. Fortunately, that concept has remained completely intact in this Europol complex.'

Informatie moet binnen blijven, maar de mensen buiten

Een glazen huid om een beveiligde instelling

EUROPOL VISIE / VISION

TEKST/TEXT: JAAP HUISMAN
FOTO/PHOTO: TACO ANEMA & JANINE SCHRUIJVER

In 2001 begonnen de voorbereidingen voor een nieuw hoofdkantoor van Europol in de internationale zone in Den Haag. Dat het gebouw er nu tien jaar later staat komt door veranderingen tijdens bij het bouwproces. Het centrale projectteam bestaat uit het ministerie van Veiligheid en Justitie, Europol en de Rijksgebouwendienst kijken terug. Gerard Beelen (Europol), Cees van der Wolf (Rijksgebouwendienst) en Rob Leus (Veiligheid en Justitie) over een bijzonder proces.

Als er een groot verschil is met de traditionele bouwpraktijk in Nederland en de totstandkoming van het Europol-complex, betreft het wel de stringente afspraken. Projectdirecteur van de Rijksgebouwendienst, Cees van der Wolf, vat die als volgt samen: 'Fixed price, fixed program, fixed time. Veel speelruimte zit daar niet in.' Nederlanders zijn nog wel eens gewend te polderen, te onderhandelen tijdens het proces. Aannemers zijn op hun beurt geneigd een ontwerp en een programma te interpreteren. Dat was bij Europol vrijwel uitgesloten, tenzij een programmawijziging een aantoonbare verbetering zou opleveren.

Gerard Beelen, Program Manager namens Europol New Headquarters, zegt hierover: 'We maken altijd een match tussen de bedrijfsvoering van de organisatie en het type huisvesting dat daarbij past. Zodra we feedback kregen van de Rijksgebouwendienst, bestudeerden we welke impact dat zou hebben op die bedrijfsvoering. Pas als het een toegevoegde waarde had, gingen we daar op door.' En dan zijn er nog de onderlinge verhoudingen, geschetst door Rob Leus, Project Manager van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Normaal gesproken heeft de Rijksgebouwendienst te maken met een opdrachtgever die ook de klant is. 'Ik heb het in dit geval weleens de

Januskop van Justitie genoemd. We zijn opdrachtgever van de RGD, en daarnaast gastheer voor Europol. Europol is de gebruiker.'

De interesse van de lidstaten is groot, de druk op Nederland als gastland ook. Nederland betaalt de huisvesting, maar de lidstaten de roerende goederen zoals de dienstverlening, de facilitaire diensten en de catering. Om de onderlinge verhoudingen goed af te spreken is er tegelijk met de oplevering een Housing Agreement afgesloten. Daarin staat precies omschreven de verdere gang van zaken betreffende onderhoud, beheer en gebruik. Wie is voor welk

onderdeel in het interieur, het beheer, en de beveiliging verantwoordelijk? Dat was tot dusver niet geregeld omdat het in het voormalige hoofdkantoor aan de Raamweg 47 in Den Haag minder noodzakelijk was. In de Housing Agreement staat dat Europol verantwoordelijk is voor de gebruikersaspecten met de niet onbelangrijke post beveiliging en ICT. Europol besteedt het beheer uit aan de Rijksgebouwendienst die daarvoor op zijn beurt een marktpartij inschakelt. Alle afspraken vloeien voort uit een zinnetje uit 1994 dat Leus weer even aanhaalt: 'Nederland biedt Europol huisvesting aan.' Een zin met grote consequenties.

VLAGGEN

Beelen gelooft dat het gebouw bijdraagt aan de – internationale – profilering van Europol en Leus ziet al het eerste jaarverslag waar bij Internationale organisaties vaak op pagina twee het gebouw als symbool voor de organisatie staat afgebeeld met een rijtje wapperende Europese vlaggen. Beelen: 'Zoals de Europese Centrale Bank een herkenbaar begrip is geworden, zo zie ik dat ook voor Europol weggelegd.'

De basis hiervoor ligt in 2001 toen een functioneel en ruimtelijk programma werd geformuleerd, dat tegelijk verwees naar een ideale locatie: de omgeving van het Congresgebouw, tegenwoordig World Forum. Daarvoor zou de nog betrekkelijk nieuwe Statenhal moeten worden gesloopt. In 2003 ging de architectenselectie van start. Het technisch programma van eisen werd afgerond. Het streven was de huur van het kantoorgebouw aan de Raamweg waarin Europol tot op dat moment zat, eind 2006 te beëindigen, omdat het nieuwe hoofdkwartier dan gereed zou moeten zijn. Het werd vijf jaar later.

Die vertraging, zegt Rob Leus, is veroorzaakt door verschillende politieke en organisatorische factoren. Anno 2005 werd onderzocht of Eurojust kon intrekken bij Europol maar dat is niet mogelijk gebleken. In het voorjaar van 2006 werd het beveiligingsprogramma heroverwogen dat leidde tot een separaat entreegebouw en de aanpassing van de dubbele vliesgevel.

Van der Wolf wijst erop dat met name zo'n gecompliceerd project als het Europol-hoofdkwartier gebaat is bij een compact bouwproces. 'Als je vanaf nu terugdeneert naar het begin, dan kun je vaststellen dat ICT en beveiliging voor een organisatie als Europol de sleutel vormen. Liever realiseer je die in een tijdsbestek van vier jaar omdat je dan de veroudering voor bent. Anders kom je in een proces terecht waar altijd iemand zijn vinger opsteekt en waarschuwt dat je bezig bent een verouderd systeem aan te leggen.' Ter voorkoming van teleurstellingen met een organisatie van een dergelijke

statuur is de dynamiek van uitvoering een vereiste. Een korte spanningsboog, dus.

Wat de bouw niet zo zeer heeft vertraagd als wel heeft beïnvloed, zijn de veranderende inzichten op de organisatie in relatie tot de huisvesting. Europol groeide, inmiddels naar

700 personeelsleden, en de vers aangetreden directeur besloot tot een meer operationele manier van werken in plaats van kantoorwerk. Beelen: 'We trekken meer naar buiten toe. Lidstaten mogen experts bij Europol plaatsen bij de opsporingshulp naar georganiseerde criminaliteit.'

GESTROOID

Van een verticale schakelde Europol bovendien over naar een meer horizontale, dus platte organisatie. Dat had vanzelfsprekend invloed op het interieur. Directeuren zitten niet langer bij elkaar maar bij hun afdeling en zijn dus gestrooid over het hoofdkwartier. Er is meer ruimte

← Van links naar rechts:
Cees van der Wolf (Rijksgebouwendienst), Rob Leus (Veiligheid en Justitie) en Gerard Beelen (Europol).
↓ De hoofdentree aan de Eisenhowerlaan

Information must be kept in and people out

A glass skin around a high security organisation

In 2001 preparations began for the construction of Europol's new headquarters in The Hague's International Zone. It took ten years to complete the building because of changes that were made during the construction process. Members of the central project team - Rob Leus of the Ministry of Security and Justice, Gerard Beelen of Europol, and Cees van der Wolf of the Government Buildings Agency - look back on an extraordinary process.

ENGLISH >>

If there is one point that differentiates the usual Dutch building practices from the construction of the Europol complex, it is the adherence to stringent agreements. Cees van der Wolf, the Government Buildings Agency's project director, summarises

them as follows: 'Fixed price, fixed programme, fixed time. This leaves little room for manoeuvre.' The Dutch are used to *polderen*, that is, on-going negotiations during the process, and construction companies are, in turn, inclined to interpret a design and schedule of requirements. When it came to Europol, this approach was virtually excluded unless a change to the schedule of requirements would result in a demonstrable improvement.

Gerard Beelen, New Headquarters Programme Manager for Europol, says, 'We always match an organisation's operations with the type of accommodation that suits it. As soon as we received feedback from the Government Buildings Agency, we would study its possible impact on the organisation's operations, and it was only adopted if it really added value.'

And then there were the unusual relations between the parties, as outlined by Rob Leus, Project Manager for the Ministry of Security and Justice. The Government Buildings Agency normally deals with a principal who is also the client. 'In this case I sometimes referred to it as the Justice Ministry's Janus face: we were the Government Buildings Agency's principal and also Europol's host. Europol is the user.'

The interest shown by Member States is considerable, as is the pressure on the Netherlands as host country. The Netherlands pays for the building but the Member States finance matters such as office supplies and services, technical services and catering. In order to reach clear agreements between the parties, a Housing Agreement was signed at the same time as the building was delivered. This agreement contains an exact description of how maintenance, management and use are to be carried out. It details responsibility for each aspect of the interior, management, and security. This was a new development: at Europol's former headquarters at Raamweg 47 in The Hague it had not been necessary to deal with these issues. The Housing Agreement states that Europol is

geschapen voor overleg, in de vorm van brede corridors tussen de kantoren en vergaderzalen. De ontmoeting heeft vorm gekregen en staat boven de afzondering. Dat neemt niet weg, zegt Beelen, dat medewerkers hechten aan een bepaalde privacy. Ze moeten, of ze nu afkomstig zijn uit Spanje of Finland, zich kunnen thuis voelen. Europol moet dat vertrouwde gevoel geven wanneer ze worden ingevlogen en een tijd in Den Haag werkzaam doorbrengen.

Maar een traditionele kantoortuin zou voor de medewerkers onaanvaardbaar zijn. Beelen: 'Dat mag in Noord-Europese landen acceptabel zijn, in de zuidelijke EU-landen is men daarmee niet vertrouwd. In die zin zijn we nog wat aan de conservatieve kant.' Voor het interieur betekende dat systeemwanden verplaatsbaar zijn terwijl de verhoogde computervloeren een vast gegeven zijn. Kamers kunnen dus aan elkaar gekoppeld worden, terwijl de openbare gebieden onaantastbaar zijn. Met de architect, Frank Wintermans, leidde de tussentijdse aanpassing van het programma van eisen tot interessante discussies. Van der Wolf: 'Soms staat de bevoegenheid van een architect haaks op wat de opdrachtgever vraagt. En ook hoe je het gebouw zou kunnen gebruiken.'

HUB

Cruciaal in het complex is de zorg om de informatievoorziening, minstens zo belangrijk als de beveiliging. Je kunt, zegt Beelen, het gebouw definiëren als een centrale *hub* in Europa. 'De informatie komt binnen, wordt geanalyseerd en gaat vervolgens naar buiten.'

Leus: 'Europol is niet alleen afhankelijk van deskundigen maar ook van een geavanceerd computernetwerk dat de verbindende schakel vormt tussen de lidstaten. Je moet betrouwbaar zijn, de sterkste schakel. Op het moment dat het fout gaat, zijn je positie en reputatie in het geding' Van der Wolf vult dat aan met de volgorde die is aangehouden bij het bouwproces. 'Eerst data, dan mensen, dan het gebouw. Data

Dakvensters werpen licht in de corridors.

responsible for aspects concerning use, including the all-important items of security and ICT. Europol contracts out the management to the Government Buildings Agency which, in turn, contracts it out to a commercial party. All agreements are the result of a short sentence dating back to 1994 that Leus quotes: 'The Netherlands offers to accommodate Europol.' A sentence with far-reaching consequences.

FLAGS

Beelen believes the building contributes to the (international) image that Europol wants to convey. Leus already envisages the first annual report: as at other international organisations, the second page will have a picture of the building as a symbol of the organisation, together with a row of fluttering European flags. Beelen: 'I see Europol becoming a household name in the same way that the European Central Bank has.' The basis was laid in 2001, when a schedule of functional and architectu-

ral requirements was drawn up that also referred to an ideal location: the area around the Congresgebouw, now known as the World Forum. It meant that the relatively new Statenhal would have to be demolished. The selection of architects began in 2003. Next, the schedule of technical requirements was rounded off. The aim was to terminate the rental of the Raamweg premises at the end of 2006, when it was envisaged that the new headquarters would be finished. This did not happen for another five years. That delay, says Rob Leus, was caused by various political and organisational factors. In 2005, studies were carried out to see whether Eurojust could be accommodated with Europol but that turned out to be impossible. In the spring of 2006, the schedule of security requirements was re-evaluated, leading to the construction of a separate entrance building and adjustments to the double-skin facade.

Van der Wolf points out that a compact building process has great

advantages when it comes to complex projects such as the Europol headquarters. 'If you consider the whole process, starting at the end and working your way back to the beginning, you can conclude that ICT and security are the key to an organisation like Europol. It's preferable to realise these things in a four-year period because you avoid obsolescence; otherwise, you end up in a process where there's always someone who puts up his hand and warns that you're installing an outdated system.' In order to avoid disappointments with an organisation of such stature, the dynamic during implementation is crucial. It means working within strict limits.

Construction was not so much delayed, but certainly influenced, by changing insights into the organisation of Europol in relation to how it should be housed. Europol was growing – there were now 700 staff members – and the newly appointed director had decided to adopt a more operational way of working

instead of straight office work. Beelen: 'We work outside the office more. And Member States are allowed to place experts in the investigative units at Europol that are involved in the fight against organised crime.'

SCATTERED

Moreover, Europol switched from being a top-down, vertically linked organisation to a more horizontal, flat organisation. This naturally had consequences for the interior. Directors no longer sit together but with their units and they are therefore 'scattered' throughout the headquarters. More space has been created for consultations in the form of wide corridors between the offices and meeting rooms: the meeting has been given form, as it were, and taken precedence over separation. Nevertheless, says Beelen, staff members still value a certain privacy. And, regardless of whether they are from Spain or Finland, they must be made to feel at home: Europol must give them that feeling when they are flown in and spend time working in The Hague.

However, a traditional open-plan office would not have appealed to staff. According to Beelen, 'It might be acceptable in northern European countries, but in the southern EU countries it's something they aren't used to. In that sense, we're still somewhat on the conservative side.' For the interior, this meant that partition walls are moveable while the raised computer floors are a given. Offices can therefore be linked, while the public areas are inviolable. The interim adjustments to the schedule of requirements led to interesting discussions with the architect, Frank Wintermans. Van der Wolf: 'Sometimes an architect's inspiration can be completely at odds with what the client requires. And also with the way you might be able to use the building.'

HUB

In the complex, the attention paid to the provision of ICT facilities was crucial – ICT is at least as important as security. According to Beelen, the

Glazen dak met cassetteplafond in het atrium

moeten beveiligd zijn, vervolgens heb je te maken met mensen die een lek zouden kunnen vormen, waardoor security zo belangrijk is, en tenslotte is er het gebouw dat data en mensen bijeenbrengt.’ Leus: ‘De beveiliging is erop gericht dat mensen buiten blijven, maar de informatie binnen.’ Beelen: ‘We zijn eigenlijk een omgekeerde gevangenis. Een gevangenis moet mensen binnen houden, hier houden we ze buiten.’

BEVEILIGING

De beveiliging is zo veel mogelijk terughoudend vormgegeven. Alles wat met informatie-uitwisseling te maken heeft, heeft bijzondere aandacht gekregen, terwijl de kantoren toegankelijk zijn met een badge. Er is een strikte scheiding aangebracht tussen de semi-publieke ruimtes zoals de vergaderzalen en het restaurant en de werkplekken.

Die strenge beveiliging was ook de reden om niet te kiezen voor het World Forum als conferentiezaal. Er was, zegt Beelen, een specifieke infrastructuur nodig om vergaderingen te kunnen houden met veiligheid als belangrijk aspect.’ Van der Wolf: ‘Je kunt als overheid niet anticiperen op een marktpartij om die investering te doen. Straks lever je een gebouw op waarin een beveiligde conferentiezaal niet voorkomt. Dat risico kun je

niet nemen.’ En zo heeft Europol inpandig de voorziening gekregen die min of meer het hart vorm van de organisatie, een auditorium waar specialisten uit de EU een presentatie kunnen doen.

DUINEN

Het Europol-hoofdkwartier is ingebed in een duinlandschap dat zich uitstrekt van het Joegoslavië-tribunaal naar het Gemeentemuseum. Het zal in de loop van 2012 gestalte krijgen. De begroeiing van verschillende grassoorten bedekt het dak van de parkeergarage. Uiteindelijk is de gemeente Den Haag verantwoordelijk voor het onderhoud van dit terrein dat alleen voor voetgangers toegankelijk is. De gemeente Den Haag heeft, zo zeggen de betrokkenen, haar rol afdoende vervuld bij de totstandkoming van het hoofdkwartier. Als je je wilt profileren als initiator van een internationale zone met tal van bijbehorende organisaties, mag er best een tandje bijgezet worden, is de opvatting. Intussen zijn de bezoekers van het hoofdkwartier danig onder de indruk, heeft Beelen kunnen vaststellen. Leus: ‘Het is een fantastisch gebouw geworden, dat smooel geeft aan de internationale zone. Een visitekaartje.’ Van der Wolf: ‘Het is een Europees maatpak geworden.’

building could be defined as a central hub in Europe. ‘The information comes in, is analysed and then flows back out.’

Leus: ‘Europol isn’t only dependent on specialists but also on an advanced computer network that forms the connecting link between the Member States. You must be reliable, the strongest link. As soon as something goes wrong, your position and reputation will be questioned.’ Van der Wolf expands on this by listing the order of priorities that was adhered to during the construction process: ‘First data, then people, then the building. Data must be secured, next you have to deal with people who might be a leak, meaning that security is all-important, and finally there is the building that brings data and people together.’

Leus: ‘The security measures are aimed at ensuring that people remain outside, but that the information stays inside. Beelen: ‘We’re actually an inverted prison: a prison is meant to keep people in – here, we keep them out.’

SECURITY

Security measures have been made as inconspicuous as possible. Special attention has been paid to anything related to the exchange of information, while the offices can only be accessed with a badge. A strict separation has been made between the work spaces and the semi-public areas such as the meeting rooms and restaurant.

These strict security considerations were also the reason why the World Forum was not chosen as Europol’s conference hall. Beelen: ‘To be able to organise conferences, a specific type of infrastructure, with a particular emphasis on security, was required.’ Van der Wolf: ‘As a government agency, we couldn’t count on a commercial party making that type of investment. We might have ended up delivering a building that didn’t have a secure conference hall, and we couldn’t take that risk.’ And so Europol has a facility on its premises that is more or less the organisation’s heart: an auditorium

Hellingbaan bij de bezoekersingang aan het World Forumpark

where specialists from the EU can hold presentations.

DUNES

The Europol headquarters is embedded in a dune landscape that stretches from the Yugoslavia Tribunal to the Gemeentemuseum. This landscape will take shape in the course of 2012 but different types of grasses are already growing on the roof of the underground garage. The municipality of The Hague bears final responsibility for the maintenance of this area, which is only accessible to pedestrians. According to those involved, the municipality has satisfactorily fulfilled its role in the realisation of the

headquarters. The view is that you have to go the extra mile if you want to present yourself as the initiator of an international zone that is home to a number of correspondingly prestigious organisations. In the meantime, Beelen has been able to observe that visitors to the headquarters are suitably impressed. According to Leus, ‘It has turned out to be a fantastic building that gives the whole international zone prestige. It’s a showcase.’ Finally, Van der Wolf adds that ‘It’s like a European tailor-made suit’.

Anneke van Zanen,
plaatsvervangend secretaris-generaal
Veiligheid en Justitie:

Veiligheid Europol is net zo geregeld als bij een pi

Voor het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft de huisvesting van Europol geen andere status dan de 'standaardportefeuille' met gevangenis en gerechtsgebouwen, zegt plaatsvervangend secretaris-generaal Anneke van Zanen. 'Veiligheid en Justitie heeft een zeer uitgebreide en diverse huisvestingsportefeuille. Deze varieert van penitentiaire inrichtingen en gerechtsgebouwen tot 'standaard' kantoorlocaties.

Specifiek aan de panden van Veiligheid en Justitie is dat (meestal) de risico's ten aanzien van veiligheid groter zijn dan in standaard-kantoren. De huisvesting van Europol is daarop geen uitzondering. Gezien de specifieke processen van de organisatie en de informatie die daarbij gebruikt wordt, heeft Europol het aspect veiligheid uitgewerkt in het nieuwe pand. Daarbij is er nadrukkelijk naar gestreefd om de leefbaarheid, ook voor de omgeving, en flexibiliteit daar niet onder te laten lijden.'

'Veiligheid en Justitie vervult namens Nederland, het gastland van Europol. De Rijksgebouwendienst is op haar beurt verantwoordelijk voor de aanbesteding en uitvoering geweest. In zo'n traject zijn overleg, communicatie en heldere afspraken zeer belangrijk. Tijdens het gehele proces zijn ook Buitenlandse Zaken en de Gemeente Den Haag nauw betrokken geweest. Buitenlandse zaken als

coördinator voor alle internationale organisaties en de gemeente om haar verantwoordelijkheid richting de direct betrokken (leef)omgeving vorm te geven.'

'Den Haag profileert zich als de stad van 'Recht en Vrede'. De internationale zone past zeer goed in deze gedachte. Den Haag laat daarmee zien dat zij belangrijke internationale organisaties een veilige plek kan bieden in een aangename woonomgeving. Europol past uitstekend in deze filosofie en is dus een welkome aanvulling op de bestaande organisaties in het betrokken gebied.

Het Joegoslavië-Tribunaal en het ICC (Internationaal Strafhof) vallen buiten de verantwoordelijkheid van Veiligheid en Justitie, zegt Van Zanen. Huisvesting van dergelijke instituten komt dan ook niet in de portefeuille voor. Dat is anders met de huisvesting van Eurojust. Momenteel zijn de voorbereidingen in een ver gevorderd stadium om ook hen in de internationale zone te vestigen.

EUROPOL DE VISIE / THE VISION

TEKST/TEXT: JAAP HUISMAN

Anneke van Zanen, Deputy Secretary-General, Ministry of Security and Justice
Security arrangements for Europol
the same as for a prison

According to Anneke van Zanen, 'Deputy Secretary-General' of the Ministry of Security and Justice, the status of Europol's building is no different from that of the prisons and courts included in the Ministry's standard portfolio. 'The Ministry's buildings portfolio is very extensive and diverse, varying from prisons and courts to "standard" office buildings. The Ministry's buildings are distinguished by the security risks, which are usually greater than at standard offices, and from that point of view the Europol building is no exception. Because of the organisation's specific operations and the information they involve, Europol was in charge of working out the security aspects for the new building. There was a great emphasis on ensuring that these security measures wouldn't impact negatively on flexibility and the quality of life, including that of surrounding residents.'

'On behalf of the Netherlands, the Ministry acts as Europol's host. For its part, the Government Buildings Agency was responsible for the tendering procedure and the building's realisation. In a process like this, consultation, communication and clear agreements are crucial. The Ministry of Foreign Affairs and the Municipality of The Hague were also closely involved in the whole process: Foreign Affairs as

coordinator of all international organisations, and the Municipality because it's responsible for the immediate surroundings.

'The Hague profiles itself as the "City of Peace and Justice", and the International Zone fits in very well with this idea. It enables The Hague to show that it can safely accommodate important international organisations in a pleasant residential area. Europol fits in seamlessly with this approach and is therefore a welcome addition to the existing organisations in the zone.'

Van Zanen says that the Ministry of Security and Justice's responsibilities do not include the Yugoslavia Tribunal or the International Criminal Court (ICC), and its portfolio therefore does not include the accommodation of such institutions. However, Eurojust is another matter: preparations to also house this organisation in the International Zone are now at an advanced stage.

Eind 2003 besloot de toenmalige Rijksbouwmeester Jo Coenen tot een meervoudige opdracht waaruit de architect voor het hoofdkantoor van Europol gekozen moest worden. Hij verkende heel Europa en diverse architectuurstijlen. Intussen bezorgde het stedenbouwkundig plan hem hoofdbreken. Hoe moest Europol daarin passen. Na acht jaar staat het er dan. Coenen blikt terug. 'Verleidelijk mocht het niet worden, flexibel wel.'

Toenmalig Rijksbouwmeester Coenen wilde een doortimmerd proces

Architectuur past bij de organisatie

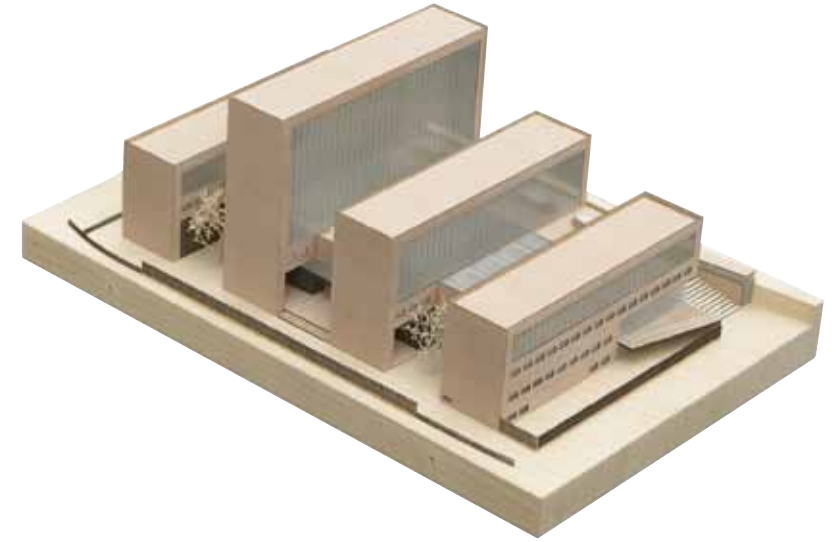
Toenmalig Rijksbouwmeester Jo Coenen poseert met architect Frank Wintermans, winnaar van de competitie.

EUROPOL RIJKSBOUW- MEESTER

TEKST/TEXT: JAAP HUISMAN
FOTO/PHOTO: JANINE SCHRIJVER

Het hoofdkwartier van Europol, zegt toenmalig Rijksbouwmeester Jo Coenen, is in eerste instantie een mantel om een organisatie, meer dan een gebouw dat het moet hebben van een overrompelende architectuur. 'Dat komt door een weerbarstig programma waaraan grote eisen worden gesteld aan screening.

Beveiliging staat nummer één. En ten tweede doordat het een Europees project is dat toevallig in Den Haag wordt uitgevoerd. De context konden we niet over het hoofd zien. Alleen al door die omstandigheden maakte Europol tot een andersoortig gebouw dan bijvoorbeeld Westraven of de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.' Bij de beoordeling, constateerde Coenen, speelt een zekere hiërarchie. 'Welk land heeft in Europa het hoogste woord? Hoe wordt het spel gespeeld? Daar heb je rekening mee te houden. De smaak in Nederland is anders dan die in Engeland bijvoorbeeld.' Coenen kreeg als Rijksbouwmeester Europol in zijn portefeuille een jaar

De maquette van het gebouw.

voordat hij zou afzwaaien. Hij had de procedure voor de architectenkeuze bij de verbouwing van het Rijksmuseum bij de hand en geconstateerd dat het hoofdkwartier van Europol niet in dezelfde val moest trappen, namelijk een labyrint van inspraakprocessen, bezwaren en vervolgens gesleutel aan het ontwerp. Prestige was ook in het geding. De omstandigheden vertoonden op voorhand overeenkomsten. Het complex van Europol, zo was al bepaald, zou pal tegen een woonwijk worden aangebouwd en deel gaan uitmaken als herkenbaar object van een internationale zone. Het terrein dat was uitgekozen, was krap om een gebouw van die omvang te bergen.

Vandaar dat de toekomstige architect de rooijlijn van de Stadhouderslaan zou moeten opzoeken. 'De headquarters van de Europese politie, zo dicht op de weg, het was een schril contrast met de wijk. Veel speelruimte was er domweg niet. We moesten op een gegeven moment de grenzen van de envelop overschrijden.' Begrijpelijk dat de buurt met enige argwaan de ontwikkelingen in de gaten hield.

DUINEN

En dan lag er een stedenbouwkundige visie die een toekomstig ontwerp behoorlijk dicteerde. Architecte Francine Houben van Mecanoo had voorgesteld het openbaar gebied te

transformeren tot een duinlandschap. In haar ogen was dat een geschikte voorwaarde om de omgeving ondanks de grote beveiligingseisen een vriendelijk aanzien te geven. Zo konden parkeerplaatsen aan het zicht worden onttrokken en een aange-naam wandelgebied geschapen worden. De gemeente Den Haag was door dit voorstel zo gecharmeerd dat ze wenste vast te houden aan het 'duinconcept'. Coenen besloot de praktijk in Duitsland bij dit soort gecompliceerde opdrachten over te nemen. 'Mijn ervaring is dat men zich daar uitmunten voorbereid en niets aan het toeval overlaat. Eventualiteiten moeten koste wat kost vermeden worden. Ik wilde het naadje van de kous weten, stelde op voorhand allerlei vragen, zodat een ontwerper in de loop van het proces niet voor een verrassing zou komen te staan.' Dat maakte Europol eerder tot een dichtgetimmerd proces dan een project.

Coenen viel nog iets anders op. 'In feite beperkt de architectuur zich tot

de buitenkant en enkele grote zaal die de ruimte beheerst. Binnen gaat het om humane werkplekken. Het interieur voert niet de boventoon. Het gebouw hoeft niet per se uitgesproken te zijn. Liever niet zelfs. Functionaliteit is het belangrijkste. Het hoeft niet warm te zijn, niet te expressief, het moet een genereuze algemeenheid uitstralen.' Uit de gesprekken met de organisatie en de toenmalige directeur kwam naar voren dat er vooral behoefte bestond aan een helder en flexibel kantoor, een goed gebruiksobject. Want tot dusver ontbrak het daaraan in de school waarin Europol tijdelijk was gehuisvest. 'Waar je uiteindelijk op uitkomt is een politiebureau, maar dan op Europese schaal. Eigen aan het gebouw is bijvoorbeeld ook dat functionarissen uit heel Europa naar Den Haag vliegen, daar korte tijd werken, en weer vertrekken.' Vergaderzalen en een auditorium waren daarom een vereiste in het interieur. Atriums en veel glas zijn de verbindende elementen in het kamvormige gebouw.

STRIKTE EISEN

De architect die dit lastige puzzelstuk tot een goed einde moest brengen, diende over een stevig, ervaren bureau te beschikken, en voorbereid te zijn op de strikte eisen van de opdrachtgever. Coenen: 'Als je te veel vasthoudt aan je idee en moeite hebt met compromissen, wordt het al lastig het ontwerp uit te voeren.' De Rijksbouwmeester besloot in overleg met het ministerie van Justitie en Europol tot een meervoudige opdracht. Zeven bureaus verspreid over heel Europa werden eind 2003 benaderd met de vraag een ontwerp in te leveren. 'Ik liet heel Europa langs komen.' Coenen koos voor diversiteit in architectuurstijlen en -opvattingen. Het werd een Europese wedstrijd. Wiel Arets bijvoorbeeld verbeeldde een literair, poëtisch concept, terwijl de Duitse hoogleraar Lederer en zijn IJslandse vrouw Ragnarsdottir stonden voor een gedegen functionaliteit. Het Spaanse bureau Bonell i Gill zou in de ogen van Coenen in staat zijn omvangrijke, monumentale ruimtes te ontwerpen. Verder was de

Former Chief Government Architect Jo Coenen wanted a watertight process

Architecture suits organisation

ENGLISH >>

According to former Chief Government Architect Jo Coenen, Europol's headquarters is above all a mantle round an organisation rather than a building that relies on eye-catching architecture. 'This is firstly because of a stubbornly difficult programme

At the end of 2003 the then Chief Government Architect Jo Coenen decided to set up an invited competition in order to select the architect for Europol's new headquarters. He explored the whole of Europe and various styles of architecture. At the same time, the urban development plan presented him with a conundrum: how was Europol to be integrated into it? Now, eight years later, the building has been completed. Coenen looks back.

with very strict requirements regarding security, which was a top priority. And secondly, because it was a European project that coincidentally was being realised in The Hague. Leaving aside all other considerations, these circumstances were enough to ensure that Europol was a different sort of building from, for example, Westraven or the Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.' Coenen observed that a certain hierarchy played a role during the evaluation procedure: 'Which country has the biggest say in Europe? How does everyone play the game? That has to be taken into account. Dutch tastes are different from English tastes, for example.'

Europol was added to Coenen's portfolio as Chief Government Architect a year before he was due to leave his post. He had completed the procedure for the reconstruction of the Rijksmuseum and saw that the construction of Europol's new headquarters must not fall into the same trap, namely the labyrinth of a participation-oriented approach, objections and then, finally, tinkering with the design. There were certain similarities between the two situations. It had already been decided that the Europol complex would be built right next to a residential area and would be part of an international zone. The site chosen was tight for a building of such

dimensions, which was why the future architect would have to design a building that was very near the building line in the Stadhouderslaan. 'The European police headquarters, located so near the road, was in shrill contrast to the rest of the area. There just wasn't much room for manoeuvre. At one point we had to literally push the envelope.' It was understandable that the neighbourhood watched the developments with some apprehension.

DUNES

And then there was an urban development plan that to a large extent dictated the future design. Francine Houben of Mecanoo had proposed that the public space be transformed into a dune landscape. In her view that was the right way to give the area an appealing aspect despite the stringent security requirements. It meant that parking areas could be hidden from view and a pleasant pedestrian zone could be created. The municipality of The Hague was so charmed by this proposal that it wanted to stick to the 'dune concept'. Coenen decided to adopt a German approach to these sorts of complicated assignments: 'It is my experience that there, people are outstandingly well prepared and that nothing is left to chance. Unforeseen events must be avoided at all costs. I wanted to know everything down to the smallest

detail and I asked all sorts of questions in advance so that the architect wouldn't be confronted with any unpleasant surprises in the course of the process.' As a result, Europol was more like a watertight process than a project.

Coenen was struck by one other thing: 'In fact, the architecture limits itself to the exterior. Inside, the building is about providing workspaces for people. The interior doesn't dominate. The building doesn't necessarily have to be conspicuous – preferably not - and functionality is of overriding importance. The building needn't be warm or too expressive; it should, above all, emanate a welcom-

ing neutrality.' Talks with the organisation and its then director made clear that what was needed more than anything was a flexible office – something very practical - because that was what had been lacking until then at the school where Europol was temporarily located. 'You end up with a police station, but then on a European scale. Another of the building's peculiarities is the fact that officials from all over Europe fly to The Hague, briefly work at the headquarters and then depart again.' This meant that meeting rooms and an auditorium were indispensable for the interior. Atriums and a great deal of glass are the connecting elements in the comb-shaped building.

Griekse architect Zenghelis iemand die bekend stond om zijn analytisch vermogen dat hij aan de dag had gelegd in zijn internationale samenwerking met Sola Morales en Rem Koolhaas. De jonge Christian Kerez uit Zurich was weliswaar niet zo bekend als beginnend architect, maar zou vermoedelijk met iets verrassends komen met zijn typische no-nonsense stijl, hoopte Coenen. Uiteindelijk viel de keus op Quist Wintermans Architecten uit Rotterdam. Daar waren praktische argumenten voor. 'Ze kunnen snel bij een vergadering in Den Haag aanwezig zijn. Ze weten hoe een politiebureau gemaakt moeten worden.' En er was een organisatorisch argument. 'Ze hoeven niet per se hun zin door te drijven. Bovendien was dat concept flexibel en functioneel. Helder van opzet en robuust ook. Het sloot het gemakkelijkst aan bij het duinenlandschap van Mecanoo en de omliggende gebouwen.' In de zomer van 2004 verwierf Frank Wintermans de opdracht op het moment nog juist voordat Coenen het estafettestokje doorgaf aan Mels Crouwel. Nu, zeven jaar later, is het nieuwe hoofdkwartier een feit.

GROTE PROJECTEN

Terugkijkend op het proces stelt Coenen vast dat na zijn vertrek als Rijksbouwmeester in deze jaren alle voor hem gestarte grote projecten tot een goed einde komen. Hij lijkt

er zelf door verrast. Westraven en Walterbos, drie jaar geleden, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in Amersfoort twee jaar geleden, en dit jaar Europol en het Scheepvaartmuseum. Volgend jaar volgt het Rijksmuseum en dan ook het Ministerie van Binnenlandse Zaken, Koninkrijkrelaties en Justitie. In alle gevallen gaat het om gecompliceerde en omvangrijke bouwopgaven. Europol wijkt in die zin af van de andere projecten omdat de opdrachtgever vooral een functioneel gebouw wenste en minder 'state of the art'-architectuur. Bovendien was ook de gemeente Den Haag partij omdat hiermee invulling werd gegeven aan de internationale zône, die verder ook het Internationaal Strafhof zal omvatten. Bouwtoezicht in Den Haag zat op het vinkentouw. Heeft dat dan een architectuur opgeleverd waar Coenen mee kan leven? 'Zeker en wel. Het patroon van lange, rigide wanden is de basis, maar dat zie je ook in Thebe of het Parthenon. Het gebouw straalt bovendien een zekere neutraliteit uit. Maar het belangrijkste is dat de architectuur past bij de organisatie. Daar is ook bewust naar gezocht. Een verleidelijk, sexy gebouw zou de verkeerde keus zijn geweest. Alles speelt zich achter de poorten en het hek af. Zo realistisch moet je wel zijn. Dan kun je je geen dominante architectuur veroorloven.'

STRINGENT REQUIREMENTS

The architect who was charged with fitting all the pieces of this difficult puzzle together had to have a strong team at his disposal and be in tune with the client's stringent requirements. Coenen: 'If you stick to your idea too much and have trouble making compromises then the design stage will already be difficult, let alone anything else.' The Chief Government Architect decided, in consultation with the Ministry of Security and Justice and Europol, to hold an invited competition. At the end of 2003, seven firms of architects from all over Europe were requested to submit designs. 'I let the whole of Europe appear.' Coenen chose for a diversity of architectural styles and concepts. Wiel Arets' design, for example, embodied a literary, poetic concept, while the German Professor Arno Lederer and his Icelandic wife Jórunn Ragnarsdóttir stood for a sound functionality. In Coenen's view, the Spanish firm Bonelli i Gill would be able to design large, monumental spaces, and the Greek architect Zenghelis was renowned for his analytical skills, which he had shown in his collaboration with Rem Koolhaas. Newcomer Christian Kerez from Zurich was perhaps not as well known but he would probably come up with something radical. Coenen was hoping for something no-nonsense.

Rotterdam-based Quist Wintermans Architecten were eventually selected. There was a practical argument for this choice: 'They could attend meetings in The Hague at short notice – it's a manageable distance. And they knew how a police station should be made.' There was also an organisational argument: 'They didn't necessarily stick to their guns. Moreover, their concept was flexible and functional and fitted in best with Mecanoo's dune landscape.' Frank Wintermans was awarded the commission in the summer of 2004 just as Coenen was handing over the baton to Mels Crouwel. Now, seven years later, the new headquarters is a fact.

LARGE PROJECTS

Looking back on the process, Coenen concludes that after his departure as Chief Government Architect all the large projects have been or are now being successfully completed. This seems to surprise him. Westraven and Walterbos three years ago, the Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in Amersfoort two years ago, Europol and the Scheepvaartmuseum (National Maritime Museum) this year, to be followed by the Rijksmuseum next year. Each project involved complex and large-scale building assignments.

From that point of view, Europol is not the same as the other projects because above all, the client required a functional building rather than state-of-the-art architecture. Moreover, the municipality of The Hague was also a party because the building was to be part of the International Zone, which will also include the International Criminal Court. So, The Hague's building supervisory committee was also keeping a close eye on developments.

Is Coenen happy with the resulting architecture? 'Yes, I am actually. The pattern of long rigid walls is the basis but you see that at Thebes or the Parthenon, too. The building emanates a certain neutrality. The most important thing, however, is that the architecture suits the organisation and this is what was consciously sought. An enticing building would have been the wrong choice – everything takes place behind closed doors. You have to be realistic in that sense, and it means you can't indulge in conspicuous architecture.'

Futuristisch informatiebaken zwevend in wintertuin

In 2020 speelt planten-neurobiologie een hoofdrol in het vergaren van cruciale informatie. Internationale veiligheidsorganisaties en opsporingsdiensten maken gebruik van planten die opereren als succesvolle infiltranten in situaties die letterlijk een mijnenveld zijn. Landen als Angola en Cambodja, waarvan respectievelijk negentig en veertig procent door landmijnen uit 20ste-eeuwse conflicten onbruikbaar was geraakt, hebben zich ontwikkeld tot succesvolle landbouw-economieën. Feit of fictie?

Planten als mijnendetector, het zou zo maar kunnen. Het eenjarige plantje *Arabidopsis thaliana* is een paar jaar

EUROPOL 5 X KUNST / 5 X ART

TEKST/TEXT: XANDRA DE JONGH
FOTO/PHOTO: JANINE SCHRIJVER

Voor de verschillende fases van het bouwproces van de *Arabidopsis Synaptic Transmission*, zie het blog dat Ronald van der Meijs bijhield: ronaldvandermeijs.blogspot.com

If you would like to see the different phases of the construction process of *Arabidopsis Synaptic Transmission*, go to Ronald van der Meijs's blog: ronaldvandermeijs.blogspot.com

Van der Meijs zoekt verbinding tussen wetenschap en technologie

geleden door een Deens bedrijf succesvol genetisch gemodificeerd voor het opsporen van landmijnen. De bladeren van het plantje kleuren van groen naar rood wanneer uit de bodem stikstofoxide ontsnapt, een stof die uit veel landmijnen verdampst.

Zandraket is de toepasselijke Nederlandse naam van deze 'science fiction'-plant. De *Arabidopsis thaliana* is hét favoriete onderzoeksplantje van genети in de moleculaire biologie. In het oplossen van de 'Arabidopsis-puzzel' spitst het onderzoek zich ook op de communicatie tussen cellen in planten. De wijze waarop planten onderling maar ook met insecten informatie

uitwisselen is immers verbluffend. Zo zenden planten die last hebben van insectenvraat chemische s.o.s signalen uit naar insectenetters. Planten sluiten op die manier een uitgekookt bondgenootschap met vijanden van hun belagers om te overleven.

ARABIDOPSIS SYNAPTIC TRANSMISSION

Kunstenaar Ronald van der Meijs, die is gefascineerd door wetenschap en technologie, gebruikte de plant *Arabidopsis* als metafoor voor de wijze waarop Europol als hi-tech communicatieorgaan functioneert. De organisatie Europol als een complex levend organisme dat ter bestrijding van de misdaad op een effectieve manier informatie-uitwisseling verzorgt tussen de politieorganisaties in de Europese Unie. Het werk *Arabidopsis Synaptic Transmission* is het resultaat. Een langwerpige, wit-transparante symbiose van natuur en technologie die op zes meter hoogte boven de wintertuin van het nieuwe Europol-hoofdkwartier hangt. Temidden van de planten en bomen roept de 14 meter lange architectonische sculptuur associaties op van een ongewoon geproportioneerde zeppelin die afstevent op de over de binnentuin geplaatste loopbrug.

Van der Meijs baseerde de vorm van het werk op een tak met een nieuwe scheut, dat in zekere zin als een organische uitbreiding van een (informatie)netwerk is te beschouwen. Door deze vorm te abstraheren houdt de sculptuur het midden tussen een organische en een technische, volgens de kunstenaar haast vliegtuigmotorachtige, constructie. Van der Meijs paste hierbij de gulden snede toe, een maatverhouding waarvan de natuur is doordrenkt maar die ook veelvuldig door kunstenaars en ingenieurs is gebruikt.

De semi-transparante kunststofhuid van de *Arabidopsis Synaptic Transmission* heeft een honingraat celstructuur die refereert aan de celstructuur van planten. Deze referentie ligt ook

besloten in *Synaptic Transmission*, een veelgebruikte term in onderzoek naar communicatieoverdracht tussen – plantaardige of menselijke – cellen. Het gegeven van communicatieoverdracht wordt onderstreept door de hoogte waarop de sculptuur hangt. Op de eerste verdieping kan men vanuit twee kanten dwars door het werk heen kijken, waardoor een visueel contact ontstaat met een toeschouwer aan de overkant.

Ook de verscheidenheid aan communicatie lijkt in het werk aan bod te komen. Vanuit verschillende gezichtspunten is telkens een ander beeld waar te nemen; van een gesloten tot een zeer open structuur. Het door het glazen dak van de wintertuin stromende daglicht dringt op verschillende manieren door de semi-transparante sculptuur heen en maakt de constructie zichtbaar. Door de boven hangende verlichting licht het werk op als het buiten donker wordt.

Gerelateerd aan planten communiceert de sculptuur van Van der Meijs zowel visueel als qua geur. Als metafoor voor de chemische communicatie van planten spoot de kunstenaar zijn sculptuur in met menselijke feromonen. Een sterke oergeur hing als een zware deken over de wintertuin. Medewerkers die willen lunchen in het aangrenzende bedrijfsrestaurant met spectaculair uitzicht op het werk hoeven echter niet te vrezen voor hun eetlust. De geur is inmiddels zo goed als vervaagd. Maar de *Arabidopsis Synaptic Transmission* blijft als baken van futuristisch informatieorgaan boven zijn plantaardige oorsprong zweven.

Symbiose van natuur en technologie in de kunst van Ronald van der Meijs.

Futuristic information beacon hovers over winter garden

ENGLISH >>

In 2020 plant neurobiology will play a leading role in gathering crucial information. International security organisations and investigative services will use plants that will operate as successful infiltrators in situations that are literally a

minefield. Countries such as Angola and Cambodia, respectively 90 and 40% of which have become unusable because of landmines from twentieth-century conflicts, will have developed into successful agrarian economies. Fact or fiction? Plants as mine detectors – it is not as far-fetched as it sounds. Several years

ago, a Danish company successfully genetically modified the annual, *Arabidopsis thaliana*, to detect mines. This small plant's leaves change from green to red when nitrogen oxide, which is released by many landmines, escapes from the soil. The literal translation of the – very apt – Dutch name for this science-fiction plant is 'sand missile'. *Arabidopsis thaliana* is the research plant most favoured by geneticists working in the field of molecular biology. In their search for a solution to the 'Arabidopsis puzzle', researchers also focus on the communication between cells in plants – the way in which plants exchange information with each other as well as with

insects is, after all, astounding. For example, plants that are under attack from insects send out chemical SOS signals to insect-eaters, thus entering into cunning alliances with their attackers' enemies in order to survive.

ARABIDOPSIS SYNAPTIC TRANSMISSION

Artist Ronald van der Meijs is fascinated by science and technology and used the *Arabidopsis* as a metaphor for the way in which Europol functions as a high-tech communication organ: the Europol organisation as a complex living organism that, in the fight against crime, facilitates the effective exchange of information between

police organisations in the European Union. His work *Arabidopsis Synaptic Transmission* is an elongated, semi-transparent symbiosis between nature and technology that hangs six metres above the winter garden in the new Europol headquarters. In the middle of the plants and trees, the fourteen-metre-long architectural sculpture calls to mind an unusually proportioned Zeppelin that is heading towards the footbridge over the indoor garden.

Van der Meijs based the work's shape on a branch with a new shoot, an image which, in a way, can be viewed as the organic growth of an (information) network. By abstract-

ing this shape, the sculpture maintains a balance between an organic and a technical construction, one that Van der Meijs says is almost like an aeroplane engine. Van der Meijs applied the golden mean, a ratio that infuses nature but that is also often used by artists and engineers. Metaphor for communication *Arabidopsis Synaptic Transmission's* semi-transparent plastic skin has a honeycomb cell structure that refers to the cell structure of plants. This reference is also incorporated in 'synaptic transmission', a frequently used term in research into the transmission of communications between plant or human cells. This theme of communication transmission is underlined by the height at which the sculpture hangs: on the first floor one can look straight through the work from two sides so that you establish visual contact with a viewer opposite.

The work also seems to address the diversity of the means of communication. Different vantage points provide constantly changing images, from a closed to a very open structure. The daylight that floods in through the winter garden's glass ceiling lights up the semi-transparent sculpture in various ways and makes its structure visible. When darkness falls, the work is illuminated by lighting hung from above.

Like plants, Van der Meijs's sculpture communicates through the senses of both sight and smell. As a metaphor for the chemical communication between plants, the artist sprayed his sculpture with human pheromones, blanketing the winter garden with a strong primal odour. Staff who want to have lunch in the adjacent restaurant and enjoy a spectacular view of the work need not fear for their appetite – the odour has virtually faded away. But *Arabidopsis Synaptic Transmission* continues to hover like a futuristic information beacon above its plant origins.

Openbare ruimte World Forum moet prettig terrein worden

Europol meets duinpol

Langs een hek, midden in het Haagse World Forum-gebied, ligt een veldje dat lijkt te zijn opgegeven door de mannen van de plantsoendienst. Op een paar vierkante meter groeien ruige duingrassoorten die contrasteren met de onberispelijke achtergrond van bloemperken en kortgemaaid gras. Het is een proefveld van de Dienst Stedelijke Ontwikkeling van de gemeente Den Haag voor de inrichting van de openbare ruimte in het World Forum-gebied. Voor dit project is de gemeente Den Haag een samenwerkingsovereenkomst met de Rijksgebouwendienst en projectontwikkelaar TCN aangegaan. DS landschapsarchitecten maakten in 2005 het winnende ontwerp.

“Het is een wild ontwerp. Origineel. Het past in de historie van het duinengebied en het is spraakmakend omdat je rond dit soort gebouwen meestal nette bloemperken of Versaillesachtige tuinen vindt”, zegt Carlo Cornelis. Hij is projectleider voor de inrichting die van start kan gaan nu het Europolgebouw is opgeleverd en de bouwketen verdwenen zijn. Cornelis: “De bestekken zijn op een haar na klaar en we staan op het punt van aanbesteden.”

Het gebied rond Europol is de eerste fase van het project dat in totaal 35.000 vierkant meter bestrijkt. Dit eerste deel moet eind 2011 klaar zijn.

Daarna volgt het zuidelijke deel van World Forum in de omgeving van het Gemeentemuseum en het Omniversum en als laatste het gebied rond het Joegoslavië Tribunaal en het Churchillplein. Dan is het eind 2012. Cornelis: “Het eerste deel is technisch het moeilijkst, omdat het duinlandschap hier over het dak van de onderliggende parkeergarage loopt.” Hij laat een doorsnede van het gebied zien. “Het idee is om het hele gebied als één open en toegankelijk wandelgebied te verbinden. Er staan hier al allemaal mooie, grote gebouwen en je kunt hier ook al doorheen lopen, maar niemand die dat doet omdat het totaal niet uitnodigt om hier te lopen

↑ Europol gezien vanaf de Eisenhowerlaan
↗ De vier beuken gezien van het World Forum

EUROPOL OMGEVING/ ENVIRONMENT

TEKST/TEXT: ROLF DE BOER
FOTO/PHOTO: JANINE SCHRIJVER

ENGLISH >>

‘It’s a wild design. Original. It fits in with the history of the dunes and it’s radical because these types of buildings are usually surrounded by prim and proper flowerbeds or Versailles-type gardens,’ thinks Carlo Cornelis. He is the project developer for the design, which can be implemented now that the Europol building has been completed and the building-site huts are gone. Cornelis: ‘The tender documents are just about ready and we’re on the verge of starting the tendering procedure.’ The area around Europol is the first phase of the project, which covers a total of 35,000 square metres. This first phase must be completed by the end of 2011 and it will be followed by the southern part of the World Forum near the Gemeentemuseum and Omniversum. The final phase, to be completed by the end of 2012, covers the area around the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia and the Churchillplein. Cornelis: ‘The first phase is technically the most difficult because the dune landscape here covers the parking garage.’ He shows a cross section of the area. ‘The idea is to connect the whole area so it becomes a single open and accessible pedestrian zone. There are several large, beautiful buildings here and you can already walk through here but no one does. There

als je er niets te zoeken hebt. Er staan allemaal vuilnisbakken en fietsenrekken.”

GREENE HART

Het World Forum-gebied maakt deel uit van de Internationale Zone van Den Haag. Die zone loopt van het toekomstige Strafhof op het voormalige Alexanderkazernetterrein op de grens met Wassenaar tot aan het World Forum-gebied in het groene hart van Den Haag. De Internationale Zone ontwikkelt zich tot een aantrekkelijk vestigingsgebied voor internationale organisaties, overwegend op het gebied van recht en vrede. Eurojust is in 2015 de volgende organisatie die zich in het

World Forum public space must be attractive Europol meets ‘Dunepol’

Next to a fence in the middle of The Hague’s World Forum area lies a field that the groundsmen seem to have lost hope for: in a few square metres, rough dune grasses contrast with the perfectly manicured lawns and flowerbeds in the background. It is, in fact, a trial being run by the municipality of The Hague’s Department of Urban Planning for the design of the public space in the World Forum area. The municipality of The Hague has entered into a joint venture with the Government Buildings Agency and project developer TCN for this project. DS landscape architects made the winning design in 2005.

simply isn’t anything to invite you here if you don’t have a reason to be here, just lots of rubbish bins and bicycle racks.’

GREEN HEART

The World Forum area is part of The Hague’s International Zone, which extends from the future site for the International Criminal Court in the grounds of the former Alexander barracks on the boundary with Wassenaar, to the World Forum area in The Hague’s ‘green heart’. The International Zone is becoming an attractive location for international organisations, especially those specialising in international peace and justice. Eurojust is in line to be located at the World Forum from 2015, a stone’s throw from Europol. ‘The International Zone must be The Hague’s showcase,’ says Casper van der Feltz, International Zone Project Manager for the Department of Urban Planning. ‘It’s an enormous challenge to accommodate organisations within the existing city, certainly when it concerns new buildings. We don’t want to barricade those buildings behind high steel fences complete with dogs and uniforms. We want to create a relaxed environment that meets all the security requirements in a clever but less visible way,’ he says. The area must be easily accessible and of a high quality but it must also provide a liveable environment for

residents. And it must be safe. Van der Feltz: ‘Security is always an issue. Many organisations have a high security profile and we want to ensure that residents aren’t made unduly conscious of this. No one wants to live in an area with cameras and police checkpoints. That isn’t quality and it looks most unappealing.’

BY BICYCLE

How can you make an area beautiful and safe? The Netherlands does not have a tradition of heavy security, and international organisations often employ people who come from a completely different security culture. Van der Feltz: ‘That’s a feeling. If you’re from London and you grew up with IRA attacks or you come from a country where two armed policemen are stationed outside every bank building, it can feel very strange if you’re the director of a large organisation and suddenly find that in the Netherlands you can safely cycle from A to B. As a municipality we prefer to have as few visible security measures as possible - we consider public spaces and the quality of life - but, naturally, adequate security measures also benefit us. If it’s necessary to protect a building by taking steps that affect public spaces, then we do so - it’s in our own interests. We don’t want to find we have to set up police checkpoints

World Forum-gebied meldt, op een steenworp afstand van Europol.

“De Internationale Zone moet het fysieke visitekaartje van Den Haag worden”, zegt Casper van der Feltz. Hij is gebiedsmanager van de Internationale Zone bij de Dienst Stedelijke Ontwikkeling. “Het is een enorme uitdaging om organisaties, zeker als het om nieuwe gebouwen gaat, in de bestaande stad onder te brengen. Die gebouwen willen we niet barricaderen met hoge ijzeren hekken, met honden en uniformen. We willen een ontspannen omgeving creëren die op een slimme, maar minder aanwezige manier kan voldoen aan alle veiligheidseisen”, zegt hij. Het gebied moet goed bereikbaar zijn, een hoge kwaliteit hebben, maar ook leefbaar voor de mensen die er omheen wonen. En veilig. Van der Feltz: “Veiligheid is altijd een issue. Veel instellingen hebben een hoog veiligheidsprofiel en wij willen bereiken dat je daar als omwonende weinig van merkt. Niemand vindt het fijn om in een gebied te wonen met camera’s en politieposten. Dat is geen kwaliteit en het ziet er niet goed uit.”

OP DE FIETS

Hoe kun je een gebied mooi en ook veilig maken? Nederland is traditioneel geen land van zware beveiligingen. Bij internationale organisaties zitten vaak mensen die uit een heel andere beveiligingscultuur komen. Van der Feltz: “Dat is een gevoel. Als je uit Londen komt, en je bent opgegroeid met IRA-aanslagen, of je komt uit een land waar voor ieder bankgebouw twee gewapende politiemannen staan, dan is het heel gek dat je in Nederland als directeur van een grote organisatie gewoon op de fiets van A naar B kan. Als gemeente hebben wij het liefst zo min mogelijk zichtbare veiligheidsmaatregelen, wij kijken naar de openbare ruimte en de leefbaarheid, maar zijn natuurlijk ook gebaat bij een goede invulling van de veiligheid. Als een gebouw beschermd moeten worden met ingrepen in de openbare ruimte, doen we dat ook. Dat is ook in ons eigen belang. We

willen niet dat er later alsnog politieposten worden neergezet op momenten dat spanningen in de wereld oplopen. Dan komen we precies in een situatie die we juist niet wilden hebben.”

Hij vervolgt: “Het is een evolutie die we aan het doormaken zijn. We hadden eerst het Joegoslavië Tribunaal waar we dikke hekwerken omheen hebben gezet, vervolgens kregen we te maken met het Europolgebouw, dat ook zwaar beveiligd is, maar waar een groot deel van die beveiliging is ‘weggevoerd’. De volgende stap is om de beveiliging niet per gebouw maar voor het hele gebied te regelen. Een veiligheidsring zoals een stadsmuur in het verleden ook een veiligheidsring vormde. We hebben het bij deze organisaties ook over symbolen van recht en vrede. Dan moet je niet hebben dat mensen een gebouw zien en daarbij denken dat het een onneembare vesting is. De organisaties en hun huisvesting moeten uitnodigend zijn en openheid uitstralen, maar tegelijk natuurlijk wel aan de veiligheidseisen voldoen. Bij het Internationaal Strafhof is er straks helemaal geen hek meer te zien.”

VRIENDELIJKE AFSCHIEDING

Om het oorspronkelijke ontwerp van het Europolgebouw had architect Quist Wintermans ook een stalen hekwerk getekend. Maar op verzoek van de welstandscommissie is daar een vriendelijkere afscheiding gekomen met dezelfde functionaliteit. In de glazen omheining is bovendien een kunstwerk verwerkt maar er zijn nog wel lage paaltjes op straat geplaatst. Cornelis: “Aan die paaltjes kun je niet helemaal ontkomen en dat begrijpen we ook wel. Die zijn toch nodig om auto’s op afstand te houden.” Aan de oostzijde van het gebouw, naast de hoofdingang, is een waterpartij gemaakt in plaats van een hekwerk. De gemeente gaat in samenwerking met de Rijksgebouwendienst ‘als tegenprestatie’ nog wel de openbare weg aan de Eisenhowerlaan aanpassen. Op de plek waar het gebouw dicht aan de straat is komen

te staan, wordt de openbare weg aangepast om voetgangers en fietsers meer ruimte te geven.

Thema dat de landschapsarchitecten aan het ontwerp gaven is “verbinden”. In het project gaat het niet alleen om het verbinden van gebouwen en deelgebieden. Cornelis: “We hebben te maken met verschillende gebruikers die soms ook buiten de samenwerkingsovereenkomst vallen die we met het Rijk en projectontwikkelaar TCN hebben. We hebben bovendien te maken met allemaal achterkanten van gebouwen. Die komen straks aan de brede wandelpromenade te liggen. Meestal zit daar de expeditie, het zijn niet de fraaiste delen van het gebouw. Maar die moeten wel mooier en toegankelijk gemaakt worden, dus voor deze partijen is er ook werk aan de winkel.”

Omwonenden zijn nu al enthousiast over het ontwerp. Van der Feltz: “Die lopen hier, hoop ik, straks te wandelen en lezen hun krant op een bankje. Net als de mensen die er werken. Die moeten zich bevoorrecht voelen dat ze straks, als ze uit hun kantoor komen, midden in een duinlandschap staan.”

at times of rising international tensions - that creates exactly the sort of situation we didn’t want in the first place.’

Van der Feltz continues: ‘We’re in the throes of an evolutionary process. First we had the Yugoslavia Tribunal, which we surrounded with thick walls, then we had to deal with the Europol building, which is also heavily guarded but where a lot of security measures aren’t visible. The next step is to organise security not for individual buildings but for the whole area - a security ring similar to that created by city walls in the past. These organisations are symbolic of peace and justice, so they shouldn’t

look like impenetrable fortresses to people. The organisations and their buildings must be inviting and emanate openness but at the same time they naturally have to meet security requirements. The International Criminal Court won’t even have a fence.’

FRIENDLY WALL

The original design of the Europol building by Quist Wintermans Architecten included a steel fence. However, at the request of the building inspection committee it was replaced by a friendlier but equally functional glass wall that even incorporates a work of art. Nevertheless, low palings have been

placed on the street. According to Cornelis, ‘Those palings couldn’t be dispensed with entirely, which we also understood – after all, they’re necessary to keep cars at a distance.’ On the building’s east side, next to the main entrance, walls have been replaced by a pond. As a ‘goodwill gesture’, the municipality will collaborate with the Government Buildings Agency to modify the Eisenhowerlaan: at the point where the building is near the street, the street will be adapted to give pedestrians and cyclists more room.

‘Connection’ is the theme attributed by the landscape architects to the design. The project is not only about

connecting buildings and separate areas. Cornelis: ‘We also deal with several parties who are not necessarily part of the joint venture that we have entered into with the government and the project developer TCN. And we also have to deal with the rear sides of buildings that are often used for deliveries. As you would expect, they’re not the most attractive parts of a building but they will later face the wide promenade so they’ll have to be beautified and made accessible. So those parties have their work cut out, too.’

Residents in the surrounding areas are already enthusiastic about the

development. Van der Feltz: ‘I hope they’ll soon be going for a stroll here or sitting on a bench reading their newspapers, just like the people who work here. They should feel privileged to be able to just walk out of their offices and stand in the middle of a dune landscape.’

David Lindberg schept zijn eigen probleem en lost het ook op

Epoxy gordijn als ruggengraat Europolgebouw

EUROPOL 5 X KUNST / 5 X ART

TEKST/TEXT: XANDRA DE JONGH
FOTO/PHOTO: JANINE SCHRIJVER

Een waterval van epoxy in het atrium. →

Het nieuwe complex van Europol heeft een wintertuin. Een hoge ruimte met bomen en planten, die zich volop in het licht kunnen koesteren dankzij de glazen dakpanelen. Ergens tussen het dak en de vloer koerst een reusachtig wit transparant gevaarte, dat doet denken aan een zeppelin, op een loopbrug af.

Kijk door je wimpers en met een beetje fantasie waan je jezelf niet in de werkelijkheid van een kantoorgebouw, maar in een buitenissige junglescène. Om dat buitenissige gevoel vast te houden loop je - blijf door de wimpers kijken - door naar de centrale hal van het gebouw. Daar sper je de ogen wijd voor de grande finale: een veelkleurige waterval die vanaf het plafond kaarsrecht een lager gelegen verdieping instroomt. Hoewel stroomt feitelijk niet het goede woord is, de waterval is min of meer in 'bevroren' toestand. Het spectaculaire, zestien meter lange werk van David Lindberg is gemaakt van epoxy hars.

STRESSVOL

Het 'gordijn' dat de in Amsterdam woonachtige Amerikaan in Europol maakte, is zijn grootste tot nu toe. Het was een enorme uitdaging voor Lindberg, die het werk samen met een kompaan ter plaatse maakte. Het koste behoorlijk wat hoofdbreken om uit te puzzelen hoe het werk letterlijk van de grond te krijgen. Het uiteindelijke plan van aanpak lijkt even simpel als stressvol. Een meterslange rol glasvezelmat, die als drager van de epoxy fungeert, werd via een katrol handmatig langzaam omhooggetrokken. Lindberg goot vervolgens de epoxy in verschillende kleuren over de mat heen. De epoxy heeft een droogtijd van zes uur, in

die tijd vinden nog tal van bewegingen in het materiaal plaats. Lindberg had dus maar deels de controle over het eindresultaat, dat ontstond door een moleculair proces van zwaartekracht en toeval. Een proces dat pas tot stilstand komt als de bodem letterlijk is bereikt. Op de vloer van een lager gelegen facilitaire ruimte,

bereikbaar via een trap in de centrale ruimte, is Lindbergs waterval tot stilstand gekomen - gefixeerd in een plas van gestolde epoxy.

De autonome, door toeval gereuleerde werking van de materie is precies wat Lindberg intrigeert. Voor hem geen strak vooropgezet plan

Complex curtain like Europol building spine

over hoe een werk eruit moet zien. Hij laat zich inspireren en leiden door de materialen die hij gebruikt. Hij is gefascineerd door de trage tijd die de epoxyharsen nodig hebben om uit te harden en hun onvoorspelbare, traject op het oppervlak. En ook het kleurverloop van de pigmenten heeft zijn eigen fysieke tempo.

In zekere zin kun je Lindberg als een troubleshooter omschrijven. De kunstenaar kiest in zijn werk niet voor de gemakkelijkste weg. In zekere zin is zijn artistieke proces te kenmerken als het oplossen van opeenvolgende problemen die zich voordoen. Problemen als gevolg van complexiteiten waar hij zich zelf toe heeft uitgedaagd. Zo ligt in elk werk van Lindberg de oplossing van een serie problemen besloten.

Het enorme 'gordijn' in de centrale hal van Europol is waarschijnlijk de overtreffende trap van complexiteit in het oeuvre van Lindberg. De kunstenaar geeft toe tijdens het maakproces onrustige dromen te hebben gehad. In de hoge ruimte achter het entreegebied toont het zestien meter hoge werk zich niet alleen als een soort ruggengraat van het gebouw, maar uiteindelijk ook als die van de kunstenaar zelf.

ENGLISH >>

The new Europol complex has a winter garden whose trees and plants bask in the daylight flooding in through the high glass ceiling. Somewhere between the ceiling and the floor an enormous, sheer white colossus, reminiscent of a Zeppelin, heads towards a footbridge. If you screw up your eyes and use your imagination, you feel as if you are in a strange jungle scene rather than in the reality of an office block. To hold onto that feeling of strangeness, keep your eyes screwed up and continue walking until you reach the building's central hall, where you will gaze with wide-eyed astonishment at the climax to this spectacle: a many-coloured waterfall that flows straight down from the ceiling to a lower floor - although 'flows' is not actually the right word because the waterfall is in a more or less 'frozen' state. The spectacular, sixteen-metre-high work by David Lindberg is made of epoxy resin.

EXCITING EXPERIMENT

The American artist David Lindberg is known for his exciting experiments with epoxy, which he combines with other materials such as fibreglass, foam rubber and pigments that can be shaped easily and worked directly by hand and with simple tools such as knives, screwdrivers or awls. Researching the material, from its

original state to what it will eventually become, is central to Lindberg's work process. During each process he again and again discovers a new idiom of colours, shapes and transparencies. Apart from paintings, which he makes horizontally, Lindberg also makes works using epoxy that can stand unsupported in their surroundings. The artist calls these works 'curtains' rather than sculptures or objects, and when you see their vertical bands that is indeed what they remind you of. The way the light falls in the transparent colours creates the impression of a slightly moving, pleated curtain.

The 'curtain' in the Europol building is the largest that the Amsterdam-based American has made so far. It was an enormous challenge for Lindberg, who made the work in situ with a partner. Working out how to get the work off the floor presented a conundrum, and the eventual plan of action looks as simple as it was stressful. A fibreglass mat, many metres long, was used as a support for the epoxy and slowly hauled up by hand using a pulley. Lindberg then poured the epoxy in different colours over the mat. Epoxy takes six hours to dry, during which time many movements take place in the material. Lindberg therefore had only partial control over the final result, which was the outcome of both randomness and a molecular process of gravity - a process that only comes to a standstill when the floor has been reached. Lindberg's waterfall came to a standstill, fixed in a pool of hardened epoxy, on the floor of a lower service area that can be reached via stairs in the central hall.

Random molecular process
It is precisely the material's auto-

nomous process, governed as it is by randomness, that intrigues Lindberg. Not for him the rigidly drafted plan of what a work should look like. He allows himself to be inspired and guided by the materials he uses. He is fascinated by the slow pace at which the epoxy resin hardens and by its unpredictable trajectory on a surface, which is influenced by a molecular process. And the way the pigment colours merge also has its own physical tempo.

You could describe Lindberg as a troubleshooter. He does not choose the easiest path and, to a certain extent, his artistic process is a quest to find solutions to a series of problems that arise in the course of his work - problems caused by the complex challenges he sets himself. Each of Lindberg's works therefore contains the solution to a series of problems

The enormous 'curtain' in Europol's central hall probably exceeds in complexity any other works by Lindberg. The artist admits to having had nightmares while he was making the work. In the lofty area behind the entrance, the sixteen-metre-high work presents itself as a sort of spine, not only for the building but, ultimately, also for the artist himself.

EUROPOL WORLD FORUM

TEKST/TEXT: ANKA VAN VOORTHUIJSEN
FOTO/PHOTO: JANINE SCHRIJVER

→
André van Rooijen van TCN,
eigenaar van het World Forum, de
buurman van Europol.

Hoe de 'buurman' van
Europol bepalend was voor
de ontwikkelingen

World Forum zet de toon voor internationale zone

Bijna veertig jaar stond het ontwerp van architect J. Oud bekend als het 'Nederlands Congresgebouw'. Het complex bevindt zich nu in het hart van de internationale zone van Den Haag en is ingrijpend getransformeerd. Dat geldt voor het aanzien van het gebouw, maar ook voor de rol die het – onder deze nieuwe naam – als 'World Forum' wil spelen. De datum: 31 maart 2009. Tot nog toe absoluut 'the finest hour' in de nog korte geschiedenis van het World Forum. De dag van de Internationale Afghanistan Conferentie in voorheen-het-congresgebouw. Met een voorbereidingstijd van niet meer dan drie weken werd bewezen dat Nederland, Den Haag

Nederlands Congresgebouw, zo heette het decennia lang. Na de verkoop van de gemeente Den Haag aan TCN werd de naam veranderd in World Forum en ontwikkelde het zich tot een centrum voor grote conferenties. In dat klimaat leek het meer dan logisch in de nabijheid Europol te huisvesten, alsmede andere internationale organisaties.

en vooral het World Forum een top-prestatie konden leveren als organisator van een op alle fronten zwaar internationaal congres. Zwaar vanwege het gevoelige onderwerp, de aanwezige delegaties, het vereiste beveiligingsniveau en natuurlijk de waanzinnige korte voorbereidingstijd. De datum staat in zijn geheugen gegrift, zegt André van Rooijen van

TCN, eigenaar van het World Forum. TCN ontwikkelde jaren eerder het masterplan voor het gebied rondom de toenmalige Statenhof en het Nederlands Congresgebouw. Dat zou zich in de visie van TCN, die al snel werd gedeeld door de gemeente, moeten ontwikkelen tot internationale zone met organisaties, bedrijven en activiteiten op het

gebied van vrede en recht. Van Rooijen: 'Sommige organisaties zaten al wel in de stad, maar verspreid. Wij hebben gezegd: je moet proberen om die hier te concentreren. Zo'n profiel, het gewenste imago, moet ook 'smoel' krijgen, en gekoppeld zijn aan een plek in de stad. Dat kon hier.'

For decades it was called the Nederlands Congresgebouw. Following its sale by the municipality of The Hague to TCN, the name was changed to World Forum and the venue developed into a centre for large conferences. This new context meant it was quite logical to locate Europol as well as other international organisations in the vicinity.

ENGLISH >>

For nearly forty years, the building designed by architect Jacobus Oud was known as the Nederlands Congresgebouw. This complex is now located at the heart of The Hague's International Zone and has been radically transformed both in its appearance and in the role it is to

fulfil as a 'world forum', in keeping with its new name. Let us turn the clock back to 31 March 2009, still the finest hour in the World Forum's short history: the day that the International Conference on Afghanistan was held in the former Congresgebouw. With only three weeks to prepare for the event, the Netherlands, The Hague and,

above all, the World Forum showed that they could deliver a world-class performance as organisers of an international conference that was challenging on all fronts. Challenging because of the sensitive nature of the subject, the attending delegations, the security measures and, of course, the incredibly short preparation time.

How Europol's 'neighbour' played a decisive role in developments

World Forum sets tone for International Zone

The date is engraved in his memory, says André van Rooijen of TCN, the owner of the World Forum. Years earlier, TCN had developed a master plan for the area around the former Statenhof and the Nederlands Congresgebouw. In TCN's vision, which was quickly shared by the municipality, this area should become an international zone with organisations, companies and activities related to peace and justice. Van Rooijen: 'Some organisations were already located in the city but they were spread out. We said, "You should try to concentrate them here." A profile like this, the desired image, also has to acquire cachet and be linked to a place in the city. This was possible here.'

MATCHING

From the time it was opened in 1969, the Congresgebouw was run by the municipality of The Hague. However, in 2002 the building was sold to TCN, which wanted to match the function of the new centre with the new context, an area with many international organisations and the profile of peace and justice. Obviously, the name 'Nederlands Congresgebouw' was rather a mouthful in that context and so the name was changed to the more international-sounding 'World Forum'. It was self-evident that the building's interior and exterior should be upgraded and so the old conference

MATCHEN

Het Congresgebouw werd vanaf de opening in 1969 door de gemeente Den Haag geëxploiteerd, maar in 2002 verkocht aan TCN. Die wilde de functie van het nieuwe centrum laten ‘matchen’ met de nieuwe context, een gebied met veel internationale organisaties, en het profiel van vrede en recht. Dat ‘Nederlands Congresgebouw’ in die situatie niet lekker bekt, is duidelijk, dus werd de naam gewijzigd in het meer internationale ‘World Forum’. Een upgrading van zowel binnen – als buitenkant hoorde er natuurlijk bij, dus werd het voormalige congrescentrum volledig gestript. Nieuwe kleuren, nieuwe materialen, nieuw meubilair, voorzien van de nieuwste technische snufjes en uiteraard een Engelstalige bewegwijzering en internationale namen (‘Atlantic’, ‘Pacific’, ‘Amazon’) voor de verschillende ruimtes. TCN besteedde de exploitatie vervolgens uit aan een partij die internationaal een belangrijke speler is op de congresmarkt: het Franse GL-Events.

Nog even terug naar de weken voor die 31ste maart 2009. Alles moest ‘from scratch’ worden opgebouwd, zegt André van Rooijen. ‘Het was de grootste naoorlogse vredesconferentie in Nederland. Het World Forum was voor even het episch centrum van de wereld. Alle internationale kopstukken zoals Ban Ki-Moon, Hillary Clinton en José Manuel Baroso waren er, en verder iedereen met een maar enigszins internationaal profiel. Plus honderden journalisten van alle grote internationale media. Het moest daar op die dag gebeuren en het is ons gelukt.’ Het was één grote testcase voor de nieuwe ambities van voorheen het congresgebouw, en Van Rooijen is er duidelijk trots op. ‘Wat een spektakel. Die conferentie vroeg natuurlijk om het hoogste beveiligingsniveau, om de crème de la crème op het gebied van mediavoorzieningen, vertalingen, accommodatie. En het verliep fantastisch.’

BREAKOUT ROOMS

Wil je als congrescentrum in zo’n internationale omgeving en überhaupt op de internationale congresmarkt een rol van betekenis spelen,

dan draait alles om flexibiliteit en samenwerking, betoogt Van Rooijen. ‘Dit gebouw is flexibel, alles kan. Het zit er al, of je kunt het invliegen. Het gaat om samenwerking. In ons geval bijvoorbeeld met hotels, en met de gemeente Den Haag.’ Het World Forum beschikt over de grootste congres/theaterzaal van Nederland, en zo zogeheten ‘breakout rooms’ voor kleinere bijeenkomsten. Dat betekent dat het congrescentrum geschikt is voor een internationale bijeenkomst met 5000 deelnemers, maar dat er ook een serie kinderconcerten van meidengroep K3 was. Dat kortlopende musicals van Joop van den Ende er op het programma staan, dat Microsoft er congresseert, of dat bedrijven er kleine dagvergaderingen houden. Van Rooijen: ‘Tijdens de Afghanistan-conferentie was er behoefte aan meer boardrooms voor kleine overleggen. Toen is er een aantal hotelkamers in één van de hotels naast het World Forum tijdelijk aangepast: bedden eruit, vergadertafels erin. Klaar.’ André van Rooijen: ‘Er was in maart 2009 een goed en groot perscentrum nodig, er waren 2500 journalisten. Dat konden we in de parkeergarage bouwen. Daglichtlampen erin, alle benodigde bekabeling en meubilair en apparatuur, en zo hebben we een optimale voorzieningen gecreëerd.’ Het draait om flexibiliteit en de wil om samen te werken, vindt Van Rooijen. ‘Je hebt bij zo’n internationale conferentie naast de deelnemers ook te maken met honderden beveiligers, motoragenten en ambtenaren, om maar wat te noemen. Die moeten allemaal eten en plassen en slapen. Er moeten werkplekken ter plaatse komen voor die ambtenaren, en het is allemaal gelukt.’

De concurrenten op de Nederlandse markt zitten in Amsterdam (RAI), Noordwijk (Oranjestads en Huis ter Duin), Rotterdam (Ahoy en De Doelen) en Maastricht (MECC). Internationaal zijn er andere spelers: voor een meerdaags congres is vooral ook de aantrekkelijkheid van de stad van belang, zegt Van Rooijen. ‘Bij een congres voor bijvoorbeeld medisch specialisten draait het ook om vragen

als: wil ik daarnaar toe, is er wat te doen, hoe zit het met de vliegvelden? Barcelona is dan natuurlijk de absolute topper, als stad is dat fantastisch. Nice ook. Den Haag is natuurlijk interessant voor politieke congressen: alle ambassades zitten er, de ministeries, dat combineert goed. Als Scheveningen nog wat meer zou upgraden zou dat natuurlijk goed zijn, voor het profiel van Den Haag als Stad aan Zee, dat kan beter.’

VREDE EN RECHT

Het nieuwe profiel van Den Haag laat zich steeds duidelijker zien: dit is de stad van vrede en recht, en dat concentreert zich in deze zone. ‘Het lukt echt goed om belangrijke instanties op dat gebied naar de stad te halen, en die vervolgens in elkaars nabijheid te huisvesten in dit gebied. Dat versterkt het profiel. Het Joegoslaviëtribunaal, het Internationaal Strafhof, nu met OPCW (Organization for the Prohibition of Chemical Weapons) en Europol (samenwerking van politie binnen Europa), straks komt Eurojust (justitiële samenwerking binnen Europa) daar nog bij.’ Het vereist het maken van scherpe keuzes, vindt Van Rooijen. TCN bepleitte aan het begin van het proces bijvoorbeeld de sloop van de voormalige Statenhal. ‘Die functie paste helemaal niet in dat internationale profiel van vrede en recht. Als daar een popconcert was, kwamen er tienduizend man op af en zat de hele stad verstopt.’ Op de plek van de voormalige Statenhal zit nu Europol: ‘Dat past natuurlijk juist wel bij het profiel van dit gebied.’

De inrichting van de openbare ruimte zal er de komende tijd voor gaan zorgen dat de losse gebouwen op een natuurlijke manier met elkaar worden verbonden, en dat het hele gebied een prettige verblijfsruimte wordt. ‘Om in de pauze van een congres even rond te lopen, om als bezoeker een broodje te eten, als omwonende je hond uit te laten, op een bankje te zitten.’

De plaatsing van een standbeeld van Nelson Mandela, begin 2012 volgens de planning, past natuurlijk perfect

in het nieuwe karakter van dit stukje Den Haag. Van Rooijen: ‘Dit is de perfecte plek voor een beeld van Mandela. Het versterkt het internationale profiel van vrede en recht. Het wordt een figuratief beeld en ik denk dat veel mensen het willen zien. Het is bovendien een ideale achtergrond voor een fotomoment.’

centre was completely stripped. New colours, new materials, new furnishings, complete with the latest technical gadgets and, of course, English signposting and international names – Atlantic, Pacific, Amazon – for the different auditoriums#spaces#rooms#. TCN then delegated the management of

the complex to the French GL-Events, which, internationally, is an important player on the conference market.

Let us briefly return to the weeks leading up to 31 March 2009. According to André van Rooijen, everything had to be built up from scratch. ‘It was the biggest post-war peace conference to be held in the Netherlands. The World Forum was briefly the centre of the world. All the leading international figures like Ban Ki-Moon, Hillary Clinton and José Manuel Baroso were there, as well as anyone with even the slightest international profile, plus hundreds of journalists from the big international media organisations. Everything had to come together that day, and we managed it.’ It was one big test case for the new ambitions of the former Congresgebouw, and Van Rooijen is clearly proud of how it went: ‘It was quite a spectacle. That conference naturally required the highest level of security, the very best in terms of media facilities, translation services, accommodation – and it went brilliantly.’

BREAK-OUT ROOMS

Van Rooijen argues that flexibility and cooperation are crucial if a conference centre is to stand a chance in such an international context, let alone on the international conference market. ‘This building is flexible – anything is possible: everything is either already here or it can be flown in. Everything revolves around cooperation, in our case with, for example, hotels and the municipality of The Hague.’ The World Forum has at its disposal the largest conference/theatre auditorium in the Netherlands and twenty ‘break-out’ rooms for smaller meetings. This meant that the conference centre could accommodate an international conference attended by 5000 participants but that a series of children’s concerts given by the all-girl pop group K3 could also be held here. Joop van den Ende’s short-running musicals are part of the programming, Microsoft holds

conferences here and companies can hold small day meetings here. Van Rooijen: ‘During the Afghanistan conference more boardrooms were required for smaller meetings. A number of hotel rooms in one of the hotels next to the World Forum were temporarily adapted: beds out, conference tables in and we were ready to go.’

Van Rooijen: ‘In March 2009 a large, well-equipped media centre was needed – there were 2,500 journalists. We were able to build one in the parking garage: in went the daylight lamps, all the necessary wiring, furniture and equipment, and that’s how we created the perfect facilities.’ Van Rooijen thinks it all revolves around flexibility and the will to work together. ‘During an international conference like this you have to deal with not only the participants but also hundreds of security personnel, police motorcyclists and bureaucrats, just to name a few. They all need to eat, sleep and go to the lavatory, and workspaces have to be improvised on the spot for all those bureaucrats. And, it all worked out.’

Competitors on the Dutch market are located in Amsterdam (RAI), Noordwijk (Oranjestads en Huis ter Duin), Rotterdam (Ahoy and De Doelen) and Maastricht (MECC). Internationally, there are different players: according to Van Rooijen, a city’s appeal is especially important for conferences that last several days. ‘For example, a conference for medical specialists also revolves around questions such as, do I want to go there? Is there anything to do there? And what about the airports? From that point of view Barcelona tops the list, of course – it’s a fantastic city. So is Nice. The Hague is naturally of interest for political conferences: all the embassies are located here, the ministries, which makes for a good combination. It would, of course, be better for The Hague’s profile as a seaside city if Scheveningen upgraded a bit more – there’s room for improvement here.’

PEACE AND JUSTICE

The Hague’s new profile is becoming more and more prominent: this is the city of peace and justice and it is concentrated in this zone. ‘We’re really succeeding in attracting important organisations in this field to the city and then locating them near each other in this area, which reinforces the profile. First the Yugoslavia Tribunal and the International Criminal Court, now the OPCW (Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons) and Europol (police force cooperation within Europe), and soon they’ll be joined by Eurojust (judicial cooperation within Europe).’ This requires radical decisions, thinks Van Rooijen. For example, at the beginning of the process, TCN argued that the former Statenhal should be demolished. ‘Its function didn’t fit in with that international profile of peace and justice at all. If there was a pop concert there, 10,000 people would attend and the whole city became blocked up.’ Europol is now located on the former Statenhal site: ‘Of course, that does fit in with the profile of this area.’

In the near future, the layout of the public space will ensure that the individual buildings are connected with each other in a natural way and that the whole area becomes a pleasant social space where ‘participants attending conferences can go for a stroll during breaks, visitors can have a bite to eat, and residents can walk their dogs or sit on a park bench.’

The unveiling of a statue of Nelson Mandela, planned for the beginning of 2012, fits in perfectly with the new character of this part of The Hague. Van Rooijen: ‘This is the perfect spot for a statue of Mandela. It reinforces the international profile of peace and justice. It will be a figurative statue and I think that many people will want to see it. It will also provide an ideal background for photo opportunities.’

Jeugd-herinneringen aan de baksteen in de Jordaan

Pilaar vol ingemetselde geschiedenis

Het hoofdkwartier van Europol is een zwaarbewaakt Eurofort. Makkelijk loop je er niet naar binnen, laat staan dat iemand even zijn tag kan achterlaten. Daarmee refereer ik niet aan de nieuwerwetse elektronische handtekening waarmee steeds meer burgers hun digitale formulieren ondertekenen. Ik doel op een meer ouderwetse variant. De tag als alternatieve geurvlag: een per spuitbus achtergelaten handtekening in de publieke ruimte als territoriumafbakening.

En toch slaagde iemand erin om zijn tag achter te laten in het nieuwe Europol gebouw. Weliswaar niet met de spuitbus en als een officieel

kunstwerk, maar toch. Het werk van kunstenaar Simcha Roodenburg in het entreegebied van het gebouw is goed beschouwd één grote versteende tag.

De kunstenaar annexeerde voor het werk een betonnen pilaar die vlak voor de receptie stond. Op deze pilaar metselde hij een laag van rode bakstenen, die hij vervolgens voorzag van een stuc laag. De oorspronkelijke diameter van 50 centimeter van de pilaar dijde door het groeiproces van Roodenburg uit tot 76 centimeter.

Als een graffitischrijver in de oorspronkelijke betekenis – het

Italiaanse woord graffiti betekent immers ‘ingekaste tekeningen’ – heeft Roodenburg in het stucwerk een patroon van lijnen uitgesneden. Het gefreesde patroon dat de onderliggende bakstenen blootlegt, doet denken aan vertakkingen van bomen of – gezien de functie van Europol – aan netwerken van informatie. Zo vlak voor de receptie staand kan het patroon ook duiden op een geabstraheerde diagram, zoals we die wereldwijd kennen van de metroplattegrond. Met de gedachte aan een schematische plattegrond van het gebouw manifesteert de pilaar zich ineens ook als een eigenzinnige informatiezuil.

INGEKRASTE LIJNEN

Roodenburg annexeerde niet alleen de pilaar voor zijn werk, de uitsneden in de stuc laag lopen deels als ingekaste lijnen door in het plafond en de vloer. Het is kenmerkend voor het werk van de Amsterdamse kunstenaar die weigert zich te laten inperken door architectonische kaders van welke soort dan ook. Zo doorboorde hij ooit een auto met enorme houten palen alsof het Mikadostokjes waren. Zichtbaar aanwezig in de ruimte, confronte-rend; het zijn precies de redenen waarom Simcha Roodenburg graag – vrijwel altijd op locatie – grote werken maakt. Hij lijkt daarbij een voorkeur te hebben voor het werken

met hout. Met name het construeren van bouwsels van ruw hout, die worden gekenmerkt door traditionele houtverbindingen. Maar ook ‘hakwerk’ in bestaande architectuur, zoals bij Europol, heeft zijn liefde. Werken die als versteende graffiti lastig zijn uit te wissen.

Roodenburg is gefascineerd door geschiedenis. Die fascinatie ligt ook in verschillende lagen in zijn werk voor Europol besloten. Het modernistische stucwerk versus de traditionele rode baksteen, de uitsneden leggen een stuk architectonische geschiedenis bloot. Met een persoonlijke connotatie. Voor Roodenburg die opgroeide in de Amsterdamse Jordaan en als kind altijd buiten speelde, is de baksteen dé architectonische herinnering aan zijn jeugd. De bakstenen waarmee de betonnen pilaar zijn bekleed zijn deels handgemaakte en zelfgebakken bakstenen van een oud beeld van de kunstenaar. De ambachtelijke bakstenen zijn duidelijk te onderscheiden van hun strak gebakken collega's uit de fabriek. Die van Roodenburg zijn roder en woester, de versteende afdrucken van zijn vingers vormen een mooie golvende print.

TAG IN KWADRAAT

Roodenburg demonteerde eerder beelden om ze vervolgens elders opnieuw te construeren, maar met deze recycling metselde de kunstenaar een deel van zijn eigen artistieke geschiedenis in. Zijn tag is er daarmee een in het kwadraat. Met de annexatie van de pilaar tagt Roodenburg niet alleen het Europolgebouw, maar ook een eigen – nieuw – werk.

De insneden in het stucwerk van de pilaar leggen niet alleen een persoonlijke, artistieke geschiedenis bloot, ze refereren ook duidelijk aan de organisatie Europol. Het letterlijk graven naar informatie, het afpellen van lagen; het aanleggen van een enorm netwerk met vertakkingen van informatiestromen waarvan alle vergaarde data een terugblik in de geschiedenis vormen. Een terugblik

die niet alleen de persoonlijke geschiedenis van burgers betreft maar ook de geschiedenis van een maatschappij.

Pillar full of incised history

ENGLISH >>

Europol's headquarters is a heavily guarded Eurofort. It is not easy to just walk in, let alone for someone to leave behind his 'tag'. I refer here not to the newfangled electronic signature being used by more and more citizens to sign their digital forms but to a more old-fashioned variant: the tag as an alternative territorial marker, a 'signature' applied using an aerosol can, left behind in a public space to delineate one's territory.

And yet someone did manage to leave his tag behind in the new Europol building. True, he did not use an aerosol can and it is an official work of art but nevertheless: Simcha Roodenburg's work in the building's entrance area is, in fact, a big masonry tag. The artist appropriated a concrete pillar just in front of the reception desk for the work. He covered this pillar with a layer of red bricks followed by a layer of plaster. As a result of Roodenburg's growth process, the pillar's original

fifty-centimetre diameter expanded to seventy-six centimetres. **UNUSUAL INFORMATION PILLAR** As a writer of graffiti in its original sense – the Italian *graffio* means a 'scratch' – Roodenburg has incised a pattern of lines in the plaster. This pattern exposes the underlying bricks and calls to mind the branches of a tree or – in view of Europol's function – networks of information. Placed just in front of the reception desk, the pattern might also point to abstract diagrams similar to those we see on underground railway maps the world over. Bearing in mind this idea of a schematic floor plan of the building, the pillar suddenly also manifests itself as an unusual information pillar.

Roodenburg did not appropriate only the pillar for his work: some of the incisions in the plaster layer continue on into the ceiling and the floor. This is characteristic of works by this Amsterdam artist, who refuses to be confined by architectural limits of any sort. He once bored enormous wooden poles through a car as if they were pick-up sticks. Works should be visibly present in their surroundings, confrontational: these are precisely the reasons why Roodenburg likes large works that he almost always constructs in situ. He seems to prefer working with wood and, in particular, making structures from rough wood that are characterised by traditional wooden joints. But he also enjoys 'hacking into' existing structures such as the Europol headquarters – works that, as incised graffiti, are difficult to wipe out.

Roodenburg is fascinated by history, a fascination that is incorporated in the different layers of his work for

the new headquarters. The modernist plaster work versus the traditional red brick: the incisions reveal a piece of architectural history, but one imbued with a personal connotation. For Roodenburg, who grew up in Amsterdam's Jordaan district and always played out on the streets, brick is the architectural memory of his childhood. Some of the bricks used to cover the concrete pillar were handmade and baked by the artist for an earlier work. The handmade bricks can clearly be distinguished from their perfectly uniform factory-made neighbours: Roodenburg's are redder and rougher, the petrified imprints from his fingers creating an attractive wavy pattern.

TAG SQUARED

Roodenburg has dismantled earlier works and reconstructed them at new locations in the past but through this particular act of recycling, he has incised part of his own artistic history, making this a tag 'squared' in the mathematical sense. By appropriating the pillar, Roodenburg tags not only the Europol building but also one of his own – new – works.

The incisions in the pillar's plaster reveal not only a personal, artistic history; they also clearly refer to the Europol organisation: literally digging for information; peeling off layers; setting up an enormous network with branches of information flows from which information is gathered that, in turn, creates a retrospective of history. A retrospective that involves not only the personal history of citizens but also the history of a society.

NASMAAK

TEKST/TEXT: JAAP HUISMAN
FOTO/PHOTO: JANINE SCHRIJVER

Adela Pavlikova:
building philosophy
& communication:

ENGLISH >>

‘Well-being of the employees, that’s what counts’

‘Ik heb Humanities, Culturele Antropologie met de nadruk op architectuur en kunst gestudeerd in de Tsjechische Republiek. Wat me vooral interesseert is the building philosophy en de werkomgeving. Hoe kun je ervoor zorgen dat werknemers zich prettig voelen in een gebouw? Dan let je op de werking van het licht, de kleuren, de materialen en het meubilair, zowel het vaste als het losse meubilair. Ik heb me bij Europol ook beziggehouden met medische faciliteiten en een stiltecentrum.

Heel veel eisen waren al geformuleerd toen ik hier in 2007 kwam, maar sommige ook niet. Het is nu eenmaal een dynamische organisatie. Ik zat aan tafel met Quist Wintermans Architecten, maar ook met de Rijksgebouwendienst, het ministerie van Veiligheid en Justitie en C4ID Interieurarchitecten. Je zag het gebouw als het ware onder je handen ontstaan en toch waren er elementen die beter konden. Waar ik met name trots op ben zijn de groene sedumdaken. Het is niet alleen een duurzaam gebouw maar het uitzicht is ook belangrijk. Mensen die hier werken kijken uit op die daken, en dan doet een mooi uitzicht ertoe voor hun welzijn. Bovendien passen die mosdaken bij Den Haag als groene stad. Mijn rol was die van intermediair

tussen de mensen binnen de organisatie en daarbuiten, the internals and externals. Zo kwam het idee op om tijdens de bouw schoolkinderen de bouwschutting te laten schilderen. Daardoor wordt de bouw voor de buurt beter te verdragen, want ze hebben natuurlijk toch last van de werkzaamheden.

Behalve de groene daken ben ik heel tevreden over de flexibele bureaus en werktafels. De medewerkers kunnen kiezen of ze staan of zitten achter hun bureau. Zeker als je lang moet werken, is afwisseling noodzakelijk. Ik had dat bewegende bureaublad ergens anders gezien en vond dat we dat hier moesten toepassen. Wat bij het welzijn van de medewerkers ook hoort zijn de brede gangen. Daar staat een zitje, er is een pantry, allemaal aspecten die bijdragen aan een prettige sfeer. Mensen zouden zich hier thuis moeten voelen. Omdat Quist Wintermans Architecten gekozen hebben voor neutrale kleuren in het interieur, hadden we enkele sterkere accenten nodig, vond ik. Felrode stoelen bijvoorbeeld, maar ook kleuren in de stoffering die terugkomt in de bewegwijzering. Zo weet iedereen op welke verdieping hij is. Bij het interieur, de bewegwijzering en de materialen werkte

ik samen met C4ID Interieurarchitecten, en intern me de Interior Design Work Group. Ik heb ook nauw samengewerkt met de Facility Project, in het bijzonder Nicola Kenny. Het was een open, dynamische dialoog.

Wat ik heel bijzonder vind in Nederland is de kunsttoepassing. Dat een procent van de bouwsom is gereserveerd voor kunst! Ik was blij dat ik betrokken was bij de selectie van de kunst. En die is heel fraai geworden, zoals op deze sculptuur op mijn favoriete plek in het gebouw, de wintertuin. Daar valt het licht zo mooi binnen. Dit is een plek voor *meet and greet*.

Ik heb gemerkt dat het een bijzondere organisatie is, Europol. Elke maand vertrekken er medewerkers, elke maand kent nieuwkomers. Zij krijgen een goede introductie. Aan mij de taak om hen thuis te laten voelen. Er heerst een prettige werksfeer. Dat wordt ook bevorderd door het gebouw.

1 juli zit het erop. Een full stop. Er is een openingsceremonie, daarna moet alles gaan draaien. Vanaf dat moment ben ik voornamelijk belast met de communicatie. Het design is klaar. Ik weet zeker dat men hier prettig gaat werken. Ik merk het nu al.

‘I studied humanities, cultural anthropology with a focus on architecture and art in the Czech Republic. I’m particularly interested in building philosophy and the work environment. How can you ensure that employees feel good in a building? You have to pay attention to the effects of lighting, colours, materials, and furnishings – both movable and immovable. At Europol I was also involved in setting up medical facilities and a “silence centre”.

‘A lot of requirements had already been formulated when I came here in 2007 but some hadn’t – it is, after all, a dynamic organisation. I conferred with the Quist Wintermans Architecten, and also with the Government Buildings Agency, the Ministry of Security and Justice and C4ID Interieurarchitecten. You saw the building come into existence before your very eyes, as it were, and yet there were still things that could be done better. I’m especially proud of the green sedum roofs. This isn’t just a sustainable building – the view is also important. People who work here look out on these roofs, and a beautiful view enhances their well-being. And those moss roofs also fit in with The Hague as a green city. ‘My role was to mediate between people within the organisation and

outside it, the internals and externals. That’s how we came up with the idea of asking school pupils to paint the perimeter wall around the building site. It made the building activities more bearable for the surrounding residents because, of course, they were inconvenienced during the construction process.

‘Apart from the green roofs, the sitting/standing office desks give me a sense of satisfaction. Employees can choose whether to sit or stand behind their desks because, certainly if you work long hours, change is important. I saw that adjustable desktop somewhere else and thought we had to have that here, too. The wide corridors are also part of employees’ well-being: there’s somewhere comfortable to sit, a pantry – all things that contribute to a pleasant atmosphere. People should feel at home here. And because the Quist Wintermans Architecten chose neutral colours for the interior, we needed some stronger accents – the bright red chairs, for example, but also colours in the furnishings that recur in the signposting so that everyone knows what floor they’re on. On the interior colours and materials I cooperated with C4ID Interieurarchitecten and internally with the Interior Design Work

Group.’ I also closely worked with the Facility Project, especially Nicola Keny, who runs that project. It was an open dynamic dialog. ‘I think the way art is used in the Netherlands is very special, a percentage of construction costs is set aside for art. I was really happy to be involved in selecting the art works. They’re splendid, like this sculpture in my favourite place in the building, the winter garden. The light falls so beautifully here and it’s the perfect place for “meet and greet”.

‘I’ve noticed that Europol is an exceptional organisation. Every month, members of staff leave and new ones arrive. Newcomers are given a good introduction and it’s my job to ensure they feel at home. There’s a pleasant work atmosphere, which is helped by the building.

‘On 1 July everything will be complete: a full stop. There will be an opening ceremony and after that everything has to be operational. From that moment, I’ll be mainly concerned with communication. The design is finished. I’m sure that people will work here with pleasure – I already know it.’

